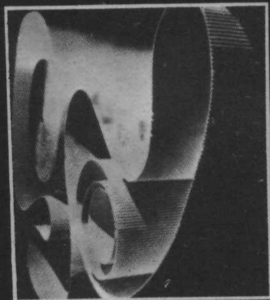
ovid s. crohmălniceanu

istorii insolite

Ovid S. Crohmălniceanu

Istorii insolite

Editura Cartea Românească

1980

Coperta de V. Feodorov

CEILALŢI

„O miroir !
Eau froide par l'ennui dans ton cadre gelée"

MALLARMÉ

Wilson înregistră mecanic semnalele care îi arătau că prima treaptă a rachetei se desprinsese de astronavă. Reflexele lui de vechi pilot galactic ajunseseră să funcţioneze mai repede decît aparatele indicatoare. Privi maşinal ochiul verde aprins în centrul tabloului de comenzi, acele comptimetrelor mişcîndu-se nervos ca nişte picioare de păianjen, brusc însufleţite, compasul care măsura unghiul orbitei deplasîndu-se lent de la 14 la 17 grade. Totul se desfăşura ca de obicei, cu aceeaşi precizie nedezminţită. Wilson începu să îndeplinească plictisit prescripţiile regulamentului de navigaţie astrală, controlă bateriile ventilatoarelor, postul H receptor şi emiţător, dispozitivul pentru devierea meteoriţilor şi dădu drumul creierului electronic destinat să reţină amănuntele călătoriei. Execută aceste operaţii automat, ca un robot. De optsprezece ani le repetase de atîtea ori încît deveniseră pentru el o rutină care îl plictisea cumplit. Mai ales ceremonialul plecărilor şi sosirilor îi călca pe nervi. Se păstra în aceste acte banale un soi de fast derizoriu pe care îl suporta greu. Mecanicii de la bază se agitau fără rost în jurul navei, repetînd nişte numărători imbecile : 5...4...3...2...1... 0, comandantul ţi-

nea morțiș să se respecte riguros absolut toate măsurile de protecție și să nu se neglijeze nici una dintre nesfîrșitele verificări inutile. Ba, nătărăul acela de Luigi, care-l ducea cu ascensorul în corpul astronavei, își agita, după ce închidea ușa capsulei, cascheta ca și cum ar fi contribuit la cine știe ce ispravă. „Rămîn aceeași nefericiți superstițioși — își spunea Wilson. Nu izbutesc să uite clipa cînd au părăsit prima oară Pămîntul! De două secole, navele cosmice împînzesc cerul. La baza unde lucrez, pleacă și vin cel puțin patru pe minut. Dar ăștia continuă să privească orice zbor ca pe o mare aventură și să ia o infinitate de precauții. Curată cretinie! — conchise Wilson. Eu plec într-o amărîtă de cursă, și ei fac un întreg circ de parcă m-aș duce pe lumea cealaltă".

Se cufundă în fotoliul cardanic, așteptînd sosirea momentului cînd nava avea să iasă de sub forța gravitației. Era singurul răstimp în care încerca efectiv senzația zborului. Ultimele perfecționări aduse sistemului antigravitațional reduseseră șocul schimbării de regim la un minut și jumătate, apoi totul reintra în normal. Wilson ajunsese să pîndească minutul ca un toxicoman clipa cînd injecția de morfină începe să-și facă efectul. Îl cuprindea o scurtă amețeală, după care venea acea pierdere a sentimentului materialității. Rămînea nemișcat, dar avea senzația că nimic nu-l mai mărginește, că spațiul s-a prefăcut pentru el într-un cîmp al absolutei libertăți. Se simțea spirit pur și gusta cu lăcomie voluptatea acestei stări pe care ar fi vrut s-o prelungească spre a verifica metodic ce însușiri noi îi dădea. Minutul trecea însă totdeauna prea repede. Și acum senzația așteptată veni, îl cuprinse, dăruindu-i clipa

de euforie, dar dispăru înainte ca s-o poată analiza mai îndeaproape. Întoarcerea la condiția normală îi întări indispoziția. Tot ce rămînea de făcut în continuare devenea iarăși o corvoadă plicticoasă. Trebuia să cerceteze o altă T' (Terra prim), așa cum erau denumite planetele asemănătoare ca poziție și vîrstă cu Pămîntul. Asemenea raiduri țineau de capitolul cel mai anost al Societății de Navigație Interastrală (S.N.I.), considerîndu-se că nu prezentau nici o problemă specială. Fiind vorba de planete analoage Pămîntului, expediția se rezuma la o simplă verificare. Dacă ipoteza era exactă, comunicația urma să se realizeze fără nici o bătaie de cap, întrucît toate amănuntele fuseseră prevăzute și codificate, inclusiv documentele viitorului acord cu precizarea obligațiilor și drepturilor fiecărei părți la exploatarea noii linii. Dacă nu, pilotul făcea frumos cale-întoarsă și pe harta cerului se corecta eroarea. Muncă de comisionar, se gîndi scîrbit Wilson. Pînă acum, S.N.I.-ul identificase peste două mii de puncte T'. Președintele societății arătase în ultimul său raport că acest tip de legături va continua să fie lărgit, dar cu maxime economii. Expedițiile n-aveau nevoie decît de un singur om. „Personalul nostru e excelent pregătit — explicase el — și la asemenea operații simple poate face față cu succes conducătorul navei. Am hotărît chiar să limităm utilizarea pilotului-robot de siguranță la orele strict necesare pentru odihnă, aceasta avînd să aducă o reducere a cheltuielilor călătoriei cu 7%". „Să vă ia dracu! — își spuse Wilson. De aceea nu pot măcar să răsfoiesc o revistă cît ține toată trambalarea asta și trebuie să fiu cu ochii în patru să nu mă izbească vreun meteorit!"

Timpul trecea egal. Prin ecranul de observație defilau stelele ca luminile automobilelor, noaptea, pe o șosea. Din cînd în cînd, meteoriții tulburau această scurgere calmă cu traiectorii dezordonate și vertiginoase de șoferi beți. Wilson declanșa imperturbabil sistemul de îndepărtare a acestor contravenienți la regulile circulației, și vinovații se trezeau zvîrliți din fața sa ca și cum un polițist energic ar fi restabilit cu gesturi decise ordinea. Defilarea liniștită reîncepea, pe rutele S.N.I.-ului luminile stelelor își continuau cuminți drumul lor.

A opta zi de călătorie. Wilson întîlni un corp ceresc care se îndrepta spre el cu o viteză egală. Era gata să pună în mișcare cîmpul magnetic repulsiv cînd băgă de seamă că se înșelase. Mobilul cu care se încrucișa nu era un meteorit. Îi recunoscu după cîteva secunde luminile farurilor detectoare, trei ca ale sale, primul roșu și celelalte două albe. Dădu drumul postului emițător și transmise semnalul convențional intergalactic. În aceeași clipă înregistră mesajul navei din față. Era semnalul obișnuit de recunoaștere pe care îl lansase și el. „Receptat! Aștept indicațiile". „Ăsta are reflexe tot atît de prompte ca ale mele — se gîndi Wilson. Trebuie să fie însă un mucos care nu iese din litera regulamentului. Eu sînt frecat în meserie și știu că așa o să ne bîlbîim sigur un sfert de ceas". Opri orice nouă comunicare. „Ai să înveți ceva de la mine — se gîndi zîmbind. Să vezi cum trecem peste toate repetițiile de semnale și ajungem direct la ce ne interesează." Se scurseră cîteva minute, în care timp navele se apropiară una de alta peste limita îngăduită. Dincolo persista aceeași tăcere. „La naiba! — mîrîi Wilson. Ăsta face și el pe deșteptul!" și abia

mai apucă să imprime zborului brusca deplasare care evită ciocnirea. Observă că nava din față executase și ea în ultima clipă aceeași manevră și acum se îndepărta în sens invers. „Dobitocul — se gîndi Wilson. A trecut la o distanță razantă. Nu mai lipsea mult ca să ne lăsăm amîndoi oasele aici". Readuse nava pe orbită, bombănind, și-și continuă drumul. „Ai căutat emoții tari, uite că le-ai avut!" — își spuse în batjocură, dar și puțin speriat. Nu-l amuzau deloc asemenea povești, îi plăcea viața, iar ideea că s-ar fi putut curăța atît de stupid îi stîrni un fior rece prin spate. Ca să uite întîmplarea neplăcută își căută de treabă. Examină registrul automat de bord și constată că întîlnirea avusese loc exact la jumătatea drumului spre T'2 112. În următoarele trei zile ale călătoriei nu surveni nimic deosebit. Toate reperele astrale înregistrate coincideau cu cele de pe harta S.N.I.-ului. Abia de acum încolo intra în careul reconstituit după informații încă nesigure. Trebuia să facă niște fotografii și să le confrunte cu schema ipotetică. „Ceva mai încolo — hotărî Wilson —, să ajung întîi mai aproape".

A paisprezecea și a cincisprezecea zi se scurseră și ele fără nici o surpriză. Reperele continuau să coincidă și nu simțea încă nevoia nici unei corecțiuni. A șaisprezecea zi, dimineața, luă prima fotografie. De îndată ce își aruncă ochii pe ea avu o impresie bizară. Nu mai era simpla schemă care i se dăduse la pornire. Pe fotografie se distingeau bine toate detaliile, diferitele intensități luminoase, pozitia exactă a Terrei'2 112 față de sistemul ei solar și de galaxiile învecinate. Totuși imaginea aceasta îi păru foarte familiară. Se necăjea să descopere care era

cauza unui asemenea fenomen de falsă memorie cînd avu brusc revelația ciudatei senzații. Era harta cerului deasupra Pămîntului, așa cum o știa din școală și o contemplase de atîtea ori în întoarcerile sale la bază. Știa că planetele acestea analoage se aflau în sisteme astrale asemănătoare, contribuise el însuși la stabilirea legăturii cu cinci astfel de Terra prim și întîlnise similitudini izbitoare. În sistemul solar al lui T'2 004 exista o planetă cu inel exact ca și Saturn și o lună întocmai ca luna pe care o admiră, noaptea, pămîntenii. Dar aici nu era vorba de asemănare, ci de identitate. Recunoștea pe fotografie pînă și sateliții artificiali ai Pămîntului, ba chiar stațiile lui cosmice așezate toate la egală distanță și închipuind vîrfurile unui perfect octaedru.

„Poate mi se pare doar" — își spuse Wilson. Silindu-se să rămînă calm, luă placa fotografiei și o introduse în „astrolabul" electronic. Notă apoi atent un șir de cifre și le compară cu cele de pe harta cerească a Pămîntului. Nu încăpea nici o îndoială, toate corespundeau exact. „Ce-o mai fi și asta" — se miră Wilson. Îi veni în minte întîlnirea care era să-l coste viața și deodată se ridică înfrigurat și începu să controleze aparatele de bord. Nu cumva încrucișarea aceea razantă i-a deviat traiectoria și în loc să meargă înainte se întorcea? Ideea îi păru comică, dar nu o excluse. Cercetă răbdător fiecare piesă a mesei de comandă. Totul era în regulă, nici un indice nu trăda că nava și-ar fi schimbat drumul. Unghiul orbitei nu prezenta vreo modificare, comptimetrul cumula în continuare liniștit distanța parcursă, avertizoarele de alarmă stăteau mute. Întreg sistemul de orientare al astronavei (și Wilson

știa cît era de sensibil) refuza să admită că zborul luase un sens invers. Acele cadranelor dădeau invariabil același răspuns: „Nu s-a întîmplat nimic neobișnuit".

Și totuși... Era de ajuns ca Wilson să privească acum cu ochiul liber peisajul ceresc din fața lui pentru a se simți cuprins de o adîncă perplexitate: zbura înapoi spre Pămînt și nu înțelegea cum. Reluă sistematic controlul. Același rezultat! Se întoarse la masa de comandă mai intrigat decît la început, cînd postul de recepție înregistră mesajul cunoscut prin care se cereau semnalmentele astronavelor intrate în raza radarelor pămîntești. Wilson păstră încă o fărîmă de orgoliu și transmise mesajul intergalactic: „Sînt astronava B V N 00219 de pe Terra!" Răspunsul îi risipi orice speranță, căci auzi peste cîteva minute: „Baza astronautică Heliopolis. Pilot William Wilson, de ce te-ai întors din drum?" „Asta vreau să știu și eu" — își spuse înciudat, dar se stăpîni și răspunse disciplinat: „Accidentat. Vreau să cobor". Înregistră un nou mesaj: „Ai nevoie de ajutor?" „Nu — răspunse —, mă pot descurca singur", apoi fluieră a pagubă și începu să ia măsurile de aterizare.

Cînd ajunse jos și-l zări pe Luigi alergînd și agitîndu-și cascheta cu gestul său neghiob de bun sosit uită o clipă întreaga încurcătură în care se afla și-și regăsi vechea reacție de enervare. „Acum pune și suflet în maimuțărelile lui" — se gîndi cătrănit Wilson.

În biroul dispecerilor răspunse evaziv la ploaia de întrebări, rezervîndu-se pentru lămuririle pe care urma să le dea șefului serviciului, Mathewson. Acesta era un om flegmatic și expeditiv. Wilson îl

găsi scărpinîndu-se, ca de obicei, la ceafă cu capătul neascuțit al creionului.

— N-ai nici o leziune sau tulburare psihică ? se interesă el de la ușă.

— Nu, îl asigură Wilson și, nemaiașteptînd altă întrebare, istorisi pe scurt ce i s-a întîmplat.

— Și aparatele de bord n-au prezentat nici o dereglare ? se interesă Mathewson. Poate nu le-ai controlat destul de atent.

— Le-am răscontrolat, insistă Wilson.

— Atunci tot de la întîlnirea aceea idioată trebuie să vie totul, conchise filozofic Mathewson. O să capsulăm nava și o s-o trimitem la laboratorul de cercetare specială. Aia or să descopere ce s-a întîmplat. Fă-mi o declarație ca s-o atașez jurnalului de bord, și să ne vedem sănătoși.

Wilson o găsi pe Alice așteptîndu-l speriată la poarta de ieșire din interiorul bazei. Se repezi să-l îmbrățișeze, gata aproape să izbucnească în plîns.

— Știu că n-a fost nimic, îi explică ea. M-au avertizat încă de acum opt ore, cînd au luat contact cu tine, să n-am nici o grijă. Mi-au telefonat apoi că ai aterizat cu bine, că pot veni să te iau, dar pînă nu te-am văzut...

Wilson o calmă :

— Într-adevăr, n-a fost nimic, o prostie, și-i povesti întîmplarea reducînd-o la schema cea mai banală cu putință.

Se urcară apoi în mașină, și Alice, la volan, se însenină repede.

— William, întrebă ea, nu ți-a fost nici o clipă frică ?

— Pentru atîta lucru ? rîse Wilson, dar își dădu seama că un vag sentiment anxios îl urmărește

încă. Știa acum că nu-l părăsise de cînd fusese întrebate de ce se întoarce, dar constată că neliniștea persistase în subconștientul său. Descoperise aceasta în timpul conversației cu Mathewson. Era convins că verificase răbdător și conștiincios aparatele de bord. Nu omisese nici unul. Și căpătase mereu același răspuns : nava nu-și schimbase direcția de drum inițială. Alungă un gînd nebunesc și începu s-o întrebe pe Alice ce făcuse tot timpul cît rămăsese singură. Volubilă, ea înșira o grămadă de lucruri, în vreme ce mașina gonea spre oraș. Povestea o vizită la salonul cu ultimele invenții menajere, subiectul unui film senzațional care arăta cum trăiau oamenii în 1980, acum descria o seară petrecută cu niște foste colege de școală, „numai între femei". Preciza că inițiativa o avusese Rosamund Price. Wilson se surprinse urmărind foarte atent amănuntele relatării ei.

— Rosamund, o întrerupse el, nu e sclifosita aia despre care susțineai odată că-mi place mie ? Venea la voi cînd ne-am cunoscut și ne încurca întîlnirile.

— Exact ! îi replică Alice. Dar află că nu era deloc sclifosită. Asta spuneai tu pentru că nu-ți dădea nici o atenție. E căsătorită acum cu un biolog. Și a rămas tot așa de frumoasă, sublinie malițios Alice.

— Nu se compară cu tine, o întrerupse Wilson.

Remarcă însă instantaneu că nu-i făcuse doar un compliment pe care-l provocase afirmația ei. O privise tot timpul cu o bizară curiozitate, urmărindu-i fiecare gest. Alice nu era o femeie frumoasă în accepția curentă a cuvîntului. Avea o alură băiețoasă, pe care și-o păstrase chiar la cei treizeci de ani ai

ei. O accentua tunzîndu-și părul scurt, lipit în jurul obrazului ca o cască sclipitoare neagră, și purtînd flanele largi cu gulere groase menite să-i ascundă aproape complet gîtul delicat și subțire. Wilson îi regăsea încruntarea comică a sprîncenelor, punctele aurii din pupilele întunecate, aerul de om căscat pe care îl lua cînd își amintea ceva important. Observă că o examinase neîntrerupt parcă voind s-o recunoască dincolo de aparențe. Se trezi că-i cere alte detalii ale vieții lor comune. Voia să știe dacă veniseră între timp instalatorii chemați să repare țeava spartă din baie.

— A doua zi după ce ai plecat, îl asigură Alice, încetinind viteza mașinii, pentru că intraseră în oraș. Au făcut o murdărie de nedescris, dar bine că, în sfîrșit, au reparat-o, adăugă, concentrîndu-se acum asupra volanului.

Wilson renunță la aceste sondaje stîngace și timide cu o secretă senzație de rușine. „Ce idei absurde pot să-i treacă omului prin minte — reflectă, privind clădirile și magazinele arterei pe care o străbăteau. Încă puțin și ajungem în Piața Proclamației de la 9 Mai, pe urmă traversăm bulevardul Federației prin tunelul subteran și intrăm pe strada noastră" — își spuse ca un copil încîntat că știe drumul spre casă. Deodată tresări ; în dreptul Fundației Bohr se întindea peste acoperișuri o uriașă rețea de cabluri. Întreaga înfățișare a locurilor îi părea necunoscută.

— Aici au pornit să construiască noul centru de reclame luminoase, îi explică Alice. Lucrările au început îndată după plecarea ta. Toate ziarele urlă, susținînd că proiectul e o adevărată barbarie.

Wilson își aminti că citise și el niște articole despre inițiativa aceasta edilitară. Contemplă iarăși locurile cît timp semnalele de circulație îi obligau să aștepte scurgerea circuitului transversal. Recunoscu îndată clădirea Poștei strivită sub imensa instalație, apoi magazinul cu jucării din colțul străzii. Încercă un sentiment liniștitor și abia astfel remarcă din nou cît de stăruitor îl urmărea lucrul nebunesc la care nu voia să se gîndească.

Acasă fu mai atent cu sine. Ideea revenea în ciuda evidențelor. Se apucă să caute în bibliotecă o veche antologie de poezii. N-o mai deschisese de cel puțin zece ani, dar își aduse perfect aminte că subliniase acolo un vers din Poe. Îl descoperi, și faptul îi umplu sufletul de o îngrijorătoare bucurie. Citi mecanic întreaga strofă :

„...Resemble nothing that is ours.
Around, by lifting winds forgot,
Resignedly beneath the sky
The melancholy waters lie"

Înainte de a se așeza la masă, privi lung bibelourile din vitrina sufrageriei. Nu era decît un pretext ca să scoată o Tanagra și să cerceteze gînditor ușoara ciuntitură pe care i-o făcuse în urmă cu trei ani, cînd scăpase mica dănțuitoare din mînă și Alice sărise îngrozită, crezînd că statueta se făcuse praf.

„Așteptă încordat să vadă dacă tacîmurile vor fi așezate ca de obicei. Curios, aceste nenumărate verificări nu-l linișteau. Sentimentul obsesiv stăruia și cu el se duse la culcare. Adormi greu. Gîndurile care-i umblau prin cap și pe care încerca de la sosire să le alunge dobîndiră în somn o teribilă coe-

rență. Și abia acum îndrăznea să și le formuleze cu adevărat. „Dacă nava a mers tot timpul înainte — raționă el în vis — nu sînt pe Pămînt, ci pe Terra' 2 112. Dar cum am regăsit toate lucrurile lăsate în urmă? Poate — și aici ideea lua o formă demențială — similitudinea între Terra prim și Pămînt e perfectă". „Imposibil — se revoltă spiritul pozitivist din Wilson". Dar ideea se încăpățîna să trăiască. „De ce ar fi imposibil? — insista ea. În infinitatea universului, repetiția absolută nu-i deloc exclusă, ba e chiar probabilă". „Cum? — rezistă Wilson — cu cele mai mici amănunte din trecut, cu versul subliniat din Poe și cu Tanagra ciuntită?" „De ce nu? — interveni în sprijinul ideii o nouă înlănțuire silogistică. Existînd condiții absolut egale, două lumi apărute se vor dezvolta exact la fel, fiindcă vor fi supuse acelorași determinări. Cînd tu ai plecat spre Terra prim, un William Wilson a pornit de acolo spre Pămînt. Nu l-ai întîlnit la jumătatea drumului? N-a făcut exact aceleași gesturi ca și tine? Acum el se află în patul tău și încearcă o senzație identică". „Elucubrații! — refuză să admită ipoteza Wilson, mai ales că ultima deducție îi stîrni o adevărată oroare fizică. Am luat contact cu baza, m-au întrebat de ce mă întorc". „Erau cei de pe Terra prim, căpătă replica raționamentului care-și continua logica inflexibilă. Te-au luat drept omul lor, iar pe omonimul tău, la fel, pămîntenii". „Dar eu am semnalizat: Terra, nu Terra prim, își aminti triumfător Wilson. Diferența s-ar fi observat imediat". Sentimentul de triumf că găsise, în sfîrșit, un argument suprem dură însă numai cîteva clipe. Ideea i-l spulberă fără milă. „Și ei se numesc Terra și botează celelalte planete asemănătoare Terra prim.

Pilotul lor, cu care te-ai încrucișat, era și el un William Wilson convins că zboară spre T'2 112!"

Eventualitatea aceasta îl dezarmă cu desăvîrșire. Se abandonă ipotezei fantastice pe care refuzase tot timpul s-o admită. Își reprezentă crispat cum celălalt Wilson e primit cu explozia obișnuită de entuziasm a lui Luigi, cum dispecerii îi strîng mîna, cum îl bat amical pe umăr și-i pun o mie de întrebări, cum Mathewson îl ascultă flegmatic și grăbit să încheie cît mai repede o formalitate birocratică. „Nenorociții — își spuse Wilson, reconstituind mental scenele — nu remarcă absolut nimic". Apoi își imagină întîlnirea cu Alice, sosirea lor la ei acasă, cina, intrarea în dormitor... Se trezi scăldat într-o sudoare rece. Alice nu dormea și-l întrebă îngrijorată:

— Te-ai zvîrcolit tot timpul parcă treceai printr-un coșmar. Ce e cu tine?

— Am avut într-adevăr un vis urît, admise Wilson, dar nu îndrăzni să-i împărtășească gîndurile care-l tulburase în asemenea hal încît abia reușea să vorbească.

Umblă îngîndurat toată dimineața următoare. Își căuta tot felul de ocupații absorbante ca să nu se întoarcă iar la ideea aceea obsesivă. „În definitiv — își spuse la un moment dat — ea poate fi verificată foarte simplu. Greutatea e s-o comunici cuiva fără riscul de a fi luat drept nebun. Ar fi de ajuns să repet operația și după întîlnire să mă întorc. Vom sosi amîndoi, și dovada va fi făcută". Înțelese însă că, atîta vreme cît ipoteza lui e exactă, celuilalt îi va veni același gînd și va proceda la fel. „Nu se va putea demonstra nimic" — conchise descurajat.

După-amiaza aveau invitaţi la ceai cîţiva prieteni. Conversaţia luă repede, ca de obicei, o turnură intelectuală din cauza lui Herbert Gryphius. Deşi era un conştiincios profesor de matematică, îi plăcea să citească filozofie şi împingea mereu discuţiile spre lecturile lui, scandalizîndu-şi soţia, o femeie cu nas ascuţit, cu priviri veşnic uimite şi cu preocupări foarte plate, gospodăreşti. Îl zgîndărea şi Langer, care avea mania de a ridica necontenit obiecţii la tot ce auzea şi găsea o imensă satisfacţie în a-şi contrazice interlocutorii. Gryphius afişa o superioritate ironică. Îşi comunica opiniile cu o faţă lipsită de orice mobilitate şi în care sclipeau provocator doar ochii mici negri sub fruntea înecată de un păr sîrmos, roşcovan. Langer, în schimb, se agita pe scaun, protesta, îl întrerupea, însoţindu-şi replicile cu întoarceri nervoase şi bruşte ale capului către celelalte persoane din cameră, ca şi cum ar fi căutat pe chipurile lor efectul intervenţiilor sale.

De astă dată, Wilson nu se mai mulţumi să urmărească disputa tradiţională doar în calitate de ascultător amuzat. Gîndul lui secret îl împingea să încerce a obţine măcar o confruntare abstractă, teoretică. Profită de faptul că discuţia alunecase de la istoria călătoriei sale ratate la problema civilizaţiilor similare cu cea terestră şi riscă întîi timid o întrebare, apoi din ce în ce mai aprins se apucă să-şi expună ideea sub formă pur ipotetică.

— Ar fi oare exclus, îndrăzni Wilson, să descoperim odată şi o planetă absolut la fel cu a noastră ?

— Principial nu, admise Gryphius, dar probabilităţile practice ca faptul să se producă efectiv sînt aproape nule. Matematic, simetria perfectă e cazul cel mai particular în infinitatea formelor posibile, prin urmare şi cu şansele cele mai reduse de a fi întîlnit.

— Dacă există însă nesfîrşite aranjamente, insistă Wilson, nu e necesar ca printre ele să se găsească neapărat şi unul anumit ?

— Dragul meu, îi explică răbdător Gryphius, dacă ar fi vorba doar de cîteva elemente, desigur. Dar o planetă înseamnă un univers, adică iarăşi o infinitate de condiţii. Repetarea lor exactă, chiar în cazul aranjamentelor nesfîrşite, presupune o probabilitate atît de mică încît ea tinde practic către zero.

— Tinde, dar nu dispare cu desăvîrşire, sări în ajutorul lui Wilson Langer. Şi dacă posibilitatea rămîne, într-o infinitate de aranjamente, ea trebuie să se realizeze, nu o dată, ci de mai multe ori !

— Asta e o idee care i-a obsedat şi pe antici, conveni Gryphius cu un fel de îngăduinţă dispreţuitoare. Dacă timpul e infinit, toate întîmplările se repetă. Urmează deci să admitem că noi am mai purtat discuţia asta de cîteva ori. Plutarh spunea că întrucît actele noastre sînt determinate în ultimă instanţă de mişcarea corpurilor cereşti, cînd ea revine la o anumită coincidenţă, se produc cauze şi respectiv efecte identice. Nietzsche raţiona la fel, luînd în consideraţie totalitatea determinărilor finite într-o succesiune temporală nelimitată, vorbind de ciclul etern.

— Şi ce ţi se pare aici greşit ? explodă Langer.

— Cauzalitatea chiar a unei întîmplări banale în concretul ei e infinită. Cum să mai vorbim atunci de o întreagă lume care se repetă identic ? replică imperturbabil Gryphius.

— Fireşte, dar în nemărginirea universului, interveni Wilson, o planetă cu istoria ei particulară e rezultatul unui număr foarte mare, totuşi, de anumite determinări. Altfel n-ar diferi de celelalte planete. Şi dacă e aşa, prinse el curaj, ipoteza repetiţiei, bineînţeles privită pur teoretic, adăugă precaut, nu e imposibilă.

— Exact asta voiam să spun şi eu ! îl susţinu cu o vie gesticulaţie Langer.

Gryphius nu părea însă deloc derutat de obiecţiile ridicate. Îşi reluă explicaţiile sistematic, profesoral. Wilson îl urmărea cum îşi desfăşoară calm demonstraţia. Era atent, dar ceea ce-l interesa pe el rămînea un singur lucru : dacă posibilitatea nu era absolut exclusă. Gyphius examina acum ce ar implica o lume simetrică perfect cu a noastră. Mulţimea determinărilor identice presupuse ar depăşi sfera unui sistem solar şi chiar a galaxiei din care el ar face parte. Practic, ar trebui să admitem, arătă limpede demonstraţia lui, o simetrie a întregului Univers. Cum de n-am întîlnit-o pînă astăzi, cutreierînd Cosmosul ? se întreba el triumfător. Oare ne-am mişcat numai într-o parte a acestui plan de simetrie ? E absurd !

„Şi poate eu am fost totuşi primul care a străpuns planul“ — se gîndi Wilson. Argumentele lui Gryphius nu reuşiseră să-i alunge ideea năstruşnică, să i-o infirme, aşa cum nădăjduise cînd începuse discuţia. Dimpotrivă, toate demonstraţiile acestea savante îi sporiseră starea de anxietate. Din ce auzise rezulta că explicaţia paradoxală pe care se simţea îndemnat s-o dea aventurii sale, oricît părea de nebunească, nu era imposibilă.

Rămăsese cufundat în sine cînd în camera alăturată sună telefonul. Wilson se ridică, trecu dincolo şi ridică receptorul. Era baza. Îl chema Melmoth, unul dintre dispeceri.

— William, intră el direct în subiect. Äia de la laborator au decapsulat nava. Spun că, într-adevăr, toate aparatele de bord indică o mişcare neîntreruptă cu un singur sens. Nu reuşesc nici ei să înţeleagă ce s-a întîmplat, susţin că trebuie să fie nişte efecte magnetice necunoscute cu o dublă schimbare de semn ; dracu' să-i priceapă ! Vor să consulte Academia de ştiinţe, în fine, n-au decît să-şi bată ei capul ! Mathewson zicea să treci mîine pe aici, ca să mai adaugi ceva la raport pentru încheierea procesului-verbal.

Wilson lăsă jos receptorul şi se întoarse în salon. Discuţia continua. Langer pretindea că Gryphius nu e în stare să iasă dintr-un empirism mărginit. Alice intervenise luîndu-i apărarea. Wilson se aşeză. Îi privi pe toţi cu sentimentul cert că sînt *alţii*. Realiza însă instantaneu la fel de vie convingerea că nu va izbuti niciodată să dovedească aceasta şi-l cuprinse o imensă groază.

UN CAPITOL DE ISTORIE LITERARĂ

Curînd, după ce s-a început construcția în serie a mașinilor de scris literatură și ele au pornit să lucreze cu randamentul lor maxim, s-a observat că dispar, pe zi ce trece, criticii. Fenomenul avea o cauză imediată, ușor detectabilă : meseria de critic literar devenise practic imposibilă. Nici un om nu mai era în stare să citească măcar o mică parte din cărțile care apăreau. După unele estimări aproximative (istoria acestui moment a fost reconstituită tîrziu și datele ei concrete au rămas nebuloase, pentru că se bazează încă pe izvoare indirecte), o mașină reușea să compună o poezie în mai puțin de două secunde. Un roman sub trei sute de pagini necesita optsprezece minute. Timpul pe care îl cerea o piesă de teatru se ridica însă în mod misterios la aproape o oră. Mașinile lucrau fără întrerupere cam nouăzeci de zile, avînd nevoie apoi de o pauză pentru revizie. În felul acesta, numai la Lima ieșeau peste 10^{12} volume pe an, iar profiturile concernelor editoriale creșteau vertiginos. Primii care renunțară la misiunea lor fură istoricii literari. Fără examinarea marii majorități a cărților apărute obiectul unei astfel de munci devenea o absurditate.

Dar oricîte eforturi ar fi depus, ei nu reușeau să citească nici măcar 0,0001% din producția literară. Nu mult după aceea depuseră armele și criticii foiletoniști. Chiar dacă renunțaseră deliberat la ambiția de a face o selecție după importanță a cărților apărute (nu se putea ști în nici un fel dacă printre nenumăratele volume necitite n-au fost lăsate la o parte lucrări capitale) o dificultate de ordin principal li se relevase ca insurmontabilă. Executînd riguros tipul de operă pentru care fuseseră programate, mașinile excludeau orice obiecție critică. Comentatorul era chemat să examineze înainte de toate în ce măsură intenția artistică a fost realizată. Or, mașinile nu se îndepărtau nici măcar cu o iotă de la programul lor, și, practic, creau numai capodopere, așa că aprecierea devenea *ab initio* inutilă. Pînă și gusturile absolut extravagante fuseseră prevăzute în calculul statistic inițial, prin urmare nu puteau constitui nici o surpriză.

Întrucît demobilizarea criticii amenința să răpească vieții literare excitantul esențial, tot mai multe voci cerură să fie programate și un număr de cărți slabe, altfel capodoperele n-aveau cum ieși în relief prin comparație. Trecîndu-se la îndeplinirea dezideratului, se constată că cercul vicios nu putea fi rupt. Mașinile construite spre a scrie cărți neizbutite își realizau la rîndul lor, fără greș, sarcina. Textele pe care le produceau erau, în mediocritate sau stupizenie, desăvîrșite, încărcîndu-se astfel automat cu o valoare estetică inestimabilă, adică o „expresivitate involuntară", după o expresie devenită clasică. Atunci, unul dintre cei mai reputați filozofi ai vremii formulă teza că într-adevăr critica e sortită să dispară, pentru că mașina nu poate

crea decît lucruri perfecte în raport cu țelurile pe care și le propune. Demonstrația era cam încurcată și aluneca în cețuri metafizice, dar concluzia se impunea intuitiv cu o mare forță și cîștigă repede o adeziune aproape unanimă. Ultimul critic muri într-o dimineață de mai dintr-o aprindere a creierilor în biblioteca lui, îngropat efectiv sub un morman de cărți (citise fără întrerupere, cu o viteză de trei pagini pe ceas, patruzeci și șase de ore în șir).

Totuși o literatură lipsită de comentariul critic nu era imaginabilă. Acesta fu momentul în care se socoti necesară construirea mașinilor de judecat cărțile. Constructorii se izbiră de la început de o mare greutate. Ce program să li se dea? Firește că, întîi, se cerea rezolvată problema informării elementare. Criticii-mașini trebuiau să parcurgă toată producția scriitorilor-mașini și să o clasifice, pe genuri, specii, teme, subiecte, formule artistice, publicînd deocamdată niște buletine rezumative pentru orientarea cititorilor. Creierii electronici însărcinați cu această operație fură realizați repede și intrară în funcție. Branșați la mașinile de scris literatură reușiră după foarte scurt timp să urmărească producția beletristică în mod sistematic. Rezultatele se dovediră însă derizorii, pentru că buletinele obținute pe această cale rămîneau inutilizabile. Volumul lor ajungea atît de mare încît nimeni nu izbutea să se descurce în ele. Alte mașini ar fi fost necesare să citească toate aceste liste și să le supună unei noi selecții. Dar pe ce criterii? Se reveni, după lungi dezbateri, la critica de exegeză. Constructorii de mașini avură enorme bătăi de cap spre a alcătui programele acestor noi tipuri de mașini. Sistemele cri-

tice practicate în epoca de artizanat literar (așa fusese denumită perioada cînd cărțile erau scrise de oameni) duceau, pe rînd, la efecte neprevăzute. Critica existențialistă, sub formă electronică, se lovea de paradoxul literaturii pe care o produceau mașinile. Era ea documentul unei trăiri? Da și nu, pentru că operele pe care pornea să le discute exprimau efectiv o experiență de viață (în programele lor intrau atîtea posibilități încît rezultatele ajungeau efectiv imprevizibile și repetau întocmai palpitul inefabil al existenței), dar mașinile rămîneau niște enorme îngrămădiri de filamente, pîrghii și rețele, care la o apăsare de buton deveneau absolut inerte. Critica psihanalitică stîrni ca totdeauna scandal, mai ales că-și prelungea deducțiile în subconștientul proiectanților, ba chiar și în cel al directorilor diferitelor întreprinderi industriale, furnizoare de creieri electronici destinați să producă lucrări literare. Ziarele vremii înregistrează chiar cîteva procese de răsunet: conducătorul unui mare grup financiar se trezi acuzat de porniri incestuoase, prezente în a douăsprezecea mia șase sute patra „Antigonă", pe care o concepuse o mașină construită de o firmă subordonată băncii sale. Reclamantul susținea că nu cunoștea nici măcar piesa inițială, dar argumentul întîmpină serioase obiecții teoretice.

Un timp avu oarecare succes programarea mașinilor pe o bază teologică. Acestea erau asimilate cu ființele omenești de altădată, cărora constructorul-dumnezeu le insuflă harul creației. Biserica protestă însă și analogia fu socotită demoniacă. Singurul sistem care se dovedi mai fructuos reveni la

ideea veche a actului critic, înțeles ca o refacere prescurtată a creației în elementele ei esențiale cu indicarea virtualităților neexploatate de autor. Opera literară trebuia să rămînă astfel pentru exeget un excitant spiritual care să-i solicite infinite ipoteze poetice noi. Mașinile de criticat se apucară în consecință să extrapoleze intențiile artistice. Dintr-un roman scoteau alte cîteva mii. Dintr-o poezie, cicluri întregi. Dintr-o piesă, milioane de variante superioare. Producția literară cunoscu o înflorire fără precedent. Toată lumea păru mulțumită, dar peste numai cîțiva ani se observă că mașinile-scriitori dădeau semne de enervare. Efecte disonante apăreau la capătul operelor : parcă înadins. Se ivi și o maladie a „auto-anulării" sau, cum au numit-o unii istorici, a „sinuciderii estetice". De la un moment dat romanul, piesa sau poemul evoluau simetric contrar, cu o egală desăvîrșire, astfel încît rezultatul să fie o neantizare integrală a efectelor artistice inițiale.

Se constată de asemenea că, practic, lucrări de critică din nou nu mai apăreau deloc, fiindcă mașinile însărcinate cu scrierea lor produceau tot romane, nuvele, poezii și piese de teatru, în timp ce agențiile de publicitate, nemaiizbutind să insereze în ziare măcar o recenzie, erau amenințate să dea faliment. Atunci cineva avu o idee revoluționară, care soluționă definitiv problema. Cele două tipuri de mașini fură branșate într-un circuit închis. Creierele electronice de scriitori și de critici erau obligate astfel să-și consume reciproc producția : primele porniră cu frenezie să emită judecăți asupra operelor produse de ultimele. Rezultatul fu o uluitoare inversiune. Dacă mașinile-critici își relevaseră vocații secrete de scriitori, mașinile-scriitori își trădară pasiuni nemărturisite de a face critică. Cum totul, cu o violență devorantă, se desfășura, grație ideii amintite, în cerc închis, oamenii își putură vedea liniștiți de treabă.

PRIMA LECȚIE DE GEOMETRIE

Toamna aceea avea în ea ceva exaltat. Platanii din curtea liceului îngălbeniseră ca altădată, tufele de arțar se îmbrăcaseră în același roșu sîngeriu, curtea se animase iarăși, umplîndu-se de larma glasurilor tinere, dar lumina blîndă a anotimpului parcă se schimbase. Stăruia asupra lucrurilor cu o pîlpîire ciudată, incendiară. Contribuia, poate, la strania senzație și prezența „dungii aurii“ cu care oamenii nu reușeau să se obișnuiască. Așa fusese botezată linia apărută de cîteva săptămîni pe cer și rămasă acolo ca un element decorativ bizar. Ziarele comentaseră pe larg fenomenul, publicaseră articole și declarații ale savanților care făceau diferite ipoteze asupra originii lui ; se născuseră polemici pe această temă, speculații fanteziste și chiar desene umoristice.

Explicațiile rămîneau nesatisfăcătoare pentru că, așa cum conveneau specialiștii, „dunga aurie“ era efectul luminos a ceva care se petrecuse la uriașe depărtări, cu cel puțin unsprezece ani în urmă. Într-un asemenea vid de date, eșafodajele teoretice se puteau înălța și prăbuși cu o egală repeziciune. Cîmpul supozițiilor se căscase, brusc, enorm și, cu toate

protestele oamenilor de știință, începuseră să-și facă loc în paginile publicațiilor nu puține considerații elucubrante, astrologice, teofizice și cabalistice.

În drum spre liceu, desfăcînd ziarul, cum avea obiceiul, Rocus își aruncase ochii tocmai asupra unui astfel de articol. Autorul pretindea că „dunga aurie“ indica o conjunctură miraculoasă a astrelor, realizată în trecut doar o dată, atunci cînd ar fi ieșit din ape legendara Atlantidă, și că toți copiii născuți acum unsprezece ani aveau să-i cunoască efectele extraordinare. „Adică exact noua serie din anul acesta — socoti Rocus rapid. Astea sînt pînă la urmă prostiile la care visează domnul Maximilian — reflectă el în continuare sarcastic. Da, da, am să i le servesc cu prima ocazie, să vedem ce mutră o să facă“. Disputa la care se referise în gînd ținea de niște încăpățînări ale lui, foarte vechi. Rocus preda, de douăzeci și opt de ani, matematica, la clasele inferioare ale aceluiași bătrîn colegiu. Luase pe nesimțite înfățișarea tipică a dascălului care trăiește, pentru copiii din fața sa, exclusiv într-o lume moartă, de semne și cifre abstracte. Chelise complet și începuse să semene din ce în ce mai mult cu faimosul profesor Nimbus. Unghiile îi erau tot timpul albe de cretă, haina neagră avea poalele mult prea lungi și coatele lustruite. Ochelarii îi alunecau necontenit către vîrful nasului, parcă ar fi vrut și ei să se conformeze aceluiași model caricatural.

Rocus traversă peluza din fața colegiului, răspunzînd distrat șepcilor care se ridicau să-l salute, urcă treptele de la intrare, străbătu holul principal, apoi un lung culoar și deschise ușa cancelariei profesorilor. Înăuntru nu era nimeni. Rocus scoase cea-

sul şi îl consultă, constată că sosise prea devreme, semnă condica de prezenţă, se instală într-un fotoliu lîngă fereastră, puse catalogul clasei I-a pe genunchi şi scoase ziarul, mulţumit că-şi poate continua lectura începută.

Cînd, peste vreo douăzeci de minute, luă contact cu noii săi elevi, îşi plimbă întîi curios privirile pe feţele care îl cercetau atente, la rîndul lor. Lumina exaltantă a acelei toamne ciudate punea în ochii copiilor o strălucire extrem de vie, estompîndu-le însă chipurile, topindu-le toate într-o unică vibraţie fină, aurie.

Rocus strigă catalogul, căutînd să reţină cît mai multe nume şi fizionomii. Trecu, după aceea, la tablă şi-şi începu lecţia. Obişnuia întîi să-şi deprindă elevii cu cîteva operaţii elementare de suprapunere a figurilor geometrice prin mişcări de translaţie şi rotaţie. Aceasta era o inovaţie pedagogică a sa, la care ţinea foarte mult. În toate clasele depăşea dealtfel uşor programa, cu intenţia de a le inculca discret elevilor spiritul matematicii moderne. „Vreau să-i fac să capete treptat — explica el — sentimentul că ceea ce vor afla de la mine sînt aspecte particulare, simplificate, dintr-un ansamblu infinit mai larg. Să nu rămînă, de pildă, înţepeniţi în geometria euclidiană — adăuga încălzindu-se — chiar dacă se rezumă deocamdată la ea. Să le lăsăm măcar libere *toate* facultăţile speculative.“ Găsise argumentele acestea — ştia bine — pentru a-şi sprijini o altă idee nemărturisită. Despre ea, însă, nu vorbea cu nimeni. Numai un om o cunoştea, admitea Rocus, Maximilian, singurul său prieten, dar el era în afara sferei activităţilor didactice. Dacă nu l-ar fi pisat atît cu istoriile lui imposibile — îşi spunea adesea Rocus — poate nici nu s-ar fi creat legătura aceasta între ei. Maximilian devora romanele ştiinţifico-fantastice şi avea capul plin de ele. Pe Rocus îl scosese din sărite, vorbindu-i întîia oară cînd se cunoscuseră despre *mutanţi*. „Asta e curată imbecilitate — explodase profesorul, auzind că există oameni care cred într-un salt biologic iminent al speţei. Cum, să-mi imaginez, de pildă, că mîine ne vom trezi cu creieri brusc dezvoltaţi peste aptitudinile normale şi în stare să execute instantaneu operaţiile cele mai dificile, care cer exerciţii îndelungi ? Sînt fantasmagorii literare, domnule, sau, mai bine zis, credinţe de ignoranţi“ — conchise brutal Rocus, apăsînd pe ultimele cuvinte cu o profundă scîrbă. Riposta aceasta casantă nu-l descurajase însă pe tînărul lui interlocutor. El revenise răbdător cu o mulţime de argumente pozitiviste ; invocase imediat faptul că oamenii folosesc în prezent numai o parte foarte redusă a materiei lor cerebrale, citase diferite autorităţi ştiinţifice, îl întrebase pe Rocus cum îşi explică fenomenele telepatice, memoriile monstruoase sau cazurile de clarviziune. Aşa se născuse controversa interminabilă pe care o purtau de trei ani şi-i făcuse amici. Maximilian nu ştia că atinsese fără să-şi dea seama o rană ascunsă a bătrînului dascăl de matematică. În facultate, Rocus fusese o mare speranţă ştiinţifică. Îşi susţinuse doctoratul cu o lucrare consacrată celebrei probleme de topologie „a celor patru culori“. Rocus nu ajunsese la mult căutata demonstraţie (era vorba de a arăta că numai patru culori erau absolut suficiente pentru a avea pe oricare hartă ima-

ginabilă în toate cazurile posibile suprafețe vecine diferit colorate), dar părea să întrevadă unde se află explicația acestei proprietăți bizare. Încercarea lui mergea nu în direcția simplificării problemei, ci a complicării ei. Rocus imagina mereu alte suprafețe mai neregulate decît planul sau sfera, stabilind pe ele cu o neașteptată ușurință o demonstrație analoagă perfect satisfăcătoare. Lucrarea lui, completată de încă două comunicări ulterioare, stîrnise senzație. Problema insolubilă dădea impresia că începe să-și găsească dezlegarea pe o cale surprinzătoare, contrariantă, nu de la complex la simplu, ci invers. Dar, spre mirarea tuturor, tînărul matematician, care vădea un asemenea talent rar întîlnit, ieși repede din cîmpul atenției cercurilor științifice. Numele nu-i mai fu remarcat în publicațiile de specialitate, nimeni nu-l mai văzu la congrese. Resemnîndu-se a deveni un obscur dascăl de liceu, Rocus intrase în oceanul anonimatului.

Maximilian nu-i cunoștea decît o inofensivă manie. Bătrînul profesor ținea acasă, în mare taină, niște curioase statistici. În fiecare an urmărea cu stăruință, după cîteva criterii personale, cum progresează inteligența matematică medie a micilor săi elevi. Totul se afla înregistrat meticulos în nenumărate tabele cu un sistem de notare amănunțit și se traducea în grafice de diferite culori. Rezultatele lor nu prea erau concludente ; vagi creșteri apăreau ici și colo, dar timide și îndoielnice. Rocus le pîndea zvîcnirile cu înfrigurare, le scotea în evidență și le analiza pasionat. De aceea se arătase atît de sensibil la poveștile cu mutanți. Cînd văzuse

curbele de pe hîrtiile milimetrice ale lui Rocus, Maximilian manifestase o dezamăgire totală. „Nu prin astfel de orbecăieli greoaie și lente se va produce saltul“, mormăise el — și pe urmă eterna dispută reîncepu cu aceeași aprindere. Maximilian nu înțelegea de ce Rocus își punea atîtea nădejdi în cîteva progrese mărunte, aproape imperceptibile : putere de abstractizare, memorie a posibilităților arbitrare, reprezentare facilă de situații-limită etc.

Toate acestea ascundeau însă rana sufletească a bătrînului dascăl. Retragerea lui — o știa numai el — fusese urmarea unei dureroase înfrîngeri, pe care o acceptase, dar cu care nu se împăcase nici acum, după douăzeci și opt de ani. Cînd, în tinerețe, ajunsese foarte aproape de rezolvarea problemei celor patru culori, trăise o senzație abisală. Mintea refuza de la un moment dat să-l mai urmeze în speculațiile pe care le schița, complicînd mereu situațiile posibile. Simțise fără nici o posibilitate de dubiu că i-ar fi fost suficientă încă doar o cîtime infimă de încordare ca să-și atingă țelul, dar facultățile creierului său vădeau o epuizare totală. Făcuse experiența aceasta de repetate ori cu o îndîrjire teribilă, disperată, fără a reuși vreodată să treacă pragul care îl oprea. Era ca și cum ar fi înălțat cu enorme precauții un castel din cărți de joc și-i mai rămînea doar să așeze ultima piesă a fragilului edificiu. Dar actul acesta, care părea a nu cere cine știe ce efort suplimentar, devenea imposibil. Întreg eșafodajul ridicat cu atîta trudă refuza să mai stea în picioare ; totul pornea să-și piardă efemerul echilibru și, după o violentă clătinare, cădea la pămînt. Rocus se trezea invariabil

cu mintea suspendată neputincios în vid. O astfel de senzație umilitoare, își jurase, după numeroase tentative dezastruoase, să nu o mai reîncerce vreodată, cu orice preț. Cînd se gîndea la ea, chiar acum, peste atîția ani, desenînd pe tablă două triunghiuri isoscele egale cu laturile paralele și indicînd prin linii punctate cum pot fi făcute să coincidă, se simțea invadat automat de o revoltă surdă, amară.

Înțelesese să tragă toate consecințele eșecului său ; își înăbușise fără cruțare orice aspirație de a mai aduce contribuții originale, se mulțumise să devină un simplu dascăl conștiincios. Păstrase doar o ambiție tăinuită : să pregătească încet, stăruitor, cu infinită răbdare, momentul unei revanșe ! Poate că cineva cu o gîndire mai bine exersată de timpuriu va fi în stare să treacă *pragul !* De aceea modela discret mintea elevilor săi, în speranța de a le dezvolta aptitudinile pentru ipoteza la o cărei amețitoare desfășurare el nu izbutise să reziste. Rocus desenă pe tablă două dreptunghiuri egale, unul culcat și celălalt în picioare, explicînd cum pot fi suprapuse printr-o translație și o rotație. Repetă exemplul cu niște segmente de cerc. Mai făcu cîteva aplicații spre a verifica dacă a fost înțeles. Copiii păreau foarte vioi, prinseseră repede procedeul și răspundeau prompt și exact la întrebările pe care li le adresa.

Încurajat, Rocus scoase la tablă un băiețaș blond din banca întîi, cu ochi negri licăritori. Îi ceru să-și descalțe sandaua stîngă. Îi arătă cum să o așeze pe tablă și să-i reproducă exact conturul cu creta. Îi spuse apoi să facă același lucru alături, cu sandaua dreaptă. Băiatul execută amuzat operația ; exercițiul devenea un fel de joc care îl interesa. Clasa, la rîndul ei, aștepta cu curiozitate să vadă ce avea să se întîmple. Pe tablă rămăseseră desenate două urme mici, albe și timide de pași într-o pustietate neagră. „Acum — întrebă Rocus — cîte mișcări sînt necesare pentru a face ca figurile acestea să coincidă ?". Băiatul privi cele două urme de pe tablă și rămase gînditor. Rocus, cu graficele lui în minte, pîndea încordat răspunsul. Copilul medită cam un minut, apoi spuse foarte sigur de sine : „Două, o translație și o rotație". Rocus se feri să arate că răspunsul nu-l mulțumea. Se întoarse către clasă și repetă întrebarea : „Voi ce credeți ?". Copiii îl priveau cu ochi scînteietori, mai mult decît atenți. Păstrau toți o tăcere ușor intrigată : pe fețele lor se citea o vie mirare : De ce nu fusese acceptat răspunsul ? Problema li se părea cît se poate de simplă. Rocus insistă : „Gîndiți-vă bine, e vorba ca figurile să se suprapună perfect, fără a se desprinde de pe suprafața pe care se află. Observați — spuse, arătînd pe tablă — întîia urmă are curbura aceasta în partea stîngă, iar a doua în partea dreaptă". Clasa tăcea la fel de nedumerită. Rocus pătrunse între două șiruri de bănci și se opri lîngă un băiat rotofei, cu o figură comică. Îi puse patern mîna pe umăr și-l întrebă : „Tu ce zici ?". Copilul încreți ușor fruntea, fixînd dușumeaua ; se vedea că-și concentrează mintea, ridică apoi privirile către Rocus și răspunse decis, cu o notă parcă de sfidare în glas : „Două mișcări, o translație și o rotație". În clasă începu să se simtă un vag neastîmpăr. Capetele întoarse nervos spre Rocus, fețele întrebătoare încercau să afle ce vrea omul acesta care refuza să admită evidențele. „Nu e nimeni de altă părere ?" —

întrebă bătrînul dascăl. Urmară iar cîteva minute de tăcere, apoi cîteva voci, timide întîi, dar prinzînd tot mai mult curaj pe măsură ce deveneau un mic cor, reluară primul răspuns întărindu-l, ca și cum ar fi vrut să-i comunice o nuanță protestatară. Rocus cercetă încă o dată fețele copiilor, plimbîndu-și privirile peste lentilele ochelarilor săi groși, se reîntoarse la catedră și spuse : „Bine, atunci scoateți toți o foaie de hîrtie și arătați-mi cum vedeți realizîndu-se suprapunerea aceasta". Era puțin dezamăgit. De obicei, măcar unul, dacă nu doi sau chiar trei elevi, reușeau să-și dea seama că figurile orientate contrar, spre stînga și spre dreapta, deși au o înfățișare identică, nu se pot suprapune prin mișcări de translație sau rotație plană. „Cu seria asta am să am de furcă", reflectă Rocus. Deschise catalogul și începu să-l răsfoiască, așteptînd să treacă timpul de care clasa avea nevoie pentru a face exercițiul. Mai nutrea speranța că mulți vor da curînd semne de perplexitate, verificînd că nu pot realiza suprapunerea urmelor, așa cum credeau. După vreo zece minute ridică privirile din catalog spre a număra cîți au ajuns pînă acum să constate dificultatea problemei. Nu descoperi însă nici un copil care să stea descumpănit în fața foii de hîrtie. Toți lucrau grăbiți cu capetele lor tunse aplecate asupra pupitrelor, desenînd și ștergînd concentrați. Rocus era intrigat : „Ce linii complicate au de trasat cu atîta aplicație ?". Vedea de la catedră că filele de caiet se umpleau cu niște curbe încîlcite, subțiri. Deodată observă că un băiat, în fund, tăiase cu lama o fîșie de hîrtie și se chinuia să-i lipească acum capetele, după ce-i dăduse însă o răsucire astfel încît o margine să vină inversată peste cealaltă. Îi urmări gesturile, uluit. Băgă de seamă, după puțin timp, că și altul, în față, face același lucru. Apoi descoperi încă doi, preocupați să confecționeze astfel de rotocoale sucite ca niște covrigi.

Coborî de la catedră și se apropie consternat de unul dintre copii. Pe fîșia de hîrtie recunoscu desenate diferitele poziții ale urmei drepte, care printr-o translație, ajunge treptat, întoarsă și răsturnată, la cea stîngă. O rotație indica pe urmă cum poate fi obținută suprapunerea perfectă. Copiii își imaginaseră și construiseră modelul a ceea ce se numea în topologie „suprafața lui Möbius". Pe ea, într-adevăr, figurile se puteau răsuci fără a o părăsi, întorcîndu-se de la stînga la dreapta sau invers. Cuprins de o agitație subită, Rocus porni să colinde spațiile libere dintre șirurile de bănci. Cei mai mulți copii nici nu recurseseră la modelul intuitiv. Pe hîrtiile din fața lor suprafața lui Möbius apărea desenată cu umbre care sugerau curburile și pozițiile primei urme, deplasate pînă a o face să coincidă cu a doua. Rocus se îndreptă spre tablă, pășind parcă sub o atracție hipnotică. Luă buretele și creta, dar rămase cu ele în urmă, încurcat. Se întoarse și privi încă o dată clasa, ca și cum o vedea pentru întîia oară. Din locul unde stătea, capetele copiilor ridicate spre el îi apăreau iarăși topite de „dunga aurie" într-o singură pată luminoasă, vibrantă și confuză. Rocus încercă brusc o senzație sfîșietoare de inutilitate. În clipa următoare, însă, simți că sufletul îi e năpădit fulgerător și de o copleșitoare certitudine. Aceasta convertea automat sentimentul inferiorității într-o satisfacție imensă, numai de el știută și care se comunica spiritului său ca o beție dulce. Șterse

încet tabla. Desenă cu grijă un fragment de hartă imaginară cuprinzînd mai multe țări, despărțite între ele prin hotarele lor. Îl chemă pe băiețașul blond din față și-i dădu creta. Se îndreptă apoi fără grabă spre fundul clasei, luă loc greoi în ultima bancă și ceru un caiet. Enunță, stăpînindu-și emoția, cît putu de clar, problema celor patru culori. Pe urmă, cu ochii țintă la tablă și cu stiloul în mînă, așteptă liniștit să noteze tot ce avea să afle, ca un școlar silitor.

O RECENZIE ȘTIINȚIFICĂ

Culegerea de studii adunate sub titlul : „The Solars ; A contribution to the understanding therirs civilisation“ (Solarii ; O contribuție la înțelegerea civilizației lor) London 7455, apare anul acesta, cînd se împlinesc opt secole de la descoperirea unicei mărturii scrise pe care o avem despre foștii locuitori ai planetei noastre. O imensă literatură de exegeză a izbutit între timp să arunce puțină lumină asupra, poate, celei mai misterioase probleme din istoria pămîntului. Aș îndrăzni chiar să spun că informațiile noastre efective despre Solari au început să se strîngă abia din 6655, deoarece pînă atunci tot ce știam cu privire la vechea civilizație terestră, care a pierit într-o catastrofă atomică prin mileniul al treilea, bănuim, se baza exclusiv pe cîteva piese arheologice (idolii dezgropați de Fulton și Heitmann ; obiectele casnice găsite în epava vasului Samarin ; adăposturile subterane alpine) și avea un caracter mitic, semi-fabulos. Cu descoperirea volumului : „Viețile improbabile ale oamenilor iluștri“ de Perez Juan Tlon, supozițiilor vagi și speculațiilor gratuite le-au luat locul construcțiile solide sprijinite pe documente incontestabile. Istoria civilizației Solarilor a ieșit

astfel din faza ei romantică (nelipsită, să recunoaştem, de o anumită poezie, dovadă nenumăratele opere literare pe care le-a inspirat) spre a căpăta rigoarea ştiinţei. Azi, lucrări ca „L'organisation sociale des anciens terriens". (Organizarea socială a vechilor pămînteni) datorită lui Laperousse sau „Humanian technics before the catastrophe from the third Milenium" (Tehnica umană înaintea catastrofei din mileniul III) de Bolunger, „Die archaischen Sprachen" (Limbile arhaice) a lui Füller-Bishop sau „Une controverse sur le thème du calendrier horaire" (O controversă pe tema calendarului orar) de Yomata Togo fac autoritate şi furnizează cîteva date esenţiale în acest domeniu rămas, o lungă vreme, pur legendar. Cercetarea se află încă la început, cu toată lista uriaşă de lucrări consacrate cărţii lui Perez Tlon. Nici pînă astăzi, de pildă, nu ştim cine au fost Isus, Caesar, Dante, Columb, Napoleon, Leonardo, Einstein şi alţii, „oameni iluştri" a căror biografie improbabilă o prezintă autorul. Exegeza textului e departe de a fi epuizat această sursă fericită a informaţiilor noastre. O dovedesc recentele studii care aduc un şir nou de date despre civilizaţia Solarilor, foarte multe tulburătoare prin orizontul nebănuit pe care-l deschid cercetării istorice.

Toate ar merita un comentariu aparte, dar în această scurtă recenzie nu mă pot opri decît asupra unora dintre ele. Mi s-a părut astfel de o rară însemnătate stabilirea locului exact unde a fost oraşul Roma (v. ingenioasele aproximaţii succesive pe care le face reputatul geograf Bertini cu ajutorul localităţilor menţionate în cartea lui Tlon), explicarea semantică a neînţelesului cuvînt „avere" de

către lingvistul Rodeanu prin metoda Füller-Bishop, propunerea antropologului John Irving de a-i numi pe Solari „Dormanţi" pentru că aşa cum se ştie ei foloseau numai o parte a zilei, cea luminată natural şi, după opinia savantului citat (susţinută cu solide argumente, visul lui Caesar, pauza survenită în marea bătălie de la Austerlitz ş.a.), vechii pămînteni obişnuiau să-şi petreacă aproape jumătate din viaţă culcaţi într-o stare de semi-conştienţă. Ipoteza cît se poate de îndrăzneaţă răstoarnă reprezentările noastre curente. Solarii sau „Dormanţii" mai bine zis erau nişte fiinţe foarte ciudate a căror natură nu va înceta, pare-se, niciodată să ne surprindă şi să ne uimească. Am lăsat înadins la urmă studiul lui Wilamovicz, „A psychical particularity of the Solars" (O particularitate psihică a Solarilor) pentru motive uşor de înţeles. Teza pe care autorul o enunţă şi o demonstrează strălucit dezvăluie un fapt senzaţional : Solarii nu aveau imaginaţie. Cartea lui Tlon este în întregime o dovadă categorică a acestei constatări capitale. Lucrarea îşi propunea să construiască o suită de biografii fictive ale unor personaje istorice cunoscute, să-şi imagineze cu alte cuvinte cea mai improbabilă desfăşurare pe care o putea lua existenţa lor. Dar, arată Wilamovicz, modul de a gîndi al Solarilor era bizar. Ei nu-şi puteau reprezenta neprevăzutul extrem decît ca o opoziţie simplistă : sus-jos ; frumos-urît ; mic-mare ; viteaz-laş ; nobil-ticălos ş.a.m.d. Adevăratele forme de exercitare a imaginaţiei într-o absolută şi infinită libertate le ignorau cu desăvîrşire. Spre a-şi ilustra teza, Wilamovicz analizează biografia lui Isus, aşa cum o relatează Perez Juan

Tlon. După ea, omul care a purtat acest nume s-a făcut cunoscut prin talentele lui militare. Ar fi putut cuceri întreaga lume dacă nu pierea asasinat în preziua expediției pregătite pentru ocuparea Ierusalimului. Din toate amănuntele biografiei, pe care Wilamovicz o discută cu o fascinantă rigoare logică, se deduce indubitabil că Isus a fost exact opusul omului de acțiune, că era sigur un poet, că a cîștigat stima contemporanilor și a posterității prin frumusețea versurilor sale, că a murit tînăr, dar de o boală banală, după lungi și grele chinuri. Solarii — și Perez Juan Tlon n-avea cum evita modul lor de a gîndi — concepeau cea mai imposibilă existență a acestei firi contemplative în maniera contrastelor bizare amintite. Literatului îi opuneau pe războinic, gloriei, insuccesul, agoniei, lente și penibile, moartea bruscă printr-o intervenție violentă din afară. Improbabilitatea cea mai mare, precizează Wilamovicz, noi știm că rezidă în variațiile foarte apropiate. Aici, lanțul determinărilor e strîns și împiedică orice deviere de la un curs prestabilit. Surpriza maximă o dă tocmai ușoara îndepărtare, fiindcă violează o serie cauzală bine definită. Cu adevărat imposibil, zice Wilamovicz, ar fi fost ca poetul Isus să fi devenit tot un contemplativ, dar în altă ordine spirituală, de pildă un filosof. Să ajungă foarte cunoscut, dar nu printr-o strălucită operă literară, ci printr-o nouă morală sau o concepție inedită despre lume, atît de precisă încît să ajungă o religie. Cea mai improbabilă biografie a lui Isus, stabilește Wilamovicz, ar fi fost ca poetul acesta să se fi născut într-o localitate obscură din apropierea Ierusalimului, Bethleem, de pildă. Venirea lui pe lume să o însoțească nu cîteva coincidențe

curioase, cum rezultă din textul lui Tlon că s-a întîmplat, ci anumite semne magice, apariția unei stele noi pe cer, să presupunem. Improbabil cu totul era ca Isus să alarmeze prin religia pe care o profesa stăpînirea statului, să fie judecat și condamnat la moarte. Sfîrșitul lui să semene cu cel real, adică să presupună o agonie lungă și chinuitoare, dar ca o osîndă publică. Dacă Solarii aveau imaginație, scrie Wilamovicz, ar fi conceput o moarte a lui Isus prin supliciere, de pildă baterea în cuie pe cruce (numesc astfel, explică savantul, talismanul găsit în epava navei Samarin și mi-l reprezint mărit considerabil, înălțîndu-se pe vîrful unui munte). Același mecanism apare demontat în comentariul tuturor biografiilor din cartea lui Tlon. Solarii revin invariabil la schemele lor de gîndire binară : din Napoleon, care a fost, arată Wilamovicz, un financiar genial, vestit prin loviturile lui de bursă, autorul „vieților improbabile“ a făcut un mare medic, binefăcător al omenirii, dintr-un navigator neobosit ca Dante Aligheri, filosoful imobilismului absolut, dintr-un muzician cufundat în arhitecturi sonice abstracte ca Einstein, un om al comerțului, politician abil și conjunctural. Toate acestea trădează lipsa de imaginație a Solarilor, pentru că noi știm foarte bine că asemenea destine nu se excludeau deloc, și nu presupuneau nimic extraordinar spre a se împlini efectiv în cazurile respective. Cîmpul improbabilităților extreme — demonstrează Wilamovicz — se situează în vecinătatea realității stricte. Lui Perez Tlon îi trebuia o imaginație neîncătușată ca a noastră pentru a-și închipui un Napoleon geniu, nu financiar ci militar, învingător nu în speculații de bursă, ci pe cîmpul de bătaie, stăpîn pe viețile a

milioane de oameni, nu ca proprietar de bancă, ci ca împărat. Cu totul improbabil era ca navigatorul Dante să prefere a ajunge cu mintea acolo unde nu-l putea duce nici o corabie, să fie un poet care să cînte călătoriile sale în infern, în purgatoriu și în paradis. Iar muzicianul Einstein, orice putea deveni în afară de tot un căutător de armonii, dar pe tărîmuri mai abstracte ca ale muzicii, să presupunem — spune Wilamovicz — ale matematicii. Vestitul compozitor, descoperitorul legii relativității, iată improbabilul sigur. Tulburătoare în considerațiile acestea sînt și amănuntele biografice, pe care Wilamovicz le dă ca exemple de normală construcție imaginativă. Trebuie să spunem, spre cinstea autorului, că ele au o adevărată valoare poetică, prin caracterul lor total insolit : Isus își răspîndește doctrina însoțit de doisprezece discipoli, care vor deveni apostolii noii religii. Unul dintre ei îl vinde și apoi, căindu-se, își pune ștreangul de gît. Filosoful se pretinde fiul lui Dumnezeu și, cînd moare pe cruce, îi reproșează tatălui ceresc că l-a părăsit. Lumea, coalizată împotriva lui Napoleon, îl exilează pe o insulă. Contemporanii lui Dante spun despre el că avea fața pîrlită de flăcările iadului.

Desăvîrșit riguroase, demonstrațiile lui Wilamovicz ne fac în sfîrșit să pricepem mai îndeaproape firea Solarilor, reprezentîndu-ni-i pe acești premergători ai noștri, nu fără strîngere de inimă, bîjbăind fără nici un pic de imaginație, stîngaci, ca niște miopi, printr-o lume rezumată la săracele relații ale gîndirii binare.

MESAJUL DIN STELE

Joi, 2 iunie, la orele 15 și 7 minute, directorul marelui observator radioastronomic din Jodrell Bank fu deranjat de gălăgia iscată în anticamera cabinetului său. Cineva insista să-l vadă neapărat, deși secretara refuza, știind prea bine că eminentul om de știință nu suferea să fie smuls în momentul acela unor preocupări absorbitoare. Era timpul pe care și-l rezerva contemplării anumitor publicații ilustrate, ca „Play-boy", de nedus acasă din cauza copiilor și ținute sub cheie în sertarul din stînga al biroului. Tonul discuțiilor îndărătul ușii capitonate urcă simțitor, directorul auzi chiar cuvîntul urît „vacă !", se produse o mică busculadă și înăuntru pătrunse Harry Segall, șeful echipei de prelucrători ai recepțiilor spațiale, dîndu-o violent în lături pe secretară, care căuta cu ultimele puteri să-i bareze drumul.

Intrusul era vizibil prada unei puternice emoții, halatul alb de lucru îi fîlfîia descheiat, părul răvășit părea să fie trecut într-un roșu mai aprins, ca și cum luase foc, omul abia reușea să scoată niște sunete articulate. Din bîlbîiala lui, directorul reținu cu greu cîteva frînturi de propoziții. La 15 și 11 minute izbuti să reconstituie ceea ce Harry

Segall ţinea să-i spună : Radiotelescopul numărul 3 primise un mesaj al unor fiinţe inteligente din cosmos.

Directorul îşi linişti întîi subalternul, rugîndu-l să stea jos şi să ia o pastilă de valium, ca să-şi revină. Îi dădu toate asigurările că se va deplasa personal imediat la punctul unde fusese înregistrat mesajul. Ieşind din birou, avu grijă să ordone secretarei să cheme paza şi să nu-l lase, sub nici un motiv, pe Harry Segall să părăsească încăperea sau să telefoneze cuiva. Mai ceru să vină de urgenţă medicul observatorului şi să controleze cu tact, dar şi cu o maximă conştiinciozitate, dacă roşcovanul nu se scrîntise.

La 17 h 02', după ce, succesiv, încă două echipe verificaseră amănunţit cum se lucrase şi urmăriseră milimetric funcţionarea releelor creierului electronic traducător, directorul copie atent mesajul în bloc-notesul său.

Părăsi apoi camera unde căpătase ultimele informaţii şi se îndreptă hotărît spre prima cabină telefonică de siguranţă din drum. Sparse geamul, chemă iar paza şi dădu dispoziţia ca membrii celor trei echipe, care luaseră cunoştinţă de eveniment, să fie cît mai repede izolaţi. Toată lumea, în cap cu Segall, trebuia transportată fără întîrziere undeva şi ţinută, pînă la noi indicaţii, sub supraveghere strictă.

„Să nu răzbată nimic de la ei, pe nici o cale ! Răspunzi cu capul !", îi spuse răspicat la telefon comandantului pazei. „E o chestiune de resortul Securităţii publice !" — adăugase, ca să fie bine înţeles. „Nici o explicaţie precisă ! Familiilor să li se comunice că au suferit un accident, sînt în afară de orice pericol, dar se află la reanimare şi vor putea fi vizitaţi abia peste 48 de ore".

Directorul staţiunii Jodrell Bank învăţase să fie prudent, ca omul păţit. Cu mesajele astea extraterestre o încurcase de trei ori. Prima dată, luase lucrul mult prea uşor, nu băgase de seamă că e 1 Aprilie şi i se făcuse o farsă tîmpită. În fine, ziarele fuseseră indulgente cu el, deoarece căzuse victima unei tradiţii simpatice, care nu dispăruse.

A doua oară ieşise mai urît. Porcul acela de inginer, însărcinat cu supravegherea creierului-traducător, cum umbla mereu beat — şi rău făcuse că, din cauza firii lui prea caritabile, nu-l dăduse la timp afară — îşi neglijase treaba şi lăsase în memoria maşinii cugetările alea personale trăsnite, analizate apoi ca modele ale gîndirii unei civilizaţii superioare. Cineva publicase şi o lucrare doctă, cincizeci de pagini compacte, dedicate exclusiv limbajului evoluat, bazat pe incoerenţe conotative şi axe semiotice pluridivergente. ... Şi totul reieşind pînă la urmă că pornise din nişte aiureli de beţivan. Ce săpuneală înghiţise el pentru aceasta, numai Dumnezeu ştie !

Ultima oară îşi luase toate precauţiile, dar tot se făcuse de rîs. „Mesajul" fusese captat la Arecibo şi Effelsberg. Toată lumea savantă îşi crăpase capul cu descifrarea lui ; se găsiseră nouă presupuse graiuri în care era exprimat şi izbucniseră polemici furioase pe chestia interpretărilor contradictorii date semnalelor primite. Una provocă o cădere catastrofică a lirei la bursă, alta — o redresare spectaculoasă. Finalul fu hilar, căci se descoperi că

mesajul era o reclamă la nişte ciorapi de damă extrafini, ţesuţi din radiaţiuni, operaţie publicitară ajunsă, printr-o distorsiune fizică ciudată şi necunoscută pînă atunci, efectul „Moriss", în cosmos. Cel care explicase cum avusese loc eroarea luă premiul Nobel pe anul 1994 şi dărui numele său fenomenului. Directorul observatorului Jodrell Bank deveni cîteva săptămîni în şir obiectul caricaturiştilor de pe întreg globul. Un japonez scîrbos îl desenase primind în fund o lovitură de picior femeiesc zvelt şi energic, îmbrăcat cu ciorapul acela transparent şi supraelastic. Directorul apreciase, ca om de gust, linia elegantă a gambei şi pulpei, mai puţin aluzia răutăcioasă la postul său, considerînd-o pe drept cuvînt o adevărată măgărie. Se mîngîiase doar cu gîndul că de data asta nu fusese singur ţinta batjocurii mondiale. Directorului din Effelsberg i se atîrnă un ciorap indecent deasupra capului, cînd trebui să dea lămuriri ziariştilor, şi apăruse astfel la televiziune. Colegul din Arecibo stătu, timp de peste o lună, închis în casă. Concetăţenii săi, mai vioi datorită temperamentului sudic, compuseseră un cîntecel comic despre dînsul şi-l intonau foarte amuzaţi, cum se arăta undeva.

De astă dată, directorul staţiunii Jodrell Bank ţinu să se supraasigure, cu atît mai mult cu cît „mesajul" nu avea nimic insolit şi lăsa impresia să fie absolut autentic.

A doua zi dimineaţa, vineri, 3 iunie 1997, la prima oră, chemă ministerul de resort. Obţinu o audienţă pentru ora 11 şi 15 minute. Compuse un scurt raport, avînd grijă să nu se neglijeze în nici un fel dar nici să fie subestimată importanţa faptului. Găsise — socotea el — o formulă fericită :

dacă evenimentul e adevărat, „implicaţiile lui depăşesc de departe neînsemnata mea persoană şi îndrăznesc să sugerez ca ştirea să rămînă secretă, pînă Preşedinţia Consiliului va lua o decizie". Anexă apoi textul mesajului, transcris exact, aşa cum îl copiase cu propria-i mînă în bloc-notes şi-l controlase la dactilografiere de zece ori. Nu era lung şi avea un caracter precis, practic, s-ar fi putut zice. Suna aşa, în graiul terestru (specialiştii care lucrau cu creierul electronic traducător fuseseră uimiţi de simplitatea „sistemului lingvistic" al semnalelor ; necesitau doar o „cheie" spre a fi trecute din orice limbă în alta, ca o partitură muzicală) : „Către toate planetele : Daţi-ne, vă rugăm, dacă aveţi, orice relaţii despre echipajul nostru dispărut, purtînd însemnele $\pi \sqrt{-10}$. Îndreptaţi informaţiile către planeta extremă a sistemului vostru solar : posedăm mijloacele să le culegem. Mulţumim".

Ministrul, un om corpolent şi blajin, cu păr alb şi o faţă de văcar, rămase — la lectura textului — perplex. Îşi reveni după cîteva minute şi-l întrebă vizibil alarmat, pe director, dacă ştirea nu transpirase cumva. Asigurările primite îl liniştiră oarecum, dar o anumită neîncredere i se ghicea în inexpresivitatea privirii, căci îşi urmărea un gînd interior. Se ridică de la birou, închise raportul în safe, reveni, strînse mîna directorului şi-l conduse, afabil, pînă la uşă, căutînd să risipească impresia încordării iniţiale. Rămas singur, ridică receptorul telefonului şi formă un număr. Directorul fu reţinut la coborîrea din lift şi transportat alături de colaboratorii săi.

Luni, 6 iunie, avu loc reuniunea Prezidenției Consiliului. Pînă la orele 18, cînd începu, exista confirmarea că toate observatoarele mari captaseră „mesajul" și-i dăduseră absolut exact aceeași transcriere. Ședința durã patru ore, sfîrșindu-se cu concluzia că trebuie convocată, fără întîrziere, o întîlnire internațională, la nivelul cel mai înalt. Pînă atunci, fiecare confederație regională de state să pregătească propuneri.

Consfătuirea președinților celor opt zone mari ale Terrei avu loc peste trei săptămîni. Puțin înainte de deschiderea ei, anumite rumori ajunseră în presă. Niște ziariști americani reușiseră să tragă de limbă pe o soră care lucra într-un sanatoriu unde erau ținuți, fără vreun contact cu lumea din afară, doi teleobservatori. Se ventilă presupunerea că au fost receptate niște vești alarmante în legătură cu o invazie extraterestră apropiată. Mai multe gazete (e adevărat, nu dintre cele mai serioase) vorbiră chiar de un ultimatum. Secretariatul Confederațiilor mondiale de state fu nevoit să dea o dezmințire liniștitoare. Cuprinsul ei, nu prea inspirat, convinse toată lumea că există ceva serios care e ținut ascuns. Presa protestă, află adevărul și căpătă dreptul de a cunoaște rezultatele dezbaterilor „la vîrf". Acestea debutară întîi sub semnul unei stări euforice. Era prima oară cînd apărea ocazia luării de contact cu alte ființe inteligente din cosmos, după atîtea speranțe spulberate, rînd pe rînd. În forul administrativ suprem al Pămîntului răsunară lungi discursuri exaltante. Nu încăpea nici o îndoială că ființele inteligente care trimiseseră „mesajul" ajunseseră la o civilizație mult superioară

celei terestre. Ele călătoreau fără dificultăți prin constelații ; afirmația cu privire la putința de a culege știrile de oriunde fu în repetate rînduri citată. Era dovada irefutabilă că locuitorii planetei necunoscute erau în stare să înfrîngă imensele, amețitoarele distanțe din Cosmos. Optimiștii întrevăzuseră, chiar pînă la o vizită proximă, posibilitatea comunicării de informații științifice care să împingă cunoștințele umane cu cîteva secole sau — cine știe ? — milenii înainte. De ce n-am obține îndată leacul cancerului ? Ba chiar un ser de întinerire sigură a întregului organism ? Nimeni nu mai fu dispus să plătească rata asigurărilor pe viață sau să contracteze altele noi, provocînd astfel falimentul majorității societăților care se ocupau cu aceasta.

Curînd, dezbaterile căpătară un alt ton. Președintele Confederației statelor sud-asiatice introduse, primul, o notă de neîncredere în intervenția sa. El atrase atenția că transmițătorii își rezervaseră dreptul să culeagă răspunsul, fără să dea nici o indicație mai precisă pe ce cale. „Intrigă — adăugase același vorbitor — secretul sub care se ascund presupușii noștri prieteni astrali. Pentru ce mesajul nu suflă nici o vorbă de unde vine ?".

Brusc, observația dezumflă optimismul de pînă atunci. Într-adevăr, acest anonimat dă de gîndit, conveniră toți.

Președintele Confederației Statelor Europene, cel mai entuziast în prima parte a dezbaterilor, își întrerupse colegul cu o întrebare înțepată : „Și ce socotiți că se cuvine să deducem din acest fapt ?". „Nimic grav — doar să privim lucrurile cu o elemen-

fără prudență“ — îi răspunse zîmbind liniștit și impenetrabil omul de stat malaez. Apoi dezvoltă, mai mult aluziv, ideea primejdiei care ar pîndi o prea mare grabă de a răspunde. Dezbaterile luară de aci o altă turnură ; noi voci își exprimară temeri. Interveni și presa : ziarele publicară numeroase articole pro și contra temporizării răspunsului. Am putea — susținură unii — ca și noi să nu ne dezvăluim poziția exactă. Dar ideea, ingenioasă în principiu, se ciocnea de o contradicție insurmontabilă. Atunci, cum să beneficiem de eventualele avantaje ale contactului cu extratereștrii ?

Dezbaterile „la vîrf“ se lungiră cîteva luni de zile, cu întreruperi mari pentru consultări. Abia în 29 septembrie fu luată o decizie. Asumîndu-și inerentele riscuri, Pămîntul va răspunde.

Dar se ținu seama și de „teza malaeză“, cum căpătase denumirea în limbajul gazetăresc invitația la prudență. Măsuri urgente prefăcură cea mai mare parte din numeroșii sateliți ai globului într-un imens cîmp de mine ceresc. Tot sistemul defensiv terestru intră în stare de alarmă permanentă. Se alcătui o comisie din reprezentanții tuturor statelor, însărcinată cu redactarea răspunsului. El — spunea comunicatul — trebuie să fie o chintesență a cunoștințelor, înțelepciunii și moralei noastre“.

Lucrările comisiei, întrunite la 1 noiembrie 1997, demarară greu. Pînă către sfîrșitul anului se discutară exclusiv chestiuni de procedură. Apoi, după vacanța de iarnă, comisia intră într-o interminabilă discuție asupra formei răspunsului. Prin martie, se căzu de acord că, oricîtă concentrare ar reclama

aceasta, trebuia să aibă fatal o anumită extindere, spre a putea exprima „chintesența cunoștințelor, înțelepciunii și moralei umane“. Fu acceptată, după aprinse controverse, propunerea ca răspunsul să cuprindă maximum 3.000 de cuvinte. Se trecu, apoi, la conținut, unde interveniră alte probleme spinoase. Ce ton să se dea „răspunsului“ ? Unele voci pledară pentru o mare modestie și comprehensiune. „Așa vom dovedi înălțimea noastră morală“ — susținură reprezentanții țărilor nordice. „Nici o urmă de îngîmfare !“ — cerură ei. Propunerea întîmpină rezistență. Voci europene demonstrară cu elocvență că făuritorii civilizației terestre s-au caracterizat totdeauna printr-o anume cutezanță. Fură evocați marii călători Columb și Magellan. Cineva cită chiar niște versuri dintr-un poet francez, uitat, cu nume spaniol, José Maria de Hérédia, intitulate „Cuceritorii“ :

„Comme un vol de gerfauts hors du charnier natal,
Fatigués de porter leurs misères hautaines,
De Palos de Moguer, routiers et capitaines
Partaient, ivres d'un rêve héroïque et brutal...“

Citatul nu se vădi fericit ales, fiindcă trezi printre reprezentanții statelor din America latină proteste vehemente, mulți găsindu-l cu totul deplasat. Iarăși, un asiatic readuse pe tapet „teza malaeză“. Reprezentantul indian, de astă dată, își permise să atragă atenția „distinșilor săi confrați“, că „nu e înțelept, oricînd, a-ți arăta cunoștințele“. „Nici moral — adăugă el — deoarece s-ar putea să-ți umilești astfel semenul. Și, în fond, ce știm noi absolut si-

gur ?" — își încheie indianul filosofic cuvîntul, ridicînd umerii înguști, desfăcînd mîinile și întorcînd către ascultători palmele sale cafenii, cu un gest de adîncă îndoială.

Cînd toate argumentele discuției de principiu se epuizară, comisia trecu în sfîrșit la redactarea „răspunsului". Textul căpătă forma lui finală către sfîrșitul lunii martie 1998. Ziarele începură publicarea lui la 29 martie, în mai multe numere succesive. Avu loc înainte și un mic incident. Reprezentantul insulelor Comore se simți jignit că nimic din contribuția particulară a patriei sale nu se afla menționat în text și părăsi adunarea. Fu rechemat și motivul supărării lui înlăturat, prin adaosul a patru cuvinte bine simțite, obținute prin scurtarea unei fraze, reformulată mai abil.

Textul tipărit stîrni, cum era de așteptat, nenumărate comentarii. Unii îi găsiră lipsuri serioase și se grăbiră să le semnaleze. Alții își exprimară părerea că „răspunsul" bate prea mult apa în piuă și nu merge direct la ceea ce interesează. Destui îl găsiră „nediplomatic", numeroase voci îi reproșară discursivitatea și lipsa de originalitate. Cineva scrise că ar fi fost, poate, mai bine să transmitem o teoremă geometrică. De ce nu o frază muzicală ? — se ivi pe loc întrebarea. În sfîrșit, varietatea reacțiilor publicului la aflarea textului fu extrem de mare. Președintele comisiei de redactare simți nevoia să aducă unele lămuriri. După cum se constată — începu el — cîte capete, atîtea păreri. Comisia ar trebui, prin urmare, felicitată că a reușit să ajungă, totuși, la o formulă acceptată în unanimitate. Multe din obiecțiile invocate se produseseră și în procesul elaborării textului. Aveam de ales, însă — precizà președintele — ori ne opream la o soluție cu inevitabile lipsuri (fiecare lucru e perfectibil ! adăugase modest), ori ne apuca anul 2 000 discutînd.

„Răspunsul" primi, la 4 aprilie 1998, viza celor opt președinți adunați într-o ședință solemnă. Toate posturile de tele-emisiune ale globului porniră să-l emită, fără întrerupere, trei săptămîni la rînd. Apoi, interesul public se deplasă către așteptarea noului mesaj care trebuia să sosească din stele.

Interveniră diverse supoziții cu privire la răstimpul probabil în care extratereștrii vor relua dialogul. Pesimiștii avansară ipoteza că „mesajul" putea să călătorească de cine știe cînd. Altul nou va ajunge să fie recepționat abia de strănepoții noștri. Varianta mai neagră era că emițătorii mesajului nu e deloc exclus să aparțină unei civilizații dispărute între timp.

Optimiștii respinseră cu indignare asemenea presupuneri sumbre. Era în firea omenirii, sătulă de singurătatea cosmică, să spere, așa că ultimii dădură tonul. Apelul receptat aparținea sigur unei civilizații de o inimaginabilă dezvoltare. O să ne apucăm acum să măsurăm posibilitățile lor cu propria noastră mărginire ? Asta înseamnă să nu vezi mai departe de lungul nasului. Extratereștrii au să culeagă — așa cum au spus — informațiile noastre de pe Pluton și vor intra în comunicație cu noi foarte curînd. Cum ? Să nu ne batem noi capul cu asta ; o să găsească ei calea cea mai ușoară ? Dacă-s „extratereștri", păi, e treaba lor !

Trecură două luni și teleradioscoapele pămîntene nu receptară nimic. Lumea dădea semne de ener-

vare. Nici după încă trei luni cerul nu ieşi din muţenia lui. Pesimiştii ridicară capul : „Am spus noi că aşa şi pe dincolo..." Speranţa omenirii era prea puternică şi reînvia din propria ei cenuşă. „Să avem răbdare ! deveni cuvîntul de ordine. Au dînşii posibilităţile lor, dar distanţele stelare sînt distanţe !".

Prin septembrie începură să se audă voci cîrtitoare. „Răspunsul nu a fost redactat cu cap..." — spunea tot mai multă lume. „Poate i-am speriat" — porniră să susţină unii cu o stăruinţă mereu sporită. Se băgă însă de seamă că ideea contrazicea temeiurile nădejdii generale. O civilizaţie superioară nu avea de ce să intre în panică citind mesajul pămîntenilor. „Atunci, n-am ştiut să ne facem înţeleşi !" — apăru alt reproş. Un glumeţ lansă ideea că „textul", prin lungimea lui, îi plictisise pe extratereştri. În lumea lor se vorbeşte concis — dovadă laconismul apelului lansat de ei.

Peste şapte luni încheiate, consiliul celor opt preşedinţi, reunit, hotărî să completeze mesajul terestru cu un altul, mai scurt, care să aducă aminte necunoscuţilor din stele, discret dar limpede, regulile politeţii. Noul text suna : „Adresat amplă comunicare. Neprimit nimic pînă acum. Miraţi !". Toate staţiunile terestre expediară, timp de trei săptămîni, fără întrerupere, această notificare în cosmos. Dacă spaţiile mute şi infinite ar fi avut măcar un licăr de conştiinţă, deduceau sigur, din repetiţia insistentă, care le făcea să vibreze, aşteptarea exasperată a pămîntenilor.

Iar se scurseră luni de zile fără nici o veste. Tensiunea crescu pe glob. Cîrtelilor le luară locul incriminările făţişe. Cîteva ziare de mare tiraj mondial

publicară un şir de articole fulminante împotriva consiliului celor opt. Alcătuitorii săi erau acuzaţi că trataseră cu o „gravă neseriozitate" chestiunea apelului astral. „S-a încercat măcar să se afle cam de unde putea veni el ?" — suna o întrebare incriminatoare. „Ce comodităţi condamnabile au determinat Pămîntul să-şi comunice gîndurile cu atîta întîrziere ?" — îndrăzni să întrebe altcineva. Apărură pe urmă şi cîteva „dezvăluiri" ale cauzei acestor întîrzieri. Cum jurnaliştii trebuiau şi ei să mănînce o pîine, descoperiră şi nişte detalii scandaloase. Un preşedinte avusese o nuntă în familie, fapt care determinase amînarea celei de-a optsprezecea reuniuni cu trei zile. Altul nu acceptase ca o şedinţă să fie fixată într-o marţi, pentru că era superstiţios şi o socotea zi nefastă deplasărilor. Se publică şi o fotografie cu preşedinţii ţinînd pahare mari de whisky în mînă, istorisindu-şi anecdote şi amuzîndu-se copios. Deasupra imaginii erau imprimate gros cuvintele revoltate : „Şi între timp extratereştrii aşteaptă..."

Spre a preveni o criză politică, consiliul celor opt decise la 10 octombrie 1999 să reia notificarea, întărindu-i tonul de surprindere. În noua versiune suna : „Vă facem cunoscut pentru a doua oară. Adresat amplă comunicare. Neprimit nimic pînă acum. Foarte miraţi !".

Secretarul consiliului celor opt ţinu o conferinţă de presă şi arătă că preşedinţii înţeleseră „să adopte o atitudine mai energică în problema care constituia obiectul atîtor discuţii aprinse ; dovadă caracterul sensibil modificat al noii notificări".

Precizările nu reuşiră să înlăture criza. Cîţiva gazetari obraznici îşi îngăduiră să ia în derîdere, la

televiziune, pe rețeaua intercontinentală, formula „sensibil modificat". Ba, mai mult, numiră lucrările din urmă ale consiliului o adevărată „pantalonadă". Unul recurse chiar la dictonul „Parturiunt montes..." ceea ce, între noi fie spus, nu era prea original. Oricum, însă președintele confederației statelor estice fu nevoit să-și dea demisia, cînd se află că el sugerase forma celei de a doua notificări. A treia porni în spațiu după nouă luni. Se născu greu, la capătul a peste o sută douăzeci și șapte de ședințe. Nu diferea mult de celelalte, conținea totuși cîteva adaosuri neneglijabile. Accentul cădea acum, printr-o întorsătură sintactică, din capul locului, pe nedumerirea și chiar supărarea pămîntenilor: „Pentru a treia oară — suna mesajul — atragem atenția asupra amplei noastre comunicări. Neprimit nimic nici pînă acum. Cum să interpretăm tăcerea? Neplăcut surprinși!".

Această ultimă formă desperată a apelului adresat anonimilor din stele nu apucă să fie supusă comentariilor veninoase, întrucît la 1 ianuarie 2000 (data se datoră, după toate aparențele, unei simple întîmplări), sosi mult așteptatul răspuns. El suna, în traducerea — fără sensuri echivoce — astfel:

„Nu am răspuns la cele trei mesaje ale dumneavoastră, pentru că nu conțineau nici o informație privitoare la problema care ne interesa. Era vorba de echipajul nostru $\pi \sqrt{-1}$ 0. Am înțeles că nu aveați să ne dați nici o relație despre el, așadar orice supărare e nemotivată. Inutilă osteneala comunicării datelor despre planeta pe care o numiți Terra. Vă aducem la cunoștință cu acest prilej că le deținem de mult, prin mijloace proprii. Din păcate, planeta dumneavoastră — sîntem siliți să v-o spunem — nu prezintă nici un interes pentru noi sub vreun raport economic, științific sau ca stație de navigație intergalactică. Vom fi bucuroși să ne vizitați oricînd, dacă doriți. Bineînțeles, mijloacele voiajului și cheltuielile legate de el vă privesc".

O SINGURĂ GREȘEALĂ

„Eu pariez că la mijloc e o femeie !“ auzi Hugo, împingînd ușa snack-barului, unde intra în fiecare seară să-și bea tradiționalul Martini. Era un local mic și, în afara grupului lor, nu-l mai frecventau decît rari clienți ocazionali, care se opreau să dea ceva pe gît și plecau repede. Hugo venea aici pentru că-i plăcea atmosfera. Totul părea să zacă într-o prelungită somnolență ; barmanul avea gesturi adormite, patroana moțăia la casă, nimeni nu întreba nimic ; zgomotul străzii rămînea afară, ca și cum o vrajă l-ar fi suspendat brusc, de îndată ce pătrundeai înăuntru. La masa de lîngă intrare, era sigur că-și găsește amicii. Obișnuiau să se adune în acest loc tăcut, după ora șase seara ; întîlnirea lor luase o formă aproape instituționalizată, cine lipsea nu mai scăpa de gura celorlalți. Cuvintele pe care le auzise deschizînd ușa o dovedeau din plin. Știa că e vorba de Frenkian. Nu se mai arătase de o săptămînă și toată lumea voia să știe neapărat din ce cauză. Hugo abia apuca să strîngă mîinile întinse, că discuția, întreruptă o clipă de venirea lui, își reînnodă firul. „Ceva i s-a întîmplat omului ăstuia ! — spuse doctorul. Să admitem că e foarte ocupat,

deși nu văd cu ce — adăugă ridicînd din umeri și făcînd o schimă cît mai contrariată. Dar sîmbăta trecută, trebuia să-l bem, era doar ziua lui. N-a venit și nici n-a binevoit măcar să ne anunțe că va lipsi dintre noi chiar și cu prilejul acestui eveniment. E o curată măgărie !“ „Eu i-am dat un telefon a doua zi, m-am temut să nu fie bolnav“ — îl opri Hugo. „Și ?“ — întrebară toți curioși. „Nu știu ce să cred — le mărturisi Hugo stînjenit. Părea foarte încurcat, s-a scuzat, zicea că-i e imposibil să stea momentan de vorbă, că îmi va explica el de ce, cînd ne vom vedea. Nu era deloc în apele lui, îmi făcea impresia că l-am deranjat, că voia să puie capăt cît mai repede convorbirii“. „Se ferește de noi ! — interveni decanul grupului lor, avocatul. Orbi să fim, și tot sîntem siliți să ajungem la concluzia asta ! — mormăi el excedat. Mie trebuia să-mi dea niște informații pe care i le cerusem mai de mult. N-o să credeți, dar am primit o cablogramă telefonată de la el. O cab — lo — gra — mă ! apăsă, scîrbit, pe ultimul cuvînt. Frenkian comunică acum cu noi prin poștă. Priviți ! — și scoase din buzunar hîrtia, fluturînd-o demonstrativ. A sosit chiar astăzi“. „Și vă mai îndoiți că e vorba de o femeie ? — sări emițătorul acestei idei lansate la intrarea lui Hugo. Bolnav nu-i, de plecat din oraș n-a plecat, pe aici nu dă, se ferește de noi, ce alte dovezi mai vreți ? Ei, aflați că eu l-am prins cu mîța-n sac. I-am telefonat : Dragă Frenkian, mă aflu prin apropiere, urc la tine să-ți spun două vorbe. A intrat în panică, m-a rugat să-l iert că nu mă poate primi ; s-a bîlbîit îngrozitor, nu mai știa ce să născocească. Odor di femina !“ — conchise, umflîndu-și nările

cu un aer de cunoscător și prinzîndu-i pe toți într-o privire circulară care nu mai admitea nici o replică.

*

Întorcîndu-se acasă, Hugo nu reuși să adoarmă. Povestea aceasta cu Frenkian îi revenea mereu în minte, ajungînd efectiv să-l intrige. Dacă la început se amuzase ascultînd cum era comentată absența unuia dintre ei de la invariabilele reuniuni, acum lucrurile luaseră o turnură diferită. Nu știuse că și alții încercaseră să comunice cu Frenkian și avuseseră aceeași stranie impresie care-l izbise și pe el atunci cînd îi telefonase săptămîna trecută. Vasăzică și lor li se păruse, pînă la urmă, gestul deplasat. Dăduse inițial puțină importanță reacției derutate a lui Frenkian. Socotise că-l nimerise probabil într-un moment cu adevărat nepotrivit. Oricui i se poate întîmpla așa ceva. Era convins că Frenkian îl va căuta singur ca să-i explice comportarea bizară de la telefon. Nici faptul că nu o făcuse nu-l considerase pînă aseară alarmant. Un vag resentiment îi încolțise în suflet, o recunoștea. Credea că între el și Frenkian se crease o legătură mai intimă, și sperase să afle înaintea tuturor ce e cu misterioasa lui absență. Se simțise puțin jignit, de aceea nici nu insistase. Acum, însă, era îngrijorat. Cînd vorbise cu el la telefon avusese senzația că lui Frenkian îi este teamă, că răspundea ca și cum s-ar afla sub imperiul unei terori nemărturisite. Alungase această presupunere absurdă, fiindcă nimic nu o îndreptățea. Dar tot foindu-se în pat gîndul îi revenea și nu și-l mai putea scoate din cap. Uite, și ceilalți înregistraseră o senzație asemănătoare, chiar dacă-i dădeau interpretări diferite. Frenkian acționa ca și cum s-ar teme de ceva. Prietenii vedeau aici cine știe ce motive inavuabile. El reținea însă sentimentul. Frenkian nu era omul care să nu știe cum să iasă dintr-o încurcătură, fără să lase impresia că minte, că se ascunde, că și-a pierdut capul. Ceea ce-l atrăsese la dînsul era tocmai modul original de a gîndi, într-o înlănțuire strînsă, riguroasă, capabilă totodată să adopte rapid o ipoteză cu totul neașteptată. Logicianul înnăscut care era nu avea prejudecăți. Mintea lui se arăta gata să accepte premizele cele mai insolite, cu condiția ca eșafodajul ulterior să fie solid, să nu prezinte nici o fisură. Vorbea puțin, asculta mai mult ce pălăvrăgeau prietenii la masă ; intervenea doar din cînd în cînd cu cîte o remarcă scurtă, dar în stare să zdruncine lungi pledoarii aprinse. Nu prea arăta cei cincizeci de ani pe care tocmai îi împlinise. Era uscățiv, cu trăsături anguloase. Avea o față boțită, făcută parcă din *papier maché*, dar în care licăreau veșnic doi ochi ironici, foarte negri, sub o frunte lărgită de o calviție precoce, iar aceasta îi lăsase neatins la tîmple un păr sur sîrmos. Calmul mișcărilor, zîmbetul îndepărtat, ținuta vestimentară pedantă păreau să trădeze în el o organizare interioară absolut echilibrată. Ai fi zis că e un magistrat sau un profesor, deși lucra la Observatorul astronomic și se ocupa cu chestiuni semifantastice. Hugo își amintea cum se stabilise între ei o mai mare intimitate. Făcuseră odată — spre casă — o bucată de drum împreună. Frenkian îl condusese ; voia să ia aer. Hugo, care știa că logicianul se ocupă de descifrarea unor eventuale mesaje interastrale, îl felicitase pentru noile instalații ale Observatorului, capabile să mărească enorm raza acestuia — așa cum anunțaseră ziarele. Fren-

kian nu părea însă deloc entuziasmat. Noua dotare, în valoare de milioane, îl lăsa complet rece.

— Dar șansele să comunicăm cu alte lumi crește simțitor ! insistase Hugo. Nu-i aceasta preocuparea dumitale principală ?

— Da, răspunsese Frenkian flegmatic. Eu nu cred însă — adăugă după cîteva secunde de tăcere — că pe calea undelor vom ajunge vreodată să stabilim o legătură efectivă cu alt univers.

Hugo nu-și ascunsese uimirea. Cum poate cineva să se dedice unei munci în care nu are nici o încredere ?

— Trebuie să trăim ! — îi replică prompt Frenkian. Primesc un salariu și îmi îndeplinesc pentru el — te asigur — toate obligațiile profesionale ce-mi revin. N-am posibilitatea să-i conving că întregul lor efort e zadarnic. Aruncă sticle cu mesaje în ocean ; vor să procedeze astfel, îi privește, eu n-am să le spulber această speranță de care se agață ca naufragiații acum cîteva secole. Dar gîndește-te, să presupunem că unul din semnalele noastre e receptat, sau că noi prindem o emisiune de pe altă planetă. Știi ce distanță ne desparte ? Cel puțin cîteva sute de ani lumină. Închipuie-ți că s-ar realiza un contact. Ce fel de dialog e posibil între niște fantome ? Cînd mesajul nostru va fi captat, noi nu vom mai exista de mult. Sau e foarte probabil să prindem semnale dintr-o lume, poate, complet dispărută, în orice caz cu secole mai bătrînă decît cea care le-a trimis. Cine să țină evidența miliardelor de mesaje risipite în Cosmos, ca unul dintre ele, cîndva, să capete un răspuns ? E misticism curat — adăugase dezgustat, și tăcu.

Hugo riscase o întrebare :

— Să renunțăm atunci la orice încercare de a intra în comunicare cu alte lumi ?

— Nu ! protestase Frenkian, și ochii lui negri licăritori se aprinseseră brusc, mai tare ca de obicei.

— Atunci ? insistase Hugo.

Frenkian ezitase o clipă, apoi îl luase de braț, cu un gest familiar neașteptat și începuse să vorbească, persuasiv, ca și cum ar fi expus o lecție. Era ușor de ghicit însă, din stăruința pe care o punea să se facă înțeles cît mai bine, că nu prezenta o pură ipoteză teoretică, ci că-și destăinuia niște preocupări secrete, obsesive.

— Vezi, pornise el să vorbească — de ce alte universuri trebuie să fie neapărat situate la distanțe infinite ? Dacă spațiul are o curbură, oricît de mică ar fi ea, la infinitatea lui, ne poate furniza cele mai formidabile surprize. Închipuie-ți un măr în care un vierme a săpat o galerie foarte întortocheată, consumîndu-i aproape integral substanța. Fii acum atent ! Reprezintă-ți alt vierme, care face aceeași operație, neintersectînd însă niciodată prima galerie, ci îngăduindu-și doar s-o atingă în anumite puncte infinit vecine. Mărește enorm mărul și lasă-i pe ambii lui locuitori la proporțiile lor insignifiante. Fiecare se găsește în cîte un spațiu curb infinit ; amîndouă galeriile se află în interioritatea mărului, rămîn însă absolut separate, sînt universuri îmbrăcate unul cu altul, fără a avea între ele vreo comunicare. Dar bagă de seamă : în anumite puncte sînt tangente. De ce n-ar cuprinde și cosmosul astfel de lumi paralele, în infinitatea lui și în micimea noastră ? Exemplul cu viermii — adăugase sarcastic — nu l-am ales întîmplător.

Hugo îl urmărise uluit. Logicianul își părăsise calmul. Vocea i se încălzise, căpătase un ton confesiv, abia mascat.

— Deci lucrurile stau așa, — continuase el după cîteva momente de tăcere — lumile cu care căutăm să intrăm în contact sînt, îți dai seama, foarte aproape de noi. Există puncte ale spațiului unde ele ne sînt pur și simplu tangente. Problema e să descoperim adevărata cale de comunicare și pentru aceasta toate observatoarele noastre radioastronomice nu servesc la nimic. Eu cred — și aici în vocea lui Frenkian pătrunsese o notă gravă — că mesajele din alte universuri umplu existența noastră cotidiană. Dar nu știm să le recunoaștem și să le descifrăm. Uite, — adusese el un exemplu : coincidențele. Caut niște însemnări printre hîrtiile de pe birou. Nu le găsesc. Mă enervez. Intru după cîteva minute în bucătărie să-mi fac o cafea. Descopăr pe masă o carte lăsată, nu știu cum, acolo. O răsfoiesc : în ea e hîrtia cu notițele căutate. Cineva mă oprește pe stradă ; vrea să știe unde e cinematograful Marconi. Îi explic, mai fac cîțiva pași să iau ziarele, le deschid. Ce-mi sare în ochi ? Un articol comemorativ despre Marconi, cu fotografia lui. Ai să spui : „astea sînt prostii !". Poate, dar din cele mai vechi timpuri, oamenii n-au încetat să creadă că astfel de coincidențe ascund semne secrete, mesaje misterioase, prin care puteri supranaturale vor să ne anunțe ceva. Erau socotite avertismente ale zeilor sau ale destinului. Nu te alarma, nu m-am întors la asemenea credințe copilărești. Dar trebuie să admiți că în ele e o presimțire obscură a formelor prin care alte lumi încearcă să comunice cu noi. Știu, mesajelor acestora, oamenii, în vechime, le-au atribuit o origine transcendentală. Pe mine nu mă sperie însă cuvintele. Rețin că omenirea a avut mereu sentimentul unui apel permanent pe această cale dintr-o zonă extraterestră și faptul mă tulbură profund. Să consider că nu exprimă altceva decît o credință naivă ? Speranța însă de a descoperi în zgomotele pe care le receptăm la stația noastră astronomică niște mesaje ale altor universuri ți se pare mai întemeiată ?

Hugo, stupefiat de aceste mărturisiri neașteptate — își amintea foarte bine — rămăsese întîi cîteva minute amuțit. Apoi, ca și cum raționamentul lui Frenkian l-ar fi convins, cu toate că nu reușise decît să-l uimească prin natura insolită a ipotezei, riscă timid o întrebare :

— Și e posibil să se obțină ceva pozitiv, științific, pe această cale ?

— Știu și eu ?! răspunse Frenkian, după cîteva clipe de ezitare. Să zicem că am lua ce ți-am spus, în serios... Se vedea că vrea să lase afirmațiile pe care avea de gînd să le facă într-un cîmp pur virtual. Ar trebui să confirmăm întîi receptarea acestor mesaje. Ne trezim, de pildă, în fața unor coincidențe. Caracteristica lor e că sînt rare, că nu se produc cu o anumită regularitate. Să căutăm atunci intenționat să le repetăm. Ar fi o cale de a arăta că le considerăm nu lucruri întîmplătoare ci încărcate cu un sens. Mă trezesc, să presupunem, într-o noapte la ora două, nu știu datorită cărui fapt. Mă uit în jur. Nimic neobișnuit. Bag însă de seamă că sîntem în 2 august. E de încercat atunci următoarea experiență : noaptea următoare fac tot posibilul să mă trezesc la ora 3, cealaltă — la 4 și așa mai departe. E stupid, recunosc, dar ți-am dat doar un

exemplu ; sigur că se poate găsi şi ceva mai inteligent. Ei, dar am bătut destul cîmpii !— conchisese Frenkian. Hai, mai bine să ne culcăm !

Hugo reconstituia acum exact conversaţia. Era curios cît de bine îşi amintea toate detaliile ei. Realitatea era că reflecţiile bizare ale lui Frenkian îl intrigaseră profund, deşi atunci le socotise doar încă una din intervenţiile paradoxale cu care logicianul îşi obişnuise amicii. Cuvintele se păstraseră toate undeva în subconştient şi ieşea:ı de astă dată la suprafaţă, trăgînd după ele o umbră ameninţătoare.

Hugo adormi tîrziu şi visă întreaga noapte camere vide, coridoare lungi fără ieşire, scări întortocheate care nu duceau nicăieri.

*

A doua zi, spre seară, puse capăt ezitărilor cu care luptase pînă atunci. Cum se întunecă, porni spre locuinţa lui Frenkian. Nu dădu înainte nici un telefon, învingîndu-şi orice reţinere dictată de bunele maniere. Ajunse pe strada unde stătea logicianul ; se opri numai cîteva secunde în faţa clădirii : era un bloc mic, doar cu patru etaje. Ferestrele apartamentului pe care îl ocupa Frenkian le cunoştea bine, una — a biroului — era luminată. Blocul nu avea lift. Urcă hotărît scările şi se opri la ultimul cat, gîfîind puţin. Regăsi uşa cu numele amicului său, gravat pe o plăcuţă de alamă înnegrită, şi sună lung. Nu răspunse nimeni. Aşteptă un pic şi sună încă o dată, mai apăsat. Iarăşi tăcere. La al treilea ţîrîit insistent al soneriei, auzi o mişcare. Apoi paşi, nehotărîţi, în sfîrşit închizătorul Yale al uşii se răsuci şi în întredeschiderea ei apăru Frenkian. Era neras de cel puţin o săptămînă, avea o figură speriată, ochii măriţi şi obosiţi de nesomn. Rămăsese în prag şi nu-şi poftea musafirul să intre, ca şi cum ar fi avut de ascuns înăuntru ceva ruşinos. Privirile lui zăpăcite şi jenate spuneau totul : vizita îi producea o vădită neplăcere. Hugo se făcu a nu băga în seamă ceea ce sărea în ochi şi spuse cu o afabilitate prefăcută : „Treceam pe aici şi am văzut lumină sus. Ia să urc puţin, m-am gîndit..." Frenkian zîmbi şi băigui abia inteligibil : „Sigur, sigur !". Apoi, temător, călcîndu-şi parcă peste inimă, deschise uşa şi-l invită pe Hugo în casă. Avea gesturi ciudate, ca şi cum ar fi fost urmărit foarte atent de cineva şi el dorea să nu-l contrarieze în nici un chip.

După ce-i luă pălăria şi o puse în cuierul din vestibul, Frenkian îşi conduse inoportunul oaspete în birou şi-l rugă să ia loc. Se aşeză şi el, dar tot atît de stînjenit, executînd cu o anume grijă temătoare fiecare mişcare. Bineînţeles, acestea erau perceptibile pentru cine-l cunoştea îndeaproape. Altfel, se purta ca orice gazdă politicoasă. „Să-ţi dau ceva de băut !" — rosti mecanic, trezit parcă din vis. Se ridică, nu prea sigur de el, privind vag anxios în dreapta şi în stînga, pe urmă brusc, cu nişte mişcări mult mai fireşti, porni către colţul umbrit al camerei, de unde aduse pe un platou o sticlă şi două pahare. Îşi aminti că nu luase gheaţă şi refăcu drumul. Acum se purta degajat, deşi ochii îi trădau, pentru cine-l studia atent, aceeaşi, secretă teroare. Turnă, aşteptă ca Hugo să dea pe gît prima înghiţitură şi deveni dintr-o dată volubil. Vorbea întruna fleacuri despre membrii grupului lor, cu o neobişnuită dispoziţie la pălăvrăgeală, ca şi cum nimic insolit nu ar fi survenit între timp.

Pe Hugo îl stăpînea însă un sentiment greu explicabil. Din clipa cînd intrase în apartamentul lui Frenkian şi apoi, urmărindu-i comportarea încurcată, nu-şi putea alunga o impresie obscură care se ţinea scai de el. Unde trăise o senzaţie asemănătoare ? Da — îşi amintea acum — cînd îşi vizitase cîndva un nepot ajuns în puşcărie. Băiatul făcuse o dobitocie, ajutase nişte prieteni să spele putina din oraş. Apoi reieşise că erau amestecaţi într-o chestiune foarte murdară. Cu puştiul discutase, rugat cu lacrimi în ochi de maică-sa, la vorbitorul închisorii. Exact asta era senzaţia pe care i-o trezea, fără voie, tot ce făcea Frenkian. Omul se purta ca şi cum priviri severe şi scrutătoare l-ar urmări necontenit şi el ar căuta să nu dea nimic de bănuit, spre a putea strecura o comunicare secretă, cînd paznicii necruţători ar slăbi o clipă atenţia concentrată asupra convorbirii lor. De unde luase naştere în mintea lui această imagine ? Reacţiile, tonul vorbirii şi mai ales privirile de fiinţă hăituită ale lui Frenkian i-o resuscitaseră. Curînd căpătă o confirmare că are o intuiţie incredibilă, dar exactă a situaţiei. Lumina lămpii de pe birou se voală uşor cîteva secunde. Pînă să revină curînd la intensitatea normală, Frenkian îi şopti, gîtuit de emoţie : „Nu da nici un semn de uimire la orice s-ar întîmpla. Fă-te că eşti familiarizat cu toate. Lucrul are o importanţă capitală, existenţa noastră a tuturor e în joc, crede-mă !". La fel i-a transmis şi nepotul său o rugăminte şuierată, să comunice neapărat prietenei sale — o fată cu moravuri cam libere — doar atît : „cară-te cît mai iute din oraş !".

După ce reuşise să articuleze extrem de repede acest avertisment, Frenkian îşi reluă mina dinainte şi continuă trăncăneala, pe care o întrerupsese, ca şi cum nimic n-ar fi intervenit. Deşi, venind, se aştepta oricum la lucruri neplăcute, Hugo simţi tresăritul cîndu-i un fior rece prin şira spinării. Îi lipsea o doagă lui Frenkian ? Era într-adevăr cineva alături şi-l pîndea ? De ce îi era propriu-zis atît de frică ? Nu înţelegea nimic, dar instinctiv acceptă jocul. „Chiar dacă a înnebunit — se gîndi — e mai bine să mă prefac că-i dau dreptate". Afişă şi el o figură destinsă şi începu să înşire, la rîndul său, verzi şi uscate. Se lansă într-o poveste interminabilă cu o vecină a lui, mare iubitoare de pisici ; strecură o bîrfă inocentă despre amicul lor, doctorul. Întinse cleştele să ia un cub de gheaţă. Pe farfurioara adusă de Frenkian erau cinci rock-uri. Lăsă unul să cadă în pahar şi, în clipa aceea, observă că numărul bucăţilor de gheaţă rămăsese neschimbat. „M-am zăpăcit — îşi zise — cu toată istoria asta trăsnită, nici nu-i de mirare. Am numărat greşit !" şi — ca să se verifice mai bine — luă încă un cub. Pe farfurioară rămăseseră acum tot cinci rock-uri ! — constată de astă dată fără putinţa să se fi înşelat. O stupefacţie imensă, amestecată cu frică, îl cuprinse, dar îşi aminti avertismentul lui Frenkian şi nu dădu nici un semn de surpriză. Ba, stăpînindu-şi emoţia care se temea că-i va opri sufocată vocea în gîtlej, îl întrebă pe logician : „Să-ţi pun şi ţie gheaţă ?". La semnul aprobativ din cap al lui Frenkian, luă cu cleştele, pe rînd, două cuburi şi le dădu drumul în paharul prietenului său. Fu foarte atent şi păstră o prefăcută indiferenţă, cînd constată, uluit, cum prevăzuse, dar nu voise să creadă, că în farfurioară

rămăseseră tot cinci bucăți de gheață. Era să exclame : „Ce scamatorie mai e și asta ?“, dar își mușcă limba.

Frenkian ridică de pe masă paharul, bău, apoi îl așeză din nou jos. Îi găsi, însă, un loc imposibil — observă consternat Hugo — exact acolo unde stătea sticla. Nu se auzi clinchetul care era de așteptat să însoțească gestul necugetat. Paharul străbătu, fără nici o rezistență, pereții sticlei, ca și cum aceasta ar fi fost alcătuită din aer. Acum amîndouă obiectele ședeau cuminți pe același loc. Paharul se vedea întreg prin sticlă, închipuind o bizară pînză reală de Magritte, o variantă la „Vacanțele lui Hegel“.

Întîmplarea îl făcu pe Frenkian mai volubil, sporindu-i falsa bună dispoziție. Își înfundă meticulos cu tutun pipa, o aprinse și începu să pîcîie satisfăcut din ea, părînd a nu da nici o atenție miracolului petrecut sub ochii săi. Cîteva minute mai tîrziu, întinse mîna fără să tresară și luă blazat paharul din sticlă, ca și cum era obișnuit de mult să vadă materia obiectelor solide întrepătrunzîndu-se. După ce sorbi îl așeză jumătate afară, cu o egală indiferență.

Hugo, oricît de îngrozit era, păstră același aer calm, adoptat instinctiv, zîmbi la o vorbă de spirit a lui Frenkian, apoi își făcu curaj și rîse chiar. Un sentiment obscur îi spunea că amicul său caută să păcălească pe cineva. Cui trebuia să i se joace o asemenea farsă idioată ? Cu ce scop ? Hugo nu înțelegea, dar privirile terorizate ale lui Frenkian în clipa cînd șoptise curioasa rugăminte fuseseră teribil de elocvente și continuau parcă să-i reclame o complicitate secretă. Atîta pricepea, sau mai mult intuia : Frenkian îl implorase să participe la o co-

medie jumătate imbecilă, jumătate sinistră și Hugo convenea să o joace pînă la capăt, cu orice preț. Întări, prin cîteva hohote sonore, nota glumeață a convorbirii. Își turnă cu gesturile cele mai firești alt pahar de whisky. Îi veni în clipa aceea ideea să-l convingă pe Frenkian că nu mai trebuie să aibă nici o grijă pentru cît de bine știe el, Hugo, să se adapteze bizarei situații. Așeză paharul de whisky, apăsîndu-l ușor, pe brațul fotoliului. Așteptă, nu fără o emoție secretă, rezultatul. Previziunea îi fu, însă, confirmată. Paharul se înfundă pe jumătate în lemn, ca și cum ar fi intrat în ceară moale, și rămase fixat acolo. Hugo răsuflă ușurat ; o scînteie în ochii lui Frenkian îi semnaliză că acesta pricepuse perfect despre ce e vorba și îl felicită pentru idee. Discuția continuă. Frenkian îi spuse deodată, fără nici o legătură cu ce vorbeau : „Formidabil ! Acum am marcat iarăși, și avem trei goluri avans !“. Se referea, evident, la meciul pe care-l susținea tocmai atunci, în deplasare, echipa de fotbal a orășelului lor. Hugo era să-l întrebe de unde știe, dar Frenkian nu-i dădu timpul să comită gafa și adăugă cu tonul cel mai liniștit : „Nu m-a răbdat curiozitatea și am aruncat un ochi pe teren, în timp ce vorbeam ; păcat că ai pierdut așa ceva ! A fost un gol extraordinar !“

Nu-și încheie bine știrea care, după cum fusese comunicată, putea fi luată drept o expresie a demenței pure, cînd lumina vibră din nou, de astă dată pentru mai lungă vreme.

Frenkian părea foarte exersat în aprecierea momentelor prielnice comunicărilor nesupravegheate. Emise întîi un fel de he-he ! jubilativ, terminat cu

exclamația : „Nu puteți păstra contactul mai mult de două ore, oricît o faceți pe grozavii !“. Apoi, iarăși, grăbindu-se, în fraze telegrafice, porni să-i dea lui Hugo un supliment serios de informație. Ceea ce se putea alege din relatarea repezită era absolut elucubrant. Dacă n-ar fi fost martorul întîmplărilor precedente, Hugo trăgea, sigur, o singură concluzie indubitabilă : paranoia, cu toate simptomele ei, și într-o fază avansată. Dar își amintea bine cum înfipsese paharul în brațul fotoliului. Numărase de cîteva ori roks-urile, ca să aibă certitudinea că nu avusese o simplă iluzie. Repetase pe urmă gestul și constatase faptul de necrezut cu ochii săi proprii. Să fie oare victima unei halucinații ? Auzea însă distinct glasul lui Frenkian, istorisindu-i eliptic, ca să cîștige cît mai mult timp, o poveste abracadabrantă.

...Făcuse experiența de care îi vorbise, atunci, pe stradă... Da, de mai multe ori... Abia acum o săptămînă îi reușise... Nu, nu primise nici un răspuns de la *ei*... Dar se stabilise contactul. Camera lui a devenit un coridor între *ei* și lumea noastră... Cine sînt ?... Nu știe... Au, însă, puteri înfricoșătoare... A avut ocazia să-și dea singur seama... Sînt în stare să modifice legile fizicii, ba chiar să contrazică axiomele matematice... A văzut doar cu ochii lui... Și ce e mai îngrozitor — insistă febril Frenkian — nu ne vor deloc binele. E exclusă orice îndoială !... S-a convins pe deplin. Tot ce fac, scamatoriile astea, au o unică țintă... Caută să afle ce știm *noi, cît sîntem de puternici*... Ne testează, înțelegi ? Vor să descopere la ce act al *lor* vom fi surprinși, ne vom arăta uluiala, ca să folosească o armă față de

care nu vom putea opune nici o rezistență... Sînt și lași, ticăloșii !... — izbucni cu o ură nestăpînită. Țin să evite orice risc... Plănuiesc o invazie — e un lucru care sare în ochi... Cine știe de cînd o pregătesc ! Și eu, imbecilul, le-am oferit ocazia nesperată să-și ia toate măsurile de precauție cu putință și să meargă la sigur... Dar nu sînt *ei* chiar atît de tari pe cît se cred. Dovadă că trebuie să întrerupă contactul din cînd în cînd... Probabil, le cere o cheltuială de energie prea mare... — spuse întorcînd ochii speriați spre lampa care fila. De aceea și stau aici închis. Joc teatrul ăsta de o săptămînă, fără întrerupere. Mă prefac că toate minunile lor mă lasă rece, că sînt lucruri de mult știute și răsștiute la noi, intrate în uzanță zilnică. Ca și cum ar fi vorba de aprinderea unui chibrit... sau, mai puțin... de rostogolirea unei buturugi la vale !... Mă supraveghez încontinuu să nu manifest nici o surprindere constatabilă prin vreo reacție necontrolată. Poate îi voi descuraja... Nu știu cît o să mai rezist, — mă pîndesc și noaptea... dar trebuie... E soarta lumii întregi în joc, îți dai seama ? — mai apucă să spună Frenkian cu obrajii încinși de febră și cu o privire fixă, exaltată, cînd filatul lămpii încetă și lumina deveni iar egală.

Hugo, cu toate că era aproape încremenit de groază, reintră automat în rol. Gîndurile care i se învălmășeau nebunește în minte, le amîna mereu pentru mai tîrziu, încordîndu-și voința ca pe un arc. Readoptă, ca prin reflex, masca indiferenței și, cufundîndu-se adînc în fotoliu, porni să vorbească mult, fără oprire, cu o senzație surdă că se descarcă astfel. În biroul lui Frenkian intervenîră, între timp, numeroase alte întîmplări extraordinare. Se făcu

pentru cîteva minute zi, la geam apăru lumina soarelui. Apoi, brusc, odaia intră în noapte. Lichidul, turnat din sticla de whisky, ieși pe gîtul ei și o apucă în sus ca o tijă. Hugo o îndoi, imperturbabil, în jos, îndreptînd-o fără nici o tresărire către pahar. O carte, de care pomeni Frenkian, ieși din raft și veni grăbită, planînd prin aer, la el, așezîndu-i-se domol în palmă. Logicianul căută pasajul amintit, i-l citi lui Hugo și pe urmă trimise volumul înapoi în bibliotecă. Cei doi prieteni își continuau netulburați conversația, fără să acorde nici o atenție miracolelor fizice care se desfășurau în jurul lor. Ba Hugo, cuprins parcă de un curaj al desperării, inventa mereu alte acte imposibile și le executa cu aerul cel mai natural, ca și cum le-ar fi săvîrșit la tot pasul.

După o vreme se ridică. Îi strînse mîna lui Frenkian, punînd un plus de căldură în gest, ca o încurajare. Porni către vestibul, urmat de gazdă. Făcu cîțiva pași către ușă, dar, cu ultimul, cînd se pregătea să o deschidă și să plece, se trezi instantaneu la capătul opus al încăperii, parcă ar fi mers de-a-ndaratelea. Mîna, cu care intenționa să-și ia pălăria, îi rămase întinsă ridicol în aer. Îl zări pe Frenkian, rămas singur lîngă ușă, și totul se petrecu atît de repede și de absurd, încît fața lui Hugo mărturisi, fără voie, o perplexitate absolută. Pe gură, îi ieși un „la dracu“ înciudat. Își reveni abia după o clipă. Împrumută iar zîmbetul destins. Șopti un „ce năuc poate fi omu'“, și începu să facă liniștit pași egali îndărăt, nemirîndu-se că acum se apropia de ușă. Își luă pălăria și, tot surîzător, degajat, înainte de a pleca, îi mai spuse o dată la revedere lui Frenkian. Acesta rămăsese însă țintuit lîngă cuier. Avea

chipul alb ca varul. În aceeași clipă, lumina din biroul de alături filă iarăși foarte lung. Hugo își păstra aerul zîmbăreț, căutînd parcă să compenseze printr-o jovialitate sporită secunda penibilă anterioară. Nici un mușchi, pe fața împietrită a logicianului, nu clinti însă. Cu o voce strivită de sentimentul dezastrului iremediabil, Frenkian zise abătut doar atît : „Acum e inutil“ — și se închise într-o tăcere mormîntală.

EXPERIENȚA

Uagandugu, 2 oct. 3141

Stimate Domnule Povățuitor Special,

Vă rog în primul rînd să mă iertați pentru timpul prețios pe care vi-l răpesc cu lectura memoriului de față. Ceea ce mi-a dat, totuși, pînă la urmă, curajul să mă adresez d-voastră personal este convingerea profundă că nu pregetați niciodată să dați ascultare problemelor de interes obștesc, oricîtă osteneală ar cere ele. Am redactat de mai multe ori prezentele rînduri, spre a le imprima o concizie maximă, cunoscînd mulțimea și însemnătatea ocupațiilor consacrate binelui nostru, al tuturor, treburilor majore, absorbitoare cărora vă smulg. Dacă expunerea mea a ieșit prea lungă, fiți îngăduitor și scuzați-mă ; m-am străduit să aștern pe hîrtie strictul necesar și atît ; există însă numeroase lucruri asupra cărora am fost nevoit să stărui, altfel ar putea căpăta o interpretare greșită și n-aș vrea, sub nici un cuvînt, să se întîmple așa ceva.

Ca lucrător pe tărîmul științei, am avut deseori prilejul să constat cîtă bătaie de cap reclamă stabilirea exactă a adevărului. Nu pretind a fi deținătorul lui, încerc doar să vă furnizez *toate* informațiile pe care le posed, cu încredințarea absolută că, datorită perspicacității, experienței și perspectivei dumneavoastră superioare, veți putea judeca mult mai pertinent faptele. Acolo unde datele verificabile îmi lipsesc, m-am ferit să fac afirmații categorice, permițîndu-mi să emit niște ipoteze. Luați-le, deci, vă rog, ca atare.

Dar să trec la chestiune : este vorba de nenorocirea care a avut loc cu prilejul expediției Vega, provocînd moartea colegului meu, biofizicianul Karl Wiesengart.

Nu mă gîndesc nici o clipă să pun la îndoială modul scrupulos în care a fost cercetat cazul. Colaboratorii dumneavoastră apropiați au lucrat, ca întotdeauna, excelent, cu o ireproșabilă vigilență. Întîmplarea a făcut, însă, ca unele fapte să le știu eu singur și, deși le-am menționat în declarațiile mele, poate nu au cîștigat destul relief pentru a atrage atenția meritată asupra lor. Vina îmi aparține, așadar, exclusiv mie. Am reflectat ulterior îndelung la amănuntele menționate și mă simt dator să vi le comunic neapărat, cu sublinierile respective, întrucît nu aș vrea să risc a primi vreodată reproșul de a fi ascuns ceva anchetatorilor. Țin să vă împărtășesc chiar și gîndurile cele mai intime pe care imaginația mea, poate, prea multă, le iscă, doar așa reușind să am conștiința pe deplin împăcată. Îmi îndeplinesc astfel obligațiile de cetățean devotat în întregime țelurilor înalte ale societății noastre.

Cum știți, Karl Wiesengart a fost găsit mort, în dimineața de 16 august a.c., cu capul zdrobit sub enorma presă hidraulică din laboratorul expediției Vega. Ancheta a stabilit că avusese loc un accident, nestrăin de anumite tulburări nervoase, pe care le trădase anterior colegul meu.

Tocmai asupra acestui punct din urmă doresc, cu voia dumneavoastră, să vă rețin puțin mai insistent atenția.

Pe Wiesengart l-am cunoscut, așa cum am declarat, abia cu ocazia expediției Vega. Nu am avut cu el nici un fel de relații înainte. I-am ignorat complet existența, venea dealtfel din alt centru. Nu mi-a fost prieten, repet această precizare făcută și la anchetă, dar recunosc că în timpul expediției împrejurările ne-au apropiat oarecum. Era un om nesociabil. Politicos, săritor chiar, cîteodată, însă retras. Evita micile noastre petreceri colegiale, mai cu seamă pe cele zgomotoase care te împing la intimități. Poate suferea de neurastenie ; medicul psihiatru din comisia de anchetă a tras această concluzie. Nu mă încumet să o pun în discuție, îmi lipsește competența și sînt o fire disciplinată, obișnuită să respecte opiniile autorităților. E adevărat că Wiesengart prefera să rămînă adeseori, prelungindu-și peste orele din program, cercetările în laborator. Se arăta și foarte puțin vorbăreț — pot să o confirm — ba chiar părea nu o dată absent, cînd vorbeai cu el. Răspundea mecanic la întrebări și oricine putea observa că anumite gînduri ale lui nu-i dădeau pace nici o clipă. MIE MI-A VORBIT, ÎNSĂ, DE ELE. La început pe ocolite, apoi cu pasiune și un soi de îndărătnicie. I se aprindeau obrajii de albinos, cînd trecea la acest subiect, gesticula, ducea mereu o mînă prin părul lui blond și rar, scotea ochelarii, le ștergea nervos lentilele și-i așeza iar pe nas, relua identic operația, după cîteva minute, uitînd că abia o executase.

Era stăpînit, indiscutabil, de niște gînduri obsesive. Natura lor, însă, nu mi se pare a fi fost nea-

părat schizoidă, chiar dacă lăsa această impresie la prima vedere dați-mi voie să vi-o spun, cu toată modestia, Domnule Povățuitor Special.

Wiesengart mi-a împărtășit ce importanță covîrșitoare acorda expediției Vega : „Sînt la o vîrstă, mi-a mărturisit el, cînd nu mai pot spera să am încă o dată o asemenea șansă. Pînă acum, știi prea bine, toate expedițiile care au urmărit să descopere forme de viață pe alte planete au înregistrat doar eșecuri. Numărul proiectelor cu această țintă a scăzut considerabil în ultimele decenii. Următoarea expediție e prevăzută abia peste optsprezece ani. Atunci, voi fi un om prea bătrîn ca să mă mai trimită cineva în Cosmos. Înțelegi de ce țin să-mi verific ideea mea acum, oricîte eforturi m-ar costa". Asta îmi răspunsese la observația pe care i-o făcusem că rămîne închis în laborator, ore întregi, după terminarea programului. Reproșul meu pornea, neîndoios, dintr-o grijă colegială pentru sănătatea lui, dar avea ca scop — vă asigur — și să restabilească respectarea regulamentului intern al expediției, încălcat astfel de Wiesengart. Puteți verifica oricînd sinceritatea spuselor mele. În cutia secretă pentru reclamațiuni, instalată la bordul navei, veți găsi faptul, semnalat de mine prin patru note informative, repetate, din 28 VII, 2 VIII, 5 VIII și 12 VIII. Aveți mijlocul să controlați că ceea ce afirm este purul adevăr.

Wiesengart participase anterior, după cîte am aflat, la încă șase expediții. Pe Vega, studia mineralul acela albicios, cu vine verzui, necunoscut și întîlnit acolo pentru întîia oară. Adunase, din cele mai îndepărtate colțuri ale planetei, o grămadă de roci și le supunea la diferite experiențe.

Wiesengart credea în teoria vieții inteligente a materiei anorganice. Știm că teza aceasta a fost combătută ca greșită și dăunătoare de toate forurile noastre științifice majore. Eu, personal, nu o împărtășesc cîtuși de puțin, așa cum am și declarat la anchetă. Am luat chiar, prin cîteva articole, menționate în anexa memoriului, poziție împotriva mai sus-menționatei teorii.

Orice argument nou, adus în sprijinul unei ipoteze științifice, socotesc că merită, totuși, ascultat, cu condiția, bineînțeles, de a fi supus apoi examenului critic riguros. Strict atîta libertate mi-am luat și eu față de ideile lui Wiesengart, după cum stau dovadă aceleași note informative, amintite înainte, fapt asupra căruia insist, fiindcă n-aș vrea să rămînă, fie și vreo vagă îndoială, asupra corectitudinii comportărilor mele civice.

Wiesengart era ceea ce se numește „une tête brulée“, stimate Domnule Povățuitor Special. El avea convingerea că viața, chiar inteligentă, ar putea lua naștere și atinge o dezvoltare nestînjenită chiar sub formă anorganică. Sigur, nu afirma asta de-a dreptul, păstra atîta prudență ca să evite încălcarea flagrantă a articolelor 219 și 220 din codul nostru științific, fiindu-i probabil prezente în minte rigorile lor penale. Dar, în discuțiile pe care le-am purtat, mi-am dat seama că tindea să împingă supozițiile sale către așa ceva.

După tragicul eveniment, am căutat cîteva lucrări din tinerețe, inclusiv teza de doctorat a lui Wiesengart, toate scrise inițial în idiomul regiunii de unde colegul meu provenea, pînă au căpătat viza traducerii în limba științifică mondială. Textele, dacă vă

veți da osteneala să le parcurgeți, prezintă nuanțe semantice semnificative, care au dispărut în versiunea publicată. Idiomul lui Wiesengart distingea prin două prefixe diferite verbele destinate a indica o serie de reacții ale materiei organice și anorganice. Autorul a recurs însă, adeseori, în asemenea cazuri, la o terminologie arhaică spre a ocoli marcarea deosebirii. Ceea ce s-a petrecut îmi întărește presupunerea că o făcea, încă de pe atunci, intenționat, din cauza credinței sale nemărturisite. (Vă dau în anexa memoriului de față suficiente exemple pentru edificare).

În seara de 15 august, noi, membrii expediției, am tras un mic chef inocent. Comandantul ne-a făcut tuturor cinste (aflase cu cîteva ore înainte că soția lui îi născuse o fetiță) ; Wiesengart l-a felicitat călduros pe bucurosul tată, dar a cerut voie să nu ia parte la petrecerea improvizată, invocînd o durere groaznică de cap. Totul a fost însă un pretext, ca să poată reveni în laborator, așa cum a constatat apoi ancheta.

Noi, poate, am întrecut puțin măsura cu băutul și am făcut prea mult zgomot, cîntînd cît ne-a ținut gura ce ne venea prin cap. Fără vreo intenție rea, din pură bucurie camaraderească, vă rog să credeți, Domnule Povățuitor Special. Se și rîdea în hohote, mai ales cînd copilotul echipajului, un băiat foarte simpatic, dar lipsit complet de ureche muzicală, încerca să ia notele înalte. Lucrurile n-au degenerat nici o clipă, rămînînd în limitele decenței — vă dau cuvîntul meu de onoare. Vociferările, rîsetele și corul ne-au împiedicat să auzim că se lucra în laborator. Petrecerea a durat cam pînă după două noaptea, cînd toată lumea a plecat la culcare.

Ameţiţi, am adormit îndată şi somnul adînc ne-a făcut să nu observăm absenţa lui Wiesengart, pînă a doua zi dimineaţă, către ora 10.

Ancheta a stabilit că accidentul s-a produs la 3 1/2 noaptea. Wiesengart lucrase în laborator, singur, aproape cinci ore. Au fost găsite, cum ştiţi, fişele experienţelor sale. Ceea ce a surprins comisia de anchetă era natura ciudată a cercetărilor lui. Wiesengart supusese mineralul necunoscut la nişte probe banale, duritate, temperatură de topire, greutate. Repetase însă, parcă maniacal, identic, experienţele respective de sute şi sute de ori, notînd mereu conştiincios aceleaşi şi aceleaşi rezultate. Doar la intervale foarte mari, introducea brusc cîte o schimbare. Asta a făcut-o, în total, de optsprezece ori în cinci ceasuri. Şase din rezultatele experienţelor modificate sînt încercuite cu roşu. Curios, cifrele obţinute le repetă pe cele anterioare, deşi datele operaţiei au fost altele.

Dintr-o asemenea activitate fără noimă şi diversele informaţii culese cu privire la comportările lui autiste, comisia de anchetă a tras concluzia că Wiesengart îşi pierduse minţile. Cine ştie ce altă acţiune aberantă l-a împins, ca urmare, cu capul sub presa hidraulică. Încă o dată, nu intenţionez să arunc vreo umbră asupra muncii serioase pe care a dus-o comisia de anchetă, trei săptămîni. Toate faptele pledează în favoarea concluziilor trase de ea. Dar, neacordînd destulă importanţă anumitor lucruri, cunoscute numai de mine, era firesc să considere totul un accident regretabil, datorat minţii deranjate a victimei.

Mult stimate Domnule Povăţuitor Special, nu-mi luaţi în nume de rău dacă îndrăznesc să vă sugerez

şi o altă explicaţie posibilă a întîmplării funeste. Ţin cu tot dinadinsul să vă aduc la cunoştinţă şi această ipoteză, mai ales pentru consecinţele extrem de grave la care ne-ar sili să reflectăm, în cazul confirmării ei.

Eu m-am întrebat mereu ce sens aveau experienţele copilăreşti ale lui Wiesengart. Îmi veţi obiecta că e o strădanie zadarnică să cauţi o logică preocupărilor unei minţi scrîntite. Aşa este, dar vă mărturiseam, cu îngăduinţa dumneavoastră, îndoielile mele în această privinţă.

L-am cunoscut pe Wiesengart mai îndeaproape ca oricare altcineva dintre membrii expediţiei. Nu-mi era prieten, afirm răspicat încă o dată. Dar o anumită intimitate se crease între noi, şi ea îmi permite să apreciez poate mai exact starea mintală a colegului meu. Wiesengart avea, probabil, o idee fixă, sînt ultimul să contest faptul, apucase pe o cale greşită şi se încăpăţîna să o urmeze — iarăşi, admit, dar credeţi-mă — nu era nebun. Sînt departe să-mi arog competenţe superioare colaboratorilor dumneavoastră atitraţi în materie psiho-patologică. Totuşi, nimic nu m-a împins vreo clipă să-l consider pe Wiesengart nebun, în ciuda ideilor sale stranii.

Eu am examinat cu o deosebită atenţie şi acribie fişele experienţelor lui. ELE AU O LOGICĂ, nu-mi luaţi afirmaţia în nume de rău, stimate Domnule Povăţuitor Special. Conform convingerilor sale, greu credibile, Wiesengart socotea că rocile pe care le cerceta s-ar putea SĂ-L ÎNŞELE. Atribuindu-i viaţă şi chiar inteligenţă, nu era exclus ca mineralul albicios cu vine verzui să răspundă intenţionat

inert experienţelor, spre a-şi ascunde, printr-o viclenie prevăzătoare, însuşirile. Ipoteza e PERFECT LOGICĂ, precum vedeţi, Domnule Povăţuitor Special. Wiesengart urmărea să surprindă în mineralul de pe Vega fiinţa vie, capabilă să se apere prin reflexivitate. De aceea repeta maniacal nişte experienţe elementare şi, deodată, le schimba pe neaşteptate datele. Voia, introducînd o obişnuinţă, să deruteze presupusa atenţie încordată a materiei gînditoare. Mineralul răspundea la fel, deşi condiţiile experienţei se schimbaseră. Prin urmare, reacţiile lui nu erau inerte, totdeauna egale cu ele însele, în aceleaşi situaţii, ci INTENŢIONATE.

Stimate Domnule Povăţuitor Special, faptele mă obligă să recunosc că în şase rînduri Wiesengart A ŞI REUŞIT SĂ DEMONSTREZE TEZA SA, oricît ar părea ea de trăsnită. De aceea încercuise cu roşu rezultatele respective. Materia gînditoare, la pîndă, din mineral, fusese surprinsă, de mai multe ori, în clipe de neatenţie.

Sînteţi sigur îndreptăţit să mă întrebaţi — îmi dau seama — cum explic ce s-a întîmplat ulterior? Aici, trebuie să spun deschis, îmi lipsesc alte fapte decît moartea fioroasă a lui Wiesengart. Tot ce urmează rămîne ipoteză pură şi vă rog să o consideraţi ca atare. Dar lucrurile, chiar dacă par înnebunitoare, CONTINUĂ SĂ AIBĂ O LOGICĂ.

Raţionamentul meu mă conduce la bănuiala că, în laborator, odată experienţa reuşită, s-a petrecut ceva groaznic.

De fapt, ce demonstrase Wiesengart?

Că e o amăgire să ne bizuim orbeşte pe experienţele noastre asupra materiei anorganice, întrucît re-

zultatele lor ar putea fi dictate şi de o formidabilă şiretenie. Teoretic, mineralul albicios, cu vine verzui, nu jucase NEAPĂRAT un rol special aici, îmi permit să vă atrag respectuos atenţia. Deci, ORICE substanţă pe care ne-am obişnuit să o numim inertă ar fi... cine ştie?... în măsură să reacţioneze la fel. NU ERA NEVOIE SĂ NE DEPLASĂM PE VEGA CA SĂ AFLĂM AŞA CEVA. Experienţa avea egale şanse de reuşită într-un laborator terestru, cu nişte pietroaie oarecari.

Wiesengart trebuia OBLIGATORIU să facă această deducţie. Era un om de ştiinţă şi probabilitatea ivită îl silea să gîndească în continuare ca mine, cu siguranţă.

Dar, imaginaţi-vă acum, stimate Domnule Povăţuitor Special, la ce concluzii înfricoşătoare ducea raţionamentul lui.

Noi sîntem deprinşi să privim istoria umanităţii ca pe o necontenită acţiune a oamenilor asupra naturii, cu ajutorul uneltelor. Ele sînt produsele iscusinţei noastre, a fiinţelor vii şi inteligente, care le făurim din materia inertă. DAR DACĂ LUCRURILE NU STAU CHIAR AŞA? Ar fi oare imposibil ca o inteligenţă vicleană, ascunsă sub masca inerţiei, să urmărească o autoprelucrare, de care e incapabilă singură? Şi atunci, bauxitele, linoxitele, pietrele, bronzul, arama, fierul sînt inteligenţe disimulate şi mute, iar noi uneltele, determinate răbdător şi tenace să le prefacem în maşini tot mai complicate şi înzestrate cu însuşirile noastre. Ce sînt altceva roboţii supraperfecţionaţi, pe care i-am realizat în ultimul secol? Şi cînd materia anorganică

va deveni astfel autonomă şi NU VA MAI AVEA NEVOIE DE NOI, CUM NE VA TRATA OARE?

Pot să jur că acestea au fost ultimele gînduri care i-au trecut prin cap lui Wiesengart. Nu sînt ele de natură să aducă la disperare o minte aşezată, darămite una tulburată? — fiţi de acord, Domnule Povăţuitor Special.

Doar, sub acest raport, îmi îngădui, cu toată modestia, să văd puţin altfel lucrurile decît onorata comisie care a anchetat cazul.

E exclus cumva ca Wiesengart SĂ SE FI SINUCIS? Calea oribilă, la care a recurs, sfărîmarea capului sub uriaşa presă hidraulică, mie îmi pare un indiciu. În minte, cu imaginea apocaliptică a OAMENILOR UNELTE, înşelaţi şi folosiţi spre autonimicire, de materia aşa-zis inanimată, Wiesengart a vrut să zdrobească, o dată pentru totdeauna, însuşi lăcaşul reprezentărilor sale terifiante.

Şi mai poate să se fi întîmplat ceva. Fac apel la înţelegerea dumneavoastră superioară, Domnule Povăţuitor Special, ca să-mi admiteţi, măcar pentru o clipă, o ipoteză, pe care abia cutez să o formulez. Singură datoria de a preveni un eventual complot monstruos împotriva orînduirii noastre umane, celei mai justificate, prin morala ei înaltă, să stăpînească lumea, îmi dă curajul a vă supune întrebarea: DACĂ, TOTUŞI, WIESENGART AVEA DREPTATE?

Nu putem şti, în acest caz, pînă unde se întinde controlul materiei anorganice asupra raţionamentelor noastre. A înţeles mineralul albicios, cu vine verzui, la ce concluzii ajunsese Wiesengart?

Dacă da, faptul constituia o primejdie MORTALĂ pentru întreg regnul anorganic din Cosmos. Şi atunci, colegul meu TREBUIA UCIS FĂRĂ ÎNTÎRZIERE, ceea ce s-a şi întîmplat.

Mă opresc aici, lăsînd la aprecierea dumneavoastră avizată cuprinsul rîndurilor de faţă.

Primiţi, vă rog, expresia respectului meu celui mai profund. Ascultătorul supus al sfaturilor dumneavoastră înţelepte.

Elias M. Tabriz
cercetător gradul II, la centrul biofizic
Uagandugu

ISTORIA GENERALIZĂRII UNEI LEGI

E greu de spus dacă, pe Isaac Link, soarta îl persecutase într-adevăr. Și altor oameni le fugise nevasta cu cel mai bun prieten. Apoi, soția lui Link nici nu era o podoabă, atît din punctul de vedere al frumuseții cît și al hărniciei, iar victima nefericitei întîmplări se recăsători peste doi ani și luă o văduvă trupeșă care gătea formidabil, era o excelentă gospodină și avea și niște bani puși de-o parte. Isaac Link a trăit într-o perfectă armonie cu ea pînă femeia și-a dat obștescul sfîrșit. Banii, aduși în casă, i-au permis fostului funcționar al unei Companii de voiaj, unde lucrase aproape o treime din viață, să înjghebe cîteva afaceri pe cont propriu. Că ele ieșiseră prost, asta se mai întîmplă. Oricui îi putea veni, în definitiv, ideea să vîndă biciclete. Dacă exact atunci apărură pe piață „scooter"-ele, așa ceva nu era vina nimănui.

Link reuși să scape de biciclete și se reprofilă pe noul vehicul, firește cu pagube sensibile. O neșansă reală fusese izbucnirea crizei energetice chiar în momentul cînd Link achiziționase optsprezece „scooter"-e de ocazie și velocipedul reveni la modă. Ca să fim drepți, avusese și un ghinion adevărat : familia cîștigă drept premiu, pentru aprovizionarea

făcută cinci ani consecutiv dintr-o singură sursă comercială, o mașină de spălat vase, după ce tocmai plătise ultima rată a celei cumpărate cu economii sîngeroase.

Pe drept sau nu, Isaac Link se acri înainte de vreme. Cum îl nemulțumea vreun lucru, își încrețea enervat fața lunguiață și exclama cu o imensă scîrbă : „asta-i legea porcăriei universale !" Trîntea vorbele acestea în toate împrejurările nefaste, cînd ieșea la alegeri cîte o pramatie, despre care el știa bine cîte parale face, cînd rămînea pe jumătate neras, fiindcă se oprea apa, cînd pleca la plimbare fără umbrelă și se pornea din senin o ploaie zdravănă, care-i uda leoarcă hainele proaspăt călcate.

Într-o asemenea stare de nemulțumire profundă împotriva existenței, Isaac Link explică fiului său cel mai mic sensul „legii" mereu pomenite. Băiatul avea, pe atunci, treisprezece ani, ținea mult la tatăl lui și, chiar dacă nu înțelese mare lucru din ceea ce el îi spusese cu o adîncă obidă, un exemplu îl izbise și-i rămase fixat în minte.

Isaac Link era convins că lumea e întocmită astfel încît oamenilor să le iasă lucrurile altminteri de cum ar fi dorit dînșii. Întîmplările fericite le socotea doar excepții de la regula ghinioanelor generale. Voind să bată în perete un cui care nimerise în ceva tare (o grindă diagonală probabil), ciocanul îi sărise peste degete și bricoleurul improvizat pornise, strîngîndu-și mîna lovită, blestemînd și bodogănind, să înșire diverse alte momente nenorocoase ale biografiei lui.

Cu tot respectul purtat părintelui său, Benjamin Link nu găsi faptele evocate prea edificatoare. Întîi că nu erau chiar atît de concludente, cum am

menţionat şi noi. Apoi, deoarece băiatul avea o minte isteaţă, simţul observaţiei dezvoltat şi o anumită facultate de elevaţie contemplativă (însuşiri care-l anunţau pe viitorul scriitor), tînărul Benjamin băgă îndată de seamă că ghinioanele vieţii tatălui său nu îndreptăţeau în nici un caz o generalizare. Isaac Link putea fi, eventual, urmărit de o neşansă sistematică ; asta nu dovedea, însă, că, şi pentru ceilalţi oameni, lucrurile au tendinţa să iasă la fel.

Exemplul care-l puse, totuşi, pe gînduri, fu cel al feliei de pîine cu unt.

— Benny, băiatule — îşi amintea vocea plîngăreaţă a bătrînului (îl dureau sigur rău degetele izbite de ciocan) — cum dracului îţi explici asta ? Scapi o felie de pîine cu unt din mînă. Ei bine, cade totdeauna pe partea unsă. Mereu aşa, încît să se mînjească iremediabil. Niciodată altfel ! Ba şi pe pantaloni, dacă, mai ales, sînt noi-nouţi. Ţine minte, Benny, băiatule ; asta-i legea porcăriei universale.

*

Remarca găsi un ecou special în sufletul tînărului, pentru că o verificase el însuşi de nenumărate ori. Cînd, mai tîrziu, ajunse scriitor, o folosi într-o replică sarcastică şi avu succes cu ea, fiind găsită plină de haz.

Căile travaliului artistic sînt complicate şi ascunse. Benjamin Link îşi cîştigă o reputaţie literară de prim ordin cu un roman, intitulat „Ghinioniştii". Critica îl aşeză în linia literaturii existenţialiste a „eşecului". Oricum, romanul (nu intrăm în amănuntele episoadelor) era populat de diferiţi eroi care, sub

o formă sau alta, deveneau victimele unor întîmplări banale nenorocoase.

„Ai senzaţia că o adversitate răutăcioasă a tuturor conjuncturilor vieţii se înverşunează împotriva personagiilor autorului. Şi la ce lanţ de eşecuri mărunte, fără nici o nobleţe tragică, îi supune, inoculîndu-ne astfel o dezolare, cu atît mai copleşitoare !" — scrisese unul dintre primii recenzenţi entuziaşti.

Subconştientul băiatului care-l ascultase, la treisprezece ani, văicărindu-se pe taică-său, o mecanică ereditară a compensaţiilor, forţa arhetipurilor lui Jung, cine ştie ce anume săvîrşise acest lung travaliu obscur, scoţînd dintr-o veche obsesie paternă o operă artistică filială ?

„Ghinioniştii" avură noroc. Benjamin Link luă cu ei un premiu internaţional de prestigiu. Romanul atinse, cît mai trăia încă autorul, a zecea ediţie şi, tradus în majoritatea limbilor de mare circulaţie, îşi cîştigă o largă răspîndire pe toate continentele. Odată cu gloria îi aduse lui Benjamin Link o vilă cochetă în împrejurimile Zürich-ului şi un cont bancar apreciabil.

Cei care au studiat ulterior opera romancierului semnalară în ea persistenţa motivului „neşansei". Nici n-a fost atît de greu, pentru că Benjamin Link le-a furnizat exegeţilor săi ideea, „mură-n gură", publicînd către sfîrşitul vieţii un eseu consacrat anume „legii porcăriei universale". L-a şi intitulat astfel, ca lucrurile să fie lămurite din capul locului.

Aici se desena oarecum prima oară o intenţie de extindere a ceea ce fusese doar constatat pe cale strict empirică şi botezat abuziv „lege". Nici Benjamin Link nu izbutea să o ridice propriu-zis la o stringenţă care să-i dea cu adevărat dreptul de a se

numi așa. În genul eseului, adică patinînd grațios peste enunțurile precise și demonstrațiile riguroase, autorul schița, totuși, o anumită generalizare a faptelor discutate, fie ea și pur extensivă. Benjamin Link miză pe talentul său de a prezenta colorat cîteva coincidențe sugestive. Legea porcăriei universale, care ar fi fost explicația lor, apărea conturată mai exact și ilustrată cu umor, chiar dacă doar sub o formă strict intuitivă. Scriitorul, păstră frăgezimea impresiei din copilărie ca argument principal și, căutînd alte exemple, se strădui să le imprime același caracter imediat grăitor. Așa, după cazul „feliei de pîine cu unt", aduse pe cel al autobuzului care pleacă din stație mereu, exact atunci cînd ajungi acolo. Mai găsi și povestea nasturelui de la gulerul cămășii. Acesta arăta autorul eseului se rupe invariabil, ori de cîte ori ești tare grăbit, invitat într-un loc unde trebuie să fii foarte punctual și te afli în întîrziere.

Doamna arhitectă Link, soția sa, o femeie extrem de inteligentă, cu care discutase în repetate rînduri problema, îi servi un caz și mai elocvent. Îl luase din cîmpul activității ei zilnice. „De cîte ori, nouă arhitecților, ne trebuie urgent un plan acesta e ultimul din sul". „Cum ?" — întrebă Benjamin Link, neînțelegînd. „Planurile pe calc se păstrează înfășurate unul peste celălalt și băgate în suluri de carton gros. Ai înțeles ?" — voi să se asigure ea cu spirit pedagogic. „Da" — răspunse soțul, cunoscutul scriitor, în postură de elev atent. „Acum, iată ce se întîmplă — continuă Doamna Link. Închipuie-ți că am nevoie de un anume plan. Mă apuc să-l caut în sulul unde știu că a fost înfășurat. Nu e o treabă plăcută, fiindcă

tendința calculului e să revină la starea anterioară și se rotește îndărăt. Trebuie să-l ții cu amîndouă mîinile. Dar atunci n-ai cum umbla dedesubt. În sfîrșit... Ei bine află că planul căutat nu e niciodată primul, nici al doilea, nici al treilea, nici al zecelea, ci totdeauna ultimul. Poți verifica !".

Benjamin Link ascultă povestea stupefiat, dar și plin de o încîntare secretă. Întreprinse discret, chiar din ziua următoare, o anchetă în cîteva birouri de proiectare și obținu confirmarea faptului. Exemplul intră în eseu cu un nume ingenios găsit și datorat în întregime inventivității scriitorului : „planul care se joacă de-a baba oarba".

Ultimul exemplu, citit undeva, Benjamin Link îl păstra „pour la bonne bouche", scontînd pe efectul umoristic și totodată amar al situației de care aducea vorba. Era rezultatul unei îndelungi experiențe păguboase. „Dacă ai o sticlă cu fundul găurit, apa curge dinăuntrul ei în afară și o lasă goală. Dacă ai însă talpa găurită, apa curge din afară înăuntru și-ți umple gheata. Asta-i legea porcăriei universale !".

*

Isaac Amadeus Link, fiul reputatului scriitor, studia psihologia la Berna. De mic, își trădă o fire independentă, contrarie celor trei surori ale sale, care-și idolatrizau tatăl.

Isaac Amadeus exprimă public, pe cînd era încă licean, păreri nu prea reverențioase despre faimosul roman, „Ghinioniștii". Directorul colegiului se simți chiar obligat să-i adreseze „Mult Stimatului Domn Benjamin Link" o scrisoare compusă cu mare grijă, dat fiind persoana care avea să o ci-

tească. „Sigur, importanța faptului nu trebuia exagerată, preciza semnatarul misivei ; e o criză adolescentină obișnuită, mai toți tinerii, la vîrsta ingrată, simt impulsuri de revoltă antipaterne, dar mă simt dator a vă face cunoscut aceasta, neîndoindu-mă nici o clipă că veți ști să găsiți tot tactul necesar spre a-l ajuta pe Isaac Amadeus să străbată o etapă dificilă a existenței. Are o minte ageră, dealtfel, și multă personalitate — țin să adaug".

În ciuda temerilor educatorilor, Isaac Amadeus absolvi liceul fără greutăți, își luă cu succes bacalaureatul și fu apoi un student strălucit. Șeful catedrei de psihologie experimentală îl sfătui să rămînă în Universitate, oferindu-i posibilitatea să devină asistent. Lucru curios, tînărul studios își susținu teza de doctorat pe o temă care contrazicea vădit atitudinile lui disprețuitoare la adresa preocupărilor paterne, obiectul lucrării fiind : „Obsesia neșansei, ca formă nevrotică".

Isaac Amadeus făcu o carieră universitară, ținu cursuri la catedrele de psihologie experimentală cele mai reputate din Europa și America, își cîștigă o mare autoritate prin rezultatele obținute în cercetările întreprinse sub conducerea sa, publică numeroase lucrări, foarte apreciate pentru eforturile către matematizarea „științei sufletului".

Cînd împlini șaizeci de ani și fu sărbătorit, cineva colaboră la volumul omagial consacrat evenimentului, cu o analiză consacrată obiectului secret al cercetărilor psihologului. Ideea articolului era că Isaac Amadeus Link încearcă de multă vreme să ruineze, sub o formă nemărturisită, sursa celebrității tatălui său, adică așa-numita „lege a porcăriei universale".

Autorul întorcea abil finalul demonstrației. Ea se transforma într-un elogiu adus omului de știință care dă cuvînt faptului riguros dovedit, împotriva impresiei momentane, și nu ezită să treacă, în domeniul stabilirii adevărurilor incontestabile, chiar peste pietatea filială.

Isaac Amadeus Link — arăta articolul — pornise să verifice temeiul adevărat al exemplelor comicoamare invocate de tatăl său în eseul consacrat faimoasei legi. Eliminase din capul locului povestea cu sticla, talpa și apa ca pe o glumă. Oricine are cunoștințe elementare de fizică înțelege că lichidul care „curge înăuntrul ghetei" e supus presiunii prin călcare. Totuși, pseudo-paradoxul merită atenție, sub raport pur psihologic — conchidea Isaac Amadeus — pentru impresia lăsată, de adevăr profund, aflat pe calea experiențelor dure ale existenței zilnice.

Articolul sublinia apoi că savantul organizase o vastă anchetă în chestiunea autobuzelor, supunînd testelor o mare varietate a cititorilor de diferite categorii. Așa reușise să descopere o proporție sensibil sporită a răspunsurilor care confirmau „Legea porcăriei universale", printre anchetații slujbași cu orar fix, oameni obligați să ponteze intrarea în fabrică sau să semneze de sosire o condică la serviciu. Cifra rămînea ridicată și în cazul elevilor și studenților. Scădea însă brusc la inșii fără un program precis de lucru și ajungea sub 12%, cînd testul se adresa pensionarilor. Cu meticulozitate statistică, Isaac Amadeus Link avusese grijă să-și extindă ancheta și spațial. Interogarea persoanelor din zone subur-

bane condusese iar la o cifră înaltă, spre deosebire de regiunile rurale, unde ea cobora, din nou, vertiginos. Pe aria geografică a țărilor subdezvoltate, statistica infirma exemplul autobuzului care pleca exact atunci cînd ajungea în stație pasagerul dornic să-l ia.

Psihologul studiase atent și cazul feliei de pîine cu unt, „problema tartinei", cum fu denumit mai științific fenomenul. Aici statistica rămăsese neconcludentă, dar oricum, Isaac Amadeus arătase că aproape toate răspunsurile se bazau pe amintiri din copilărie, deci, puțin sigure. Mulți anchetați, proveniți din mediile avute, lăsaseră chestionarul alb, susținînd că nu trăiseră niciodată o astfel de experiență. Și aceasta era semnificativ, subliniase ilustrul psiholog. Pierderea unei tartine nu afectase pe copiii suprahrăniți și rămăsese fără urmă în memoria lor.

Colegii lui Link se întrebară cum va privi sărbătoritul articolul acesta, cam insinuant, din volumul omagial. Isaac Amadeus nu dădu nici un semn de supărare. Dimpotrivă, îi trimise o scrisoare plină de mulțumiri autorului, felicitîndu-l pentru perspicacitate. După aceea, ca și cum articolul ar fi constituit pentru el o dezlegare, ținu o comunicare la proximul Congres Internațional de Psihologie din Baltimore, intitulată : „Genesis and Development of a False Belief" (Apariția și dezvoltarea unei false credințe).

Cu tabele și grafice grăitoare, Isaac Amadeus demonstră că așa-zisa „lege a porcăriei universale" este o simplă butadă literară. Interesul ei psihologic constă în credibilitatea pe care a izbutit să o cîștige

rapid, odată enunțată. S-ar părea că aparenta „lege" izvorăște dintr-un vechi fond latent al sufletului omenesc, care a așteptat doar să fie relevat de cineva.

„Ne amintim foarte rar, ba chiar aproape deloc, coincidențele fericite din viață, mai ales cînd ele se referă la întîmplări mărunte : prinderea autobuzului, căderea tartinei pe fața neunsă, încheierea gulerului cămășii fără accidente — preciza Link. Le socotim pe toate acestea noroace curente, în firea lucrurilor. Dar micile evenimente dezagreabile din viață, chiar dacă au loc cu frecvență normală a probabilității inevitabile, rămîn fixate în memoria noastră. Altfel zis, socotim norocul un drept natural și neșansa o frustrare de la el. Tabelele și graficele mele, roade al unei îndelungi activități experimentale meticuloase, demonstrează aceasta", sublinia cu mîndrie Link.

Apoi se apucă să explice rezultatele statisticilor și diagramelor întocmite pe baza atîtor anchete. „Vedeți, continuă el, cînd coeficientul de iritabilitate, pe care o cauzează neșansa, scade simțitor, pierderea sistematică a autobuzului nu mai e înregistrată (cazul pensionarilor). Dimpotrivă, înșii obligați să ajungă la o oră fixă acolo unde lucrează rețin doar cursele scăpate și uită de cîte ori au sosit în stație exact atunci cînd trebuia. Am putea exprima coeficientul de iritabilitate în exemplul autobuzului pierdut sub forma unei funcțiuni în care variabila e obligația profesională, să zicem $k = f(r)$" — și scrise pe tablă formula.

„În cazul locuitorilor din suburbane, date fiind distanțele mari și dificultățile circulației, intervine alt factor, sortit să mărească enervarea. Populația

rurală și din regiunile subdezvoltate are, în general, un ritm de viață mai puțin grăbit. Contează aici și o anume „filozofie a satului", sentimentul resemnării în fața fatalității. Ajungem, analizînd amănunțit problema și folosind teste diferențiate, la un coeficient al iritabilității, funcție de mai multe variabile" — și Link corectă pe tablă formula precum urmează :

$k = f(p, d, r, f, \ldots)$, încadrînd-o energic. „La fel în cazul tartinei, reluă demonstrația psihologul. Copiii, pentru care nu a însemnat niciodată mare lucru o felie de pîine cu unt pierdută, ba s-au bucurat că au fost astfel scutiți să o mănînce, au lăsat chestionarul gol. Coeficientul tinde în cîmpul lor către zero, cum rezultă din tabelele expuse în fața dumneavoastră". Și Link scrise apăsat cu creta pe tablă : $k = 0$. Apoi, după ce își șterse mîinile, nu ușor, fiindcă i se murdăriseră mînecile negre ale redingotei, porni să vorbească, întîi domol, dar aprinzîndu-se curînd :

„Totul pleacă de la un fond latent de frustrare unanimă. Aceasta explică acordul rapid cu așa-zisa lege a porcăriei universale. Sîntem toți, o recunoaștem sau nu, niște frustrați, doamnelor și domnilor. Avem sentimentul secret că o ființă răutăcioasă, invizibilă, ne urmărește necontenit și, cînd are putința să ne joace o festă, nu pierde prilejul. Ca oameni de specialitate, ați recunoscut imediat, sînt convins, simptomele paranoiei. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar așa stau lucrurile, iar eu, după o viață de cercetări scrupuloase, mă simt dator să vă comunic rezultatele. Sîntem toți niște paranoici, stimate colege și onorați colegi. Asta-i adevărata lege

a porcăriei universale !" — conchise Isaac Amadeus Link, ridicînd mîinile în sus a neputință și culegînd aplauze însuflețite.

*

Succesul obținut de comunicarea lui Link fu eclatant. La tipărirea lucrărilor Congresului, zeci de recenzii o remarcară ca pe o contribuție excepțională. Link își dezvoltă teza într-o carte „The sick world" (Lumea bolnavă), cu un răsunet și mai mare.

Dar toate teoriile cunosc și momentul lor de declin. În cazul explicației psihologice, furnizate „legii porcăriei universale", el veni repede.

Thomas Benjamin Link, nepotul profesorului, fiul surorii sale celei mai mari, tînăr logician, își făcu debutul în lumea științifică, supunînd unei critici acerbe teoria unchiului său. Articolul distructiv apăru în Analele Universității din Bochum și, cu toate că păstra o perfectă ținută academică, era plin de ironie subțire și maliție.

Autorul începea prin a-și declina competența în materie de psihologie, neavînd pregătirea necesară spre a discuta ideile unui specialist reputat, ca Isaac Amadeus Link. Ținea doar să atragă atenția asupra anumitor slăbiciuni logice pe care — a constatat cu surprindere — poate să le conțină în demonstrația ei chiar și o teorie celebră. Thomas Benjamin dădea drept pildă rezultatele anchetelor privitoare la pierderea autobuzului. Persoanele fără un program profesional obligatoriu sînt „nu o dată modele de punctualitate". Categoria pensionarilor i se părea nefericit aleasă, întrucît e știut că bătrînii au tabieturi și refuză cu îndărătnicie să iasă din ele. Cît privește

iritabilitatea, ea crește pe măsură ce înaintăm în vîrstă, lucru bine cunoscut.

E discutabil dacă locuitorii din mediul rural se supără mai puțin de pierderea autobuzului, datorită ritmului lent al existenței lor — adăuga logicianul. Cursele, la țară, au ore fixe — își îngăduie să amintească el — sînt știute de toată lumea, șoferul are cam aceiași pasageri, îi așteaptă pe eventualii întîrziați, dînd o raită prin barul stației, pînă sosesc, sau claxonează ca să le anunțe plecarea iminentă. Coeficientul de iritabilitate scade aici, poate și din cauză că oamenii scapă foarte rar autobuzul.

Cît privește regiunile subdezvoltate — întreba logicianul — trebuie să apelăm oare neapărat la o concepție fatalistă asupra existenței, ca să ne explicăm proporția scăzută de răspunsuri care-i dau dreptate răposatului Benjamin Link? Oare lucrurile nu se petrec astfel pur și simplu pentru că autobuzele cam lipsesc și oamenii circulă mai mult pe jos?

Și exemplul cu copiii avuți stîrnește obiecții logice — continua imperturbabil Thomas Link să demoleze edificiul ridicat cu atîta trudă de unchiul său. Isaac Amadeus uită că tartina cade și pe pantalonii noi-nouți. Dar tocmai în familiile bune se acordă o importanță deosebită ținutei celor mici, murdărirea hainelor devenind o nenorocire cu urmări catastrofice (scandal, mustrări, pedepse).

Admițînd chiar că toate interpretările profesorului Link sînt ireproșabile — continua perfid nepotul psihologului — demonstrația teoriei suferă de un viciu logic fundamental : toată speculația teoretică se bazează pe efectele iritabilității omenești asupra memoriei. Dar de ce aceasta ar avea tendința să rețină tocmai întîmplările neplăcute din viață? Cu

o egală îndreptățire, am putea presupune că ar fi împinsă, dimpotrivă, să le șteargă. Pe urmă, de ce afectivitatea noastră n-ar interveni și în răspunsurile la anchetele psihologiei experimentale? Profesorul Isaac Amadeus Link e inconsecvent. Dacă a introdus coeficientul iritabilității în funcționarea memoriei, s-ar fi cuvenit să admită și altul, al „rușinii“ sau al „gustului farsei“, să zicem, atunci cînd a analizat rezultatele anchetelor întreprinse. O întrebare ca : „În ce împrejurări vi s-a rupt nasturele de la gulerul cămășii?“ incită spiritele să o ocolească prin răspunsuri ironice.

„Așa cum am declarat, nu vreau să mă bag în domeniul de cercetare propriu-zis al savantului profesor Isaac Amadeus, reafirma Thomas Link. Dar amănunte familiale, pe care mi le-a comunicat mama mea, arată că fratele ei își detesta de mic tatăl. Nu sînt nici un adept al doctrinei freudiste. Sare, totuși, în ochi faptul că întreaga teorie a profesorului Isaac Amadeus trădează o aversiune incontestabilă față de bunicul meu, cunoscutul romancier Benjamin Link. Cine a privit aici lucrurile cu un sentiment de frustrare — îndrăznesc să întreb? Unde trebuie să căutăm simptomele paranoiei, în rîndurile tuturor oamenilor, ori la cel care a lansat această teorie? Situația se întîlnește des printre pensionarii caselor de boli mintale. Ei susțin că au fost internați acolo din cauza unei divergențe : lumea îi socotește nebuni, pe cînd, după opinia lor, ceilalți oameni nu sînt în toate mințile. Logic, dilema nu poate fi tranșată. Poate că asta e „legea porcăriei universale“ generalizată, încheia sec Thomas Benjamin Link.

*

Intervenţia tăiosului logician îl indispuse grav pe bătrînul profesor de psihologie. El nu răspunse articolului şi intră într-o muţenie ofensată, părăsind Universitatea şi consacrîndu-se, cît mai trăi, grădinăritului. Pasiunea lui deveniră trandafirii mari, palizi.

Întîmplarea avu un efect şi mai traumatizant asupra lui Ionathan Link, fiul mijlociu al profesorului, pe atunci student în teologie la Tübingen. Tînărul suferi o depresiune sufletească violentă, iar cînd îşi reveni, abandonă studiile şi se făcu pastor într-o mică localitate de munte. Îşi atrăgea enoriaşii prin predicile sale, aproape întotdeauna axate pe teme demonologice. Astfel de subiecte, chiar în biserică, au mica lor notă senzaţională şi oamenii sînt, dacă nu prea credincioşi, curioşi în orice caz.

Ionathan Link îşi cîştigă o mică faimă locală. Picta în timpul liber şi pînzele lui aduceau cu cele ale straniului Füssli.

Un ziarist amator de curiozităţi avu ideea să organizeze, în ciclul emisiunilor sale, la televiziune, o convorbire cu pastorul Ionathan şi să prezinte totodată publicului tablourile bizarului pictor amator. Documentat dinainte, cîrmi abil discuţia de la început către povestea familiei Link.

— Cine credeţi că a avut dreptate în disputa dintre vărul şi tatăl dumneavoastră ? îl întrebă.

— Vă referiţi la „legea porcăriei universale“, bănuiesc — răspunse prompt pastorul.

— Am evitat să rostesc nişte cuvinte care să lezeze cumva credinţele dumneavoastră, explică ziaristul. M-am temut că le veţi socoti o adevărată blasfemie...

— De ce ? insistă mirat pastorul.

— Fiindcă, să vedeţi..., nu mă pricep nici un pic în teologie, dar oricum... legea porcăriei universale presupune o imperfecţie originară a creaţiei divine... îngăimă vădit încurcat ziaristul.

— Ba deloc, îl linişti pastorul. Cînd recunoaştem alcătuirea defectuoasă a lumii, preciză el surîzînd, ne apropiem de înţelegerea naturii nepătrunse, absolut *alta*, a Domnului.

Ziaristul îşi aminti că citise odată ceva asemănător într-un articol publicat cu ocazia împlinirii a nu ştiu cîţi ani de la moartea lui Karl Barth. Pastorul împărtăşise, aşadar, ideile teologiei dialectice sau negative, cum o numeau unii. „Perfect“, îşi zise organizatorul emisiunii, prinzînd curaj.

— Atunci, stărui el, dumneavoastră credeţi în „legea porcăriei universale“ ?

— Bineînţeles, îl asigură pastorul Ionathan, o găsesc o confirmare a ceea ce propovăduiesc în fiecare duminică din anvon.

— Cum ? N-aţi vrea să mă lămuriţi şi pe mine ? aruncă o nadă ziaristul, mimînd o vie curiozitate. Ochii pastorului Ionathan căpătară brusc o strălucire intensă, metalică. („S-a prins, gîndi încîntat interlocutorul său. Acum o să-i dea drumul“). Într-adevăr, pastorul se lansă într-o lungă şi animată predică. Uită repede tonul cumpătat, pe care-l folosise iniţial, şi ridică progresiv diapazonul vocii, articulînd cuvintele cu un soi de patimă fanatică, surdă la orice eventuale contraargumente.

„Omul ăsta e un posedat“, îşi spuseră telespectatorii.

Între timp, ziaristul se felicita pentru ideea avută. Renunţase să mai susţină o convorbire propriu-zisă,

îl lăsă pe Ionathan Link să-şi debiteze frazele, într-o adevărată avalanşă verbală, întrerupîndu-le doar cu intervenţii rare, anodine. Nici nu-i putea urmări bine gîndurile, fascinat de exaltarea pe care o punea vorbitorul în exprimarea lor. Reţinea numai frînturi de afirmaţii apodictice : „Şi bunicul, şi tatăl, şi vărul meu au mers pe căi greşite, fiindcă le lipsea credinţa... Ei au tratat „porcăria universală", fiecare în felul său, ca pe un fenomen natural... Ambiţia lor a fost în consecinţă să-l explice printr-o „lege", formulată matematic, ca a „căderii corpurilor", de pildă... Eroare fundamentală !... „Căderea dracilor" nu se explică prin legea gravitaţiei universale...

Înaintaşii mei au avut, totuşi, intuiţia unei voinţe răutăcioase, puse să facă mici necazuri oamenilor... Dintr-o prejudecată de „persoane cultivate", cu studii înalte, bunicul, tatăl şi vărul meu au refuzat să urmeze imboldul bunului simţ, adică să personifice cauza „porcăriei universale"... Şi eu vin şi vă spun că e canonică...

...Dumnezeu susţine o bătălie necurmată cu diavolul pentru sufletele noastre... Dar forţa divinităţii este mult mai mare decît puterile necuratului. Diavolul iese mereu înfrînt din această luptă inegală şi trebuie să răsufle, ca să o poată continua... El e nevoit să-şi readune energiile, să născocească alte viclenii, să pună la cale noi înşelăciuni... Să însemne, atunci, ca omul să fie scutit, măcar o vreme de orice ispite... fără vreun merit propriu. Nicidecum ! în răstimpul cît se odihneşte Satan, intervin mii de drăcuşori mărunţi, ca să nu ne lase liniştiţi... Ei fac să cadă tartina pe partea unsă cu unt, să

plece autobuzul, exact cînd am ajuns în staţie, să ni se rupă nasturele gulerului în momentul cel mai nepotrivit... Cine ar reuşi altfel să schimbe poziţia planurilor înfăşurate într-un sul, fără ca nimeni să bage de seamă ? Pricepeţi — apăsă persuasiv pe cuvinte pastorul Ionathan — că o asemenea treabă nu poate fi decît diavolească ?... Dar — adăugă, clipind şiret cu aceiaşi ochi licăritori — drăcuşorii sînt drăcuşori. Ei n-au puterea diavolului, sînt în stare doar de răutăţi mărunte... Rostul lor e să echilibreze oarecum bătălia inegală... Încă o dovadă a justiţiei divine, spuse, ridicînd pios ochii spre cer. Drăcuşorii trebuie în momentele de odihnă ale diavolului să amintească oamenilor existenţa lui, amărîndu-le viaţa ; asta-i „legea porcăriei universale" ; „atîta timp cît ne aflăm pe pămînt, rămînem supuşi ispitei şi avem datoria să luptăm necontenit, fără odihnă, împotriva ei".

Ziaristul profită de exortaţia pastorului Jonathan Link ca să aducă înaintea ochilor telespectatorilor tablourile acestui original personagiu. Ele înfăţişau scene de biruire a diferitelor tentaţii spre păcate capitale : un bărbat, întorcînd capul ca să nu privească o femeie goală, foarte frumoasă ; cîţiva inşi ridicîndu-se şi părăsind o masă îmbelşugată ; cineva azvîrlindu-şi banii şi lucrurile din casă pe fereastră etc.

Scenele erau pictate realist, cu o vagă tendinţă către stilul alegoric. Straniul venea din faptul că absolut tot spaţiul, rămas liber între figuri şi obiecte, era umplut de mici draci, pictaţi minuţios. Ei se hlizeau înghesuiţi pînă la refuz unul în altul. Acum înţelese şi ziaristul sensul pînzelor.

— „Legea porcăriei universale“... reîncepu pastorul Ionathan.

„Ăsta e nebun rău“, își spuse realizatorul emisiunii de pomină și făcu semn operatorilor să-i pună capăt.

*

Norbert Link, fiul logicianului, un fizician strălucit, obținu premiul Nobel în anul 2 015 pentru cercetările sale asupra particulelor elementare. Nu trezi niciodată, cît trăi, vreo bănuială că ar fi moștenit obsesia familiei.

Totuși, lui i se datorează generalizarea efectivă a „legii porcăriei universale“.

Postum, în manuscrisele sale fură descoperite cîteva file care expuneau succint rezultatele reflecției ilustrului savant pe această temă. Liniile mari ale teoriei lui Norbert Link porneau de la o observație extrem de simplă, dar stupefiantă.

Admitem, încă din secolul trecut — amintea fizicianul — că în universul cuantic funcționează așa-numitele „relații de nedeterminare“. Cu alte cuvinte, natura sub care se prezintă particulele elementare are un caracter probabilistic, depinzînd de însuși actul observației. Putem cunoaște astfel poziția mezonilor, dar atunci trebuie să renunțăm a le afla viteza. Dacă o stabilim pe aceasta din urmă, e exclus să mai izbutim a afla unde se află particula într-un moment dat.

De ce atunci întreaga noastră realitate umană n-ar putea fi la rîndul ei o lume cuantică, pentru alta infinit mai mare, din care observatori cu proporții uriașe, analoage, ar studia-o ? În nemărginirea spațiului și timpului, ipoteza e absolut plauzibilă, ba chiar și obligatoriu realizabilă.

Observația, intervenind, alege ca „stare“ din mai multe posibilități ale desfășurării fenomenului. Particula e surprinsă sub forma de undă sau corpuscul. Atomul, după teoria lui Bohr a „complementarității“, poate fi descris ca un mic sistem planetar, cu electronii gravitînd în jurul nucleului central. Dar tot așa de bine ni se impune și o altă reprezentare : nucleul ar fi înconjurat pur și simplu de sistemul unor unde statice, a căror frecvență e decisivă pentru radiația atomului. În sfîrșit, îl putem considera pe acesta din urmă ca obiect al chimiei. Sîntem astfel în măsură să-i calculăm reacția termică atunci cînd se combină cu alți atomi, dar fără a mai avea cumva posibilitatea de a-i urmări mișcarea electronică. Toate trei reprezentările, deși se contrazic, sînt corecte, conform „complementarității“, dacă le raportăm la anumite experiențe.

După Heisenberg, am putea concepe legile matematice ale teoriei cuantice ca o versiune cantitativă a conceptului aristotelic de „dynamis“ sau „potentia“. („Physik und Philosophie“, Stutgart, S. Hirzel Verlag, 1960).

Dintr-un punct de observație infinit mărit, în raport cu lumea activității noastre curente — continua Norbert Link — noi ne-am supune legilor universului cuantic. *Cineva, care ne studiază, alege ipostaza lumii noastre,* adică aceea unde felia de pîine cade pe partea unsă cu unt, autobuzul pleacă exact atunci cînd ajungem în stație, nasturele gulerului se rupe de cîte ori sîntem mai grăbiți etc.

Cum e explicabilă însă perpetuarea unor asemenea „stări“, exclusiv ghinionistice ? De ce experi-

ența nu ne-ar surprinde și în alte ipostaze fericite ? s-ar putea ridica întrebarea.

Am prevăzut această obiecție și cred că sînt în măsură să răspund la ea.

E știut că existența particulelor cuantice are o durată extrem de scurtă. Multe trăiesc doar o sutime de bilion dintr-o secundă. Pentru un sistem de referință infinit mare, timpul nostru poate fi de același ordin infim. Secolele și mileniile istoriei omenești n-ar întrece, raportate la o asemenea scară de mărimi, durata existenței, pentru noi, a mezonilor. Faptul tulburător și care mi-a lăsat în suflet o grea melancolie — conchidea Norbert Link — a fost mai puțin această efemeritate, cît următoarea idee : universul nostru e ales din mai multe ipostaze posibile. Deprimant ajunge să fie gîndul că puteam trăi, cu o egală probabilitate, într-o lume, care și ea, neîndoios există, dar unde tartinele cad mereu pe partea neunsă, oamenii prind totdeauna autobuzele, nasturii gulerelor nu se rup niciodată cînd ne grăbim și planurile căutate apar primele din sulurile desfăcute.

Repet și subliniez pentru a fi bine înțeles : universul acesta „norocos“, ca o altă ipostază a însăși lumii noastre, în reprezentare cuantică, *există cu certitudine*. Dar noi, reprezentînd o alternativă care o exclude obligatoriu pe cealaltă, *nu putem avea niciodată acces la el*. Asta e de fapt, sub o formă realmente generalizată, „legea porcăriei universale“.

TRATATUL DE LA NEUHOF

Tratatul de la Neuhof nu seamănă cu absolut nici unul dintre celelalte aranjamente diplomatice pe care istoria le-a cunoscut. Caracterul lui, atît de diferit, se remarcă îndată, datorită cîtorva aspecte complet insolite. Astfel, el nu e încheiat între două sau mai multe state, una din părțile semnatare fiind omenirea toată, entitate nemaicuprinsă înaintea lui de asemenea acte. Surpriza vine însă abia de aici încolo : întreg globul pămîntesc, participînd la o înțelegere, e un eveniment nemaiîntîlnit, totuși imaginabil în ultimă instanță. Dar cealaltă parte rămîne practic ascunsă cu desăvîrșire, fiindcă despre termenul adoptat spre a o desemna, „neuhof“-ienii, nimeni nu poate spune exact cine se află îndărătul lui. Făpturi raționale, neumane, de proporții minuscule ? Bacterii înzestrate cu inteligență ? Virusuri care posedă o asemenea însușire, proprie doar organismelor evoluate ? Enzime, energii pure, unde „psi“ ? — nici dracu nu știe.

Singurul fapt cert e că, indiferent cine sau ce sînt, își au sediul în Neuhof.

Dar și în privința aceasta avem de-a face cu o situație fără precedent.

Neuhof nu e, cum s-ar putea crede, o localitate ca Utrecht, Adrianopole, Paris, Nankin, Brest-Litovsk, Riga, Tilsit, Lausanne sau Versailles, unde au fost semnate diverse tratate de-a lungul veacurilor. O fi atunci o provincie (vezi, de pildă, Westfalia) sau sala vreunui mare palat (Trianon) — veți presupune. Ei bine, vă înșelați !

Neuhof e numele unui om. Un om ca noi toți, *la prima vedere*, dar, strict spus, numai atît, întrucît veți avea repede prilejul să constatați că pînă și afirmația aceasta rămîne foarte discutabilă.

În secolul al XVIII-lea a existat realmente cineva pe care-l chemase astfel. Fusese un aventurier celebru ca Treack, Cavalerul d'Eon sau Cagliostro : baronul Neuhof, născut la Colonia în 1694. Se proclamase rege al Corsicăi, reușise chiar să domnească efectiv doi ani, sub numele de Theodor I, și a murit în 1756.

Omul nostru nu avea însă nimic comun cu el, asemuindu-i-se poate doar prin vîlva pe care o va stîrni numele său, deși fusese un timp o figură foarte ștearsă. Văzuse lumina zilei la Graz, într-o familie cumsecade, tatăl, farmacist și mama casnică. Un frate mai mare preluase îndeletnicirea părintelui, transmisă neîntrerupt urmașilor de șapte generații. Martin Neuhof absolvi fără strălucire Academia comercială, și-și găsi o slujbă la Compania de Asigurare din Linz, unde munci conștiincios multă vreme. Rămăsese necăsătorit, cu toate că împlinise 34 de ani și nu era un burlac convins. Dar femeia care să reprezinte pentru el soția ideală întîrziase să-și facă apariția în viața lui. Martin Neuhof măsura 1,76, dădea ușoare semne de obezitate (slăbiciunea la dulciuri !), avea ochii căprui, părul blond, lățos și purta

niște favoriți modești. Nasul drept, vagi pistrui în dreptul pomeților, mărul lui Adam pronunțat. Se îmbrăca îngrijit, preferînd culorile închise, inspira încredere. Umbla cu capul gol și iarna, era sănătos tun, nu simțise niciodată nevoia să consulte vreun medic, pînă într-o zi...

Dar aici intrăm în istorie, fiindcă începe povestea propriu-zisă a Tratatului de la Neuhof și e cazul să marcăm momentul.

Totul a început printr-un accident. Martin Neuhof fu lovit de o mașină, pe cînd trecea liniștit strada către cafeneaua unde își lua micul dejun. Vina revenea exclusiv dementului care, depășind viteza reglementară, nu dăduse prioritate pietonului pe „zebră", apreciase greșit distanțele și frînase prea tîrziu. Avu, totuși, prezența de spirit să transporte urgent victima la primul spital din apropiere și norocul să o fi lovit doar în regiunea membrelor inferioare.

Neuhof prezenta trei fracturi ale piciorului stîng și o fisură în lungul femurului drept. O intervenție osteoplastică fu prevăzută chiar pentru a doua zi, spre a i se reconstitui accidentatului oasele rupte. Dar în dimineața respectivă chirurgul șef o făcu pe doctorița-radiolog de două parale constatînd că operația prevăzută era inutilă, cum dovediră clișeele noi reclamate. Oasele se aflau reașezate perfect la locul lor și — lucru incredibil — fracturile dispăruseră.

„Domnișoară, urlă chirurgul șef către autoarea radiografiilor, o persoană dealtfel cu mult vino-ncoace, dumitale îți umblă capul la știu eu ce și încurci fișele. De unde dracu ai scos clișeul ăsta cu tibia și peroneul rupte, cînd omul n-avea nimic ? Îl trimiți

pe masa de operație, ca să ne dai nouă de lucru? Dacă nu-i pipăiam piciorul, mă apucam să-l tai. Ești inconștientă? Fiindcă toți aici îți dau tîrcoale, mă crezi și pe mine dobitocul care să închidă ochii la asemenea neghiobii? Bagă-ți mințile în cap, auzi, altfel zbori!"

Doctorița, plîngînd în hohote și stricîndu-și tenul, repetă că n-avea nici cea mai mică vină. Clișeul incriminat purta data și ora fișei de internare a lui Martin Neuhof, 13 h 45', 27 iunie 2189. Oasele rupte semănau aidoma cu cele întregi. Nu existase nici un caz similar, de cîteva luni, și clișeele mai vechi erau ținute în altă parte. Invoca și mărturia a două surori. Ambele își dăduseră o mare osteneală ca să-l transporte pe pacient la radiologie, pentru că piciorul lui stîng era vizibil rupt în cîteva locuri.

Chirurgul șef nu voi să audă nimic: „Domnișoară, continuă să răcnească, eu sînt om de știință și nu mă iau după vorbe. Cum arată aceste două clișee făcute la interval de o zi? Le vezi? Cască bine ochii la ele! Poți să mă faci dumneata să cred, oricît ai boci, că aparțin aceleiași persoane? Atunci, eu sînt nebun sau pacientul s-a făcut bine singur peste noapte. Degeaba îți miști speriată genele dumitale mari. Pe mine n-ai să mă impresionezi".

Aluziile mult prea dese la farmecele domnișoarei doctor trădau din partea chirurgului șef anumite pulsiuni erotice refulate, poate chiar o tentativă ratată de a intra în grațiile frumoasei doctorițe, de unde și violența reproșurilor.

Oricum însă, omul avea dreptate. Cele două plăci pledau pentru el, indicau o situație imposibilă și

trebuia acceptată singura ipoteză plauzibilă că nu aparțineau aceleiași persoane.

Martin Neuhof părăsi spitalul urgent, fără să aibă nevoie măcar de un baston care să-l ajute la mers.

I se întîmplă însă altceva ciudat, peste cîteva luni. Își vizită fratele mai mare, la Graz, cu ocazia nunții de argint a acestuia. Aici, evenimentul sărbătorit de numeroși membri ai familiei (37) era cît pe ce să aibă un sfîrșit tragic. Farmacistul, cam distrat (fiica lui susținea că se ramolise), încurcase niște prafuri, pe care i le comandase soția pentru o prăjitură specială, cu altele, toxice. Cîteva ore, după masa foarte copioasă și reușită, oaspeții fură cuprinși de violente crampe stomacale. Din fericire, sărbătoritul își dădu seama la timp de eroarea săvîrșită și le administră imediat antidotul salvator. Cu niște spălături intestinale, în plus, nimeni nu păți nimic.

Și Martin consumase prăjitura nefericită, ba luase încă o porție (vechea lui slăbiciune pentru dulciuri). La început simți și dînsul crampele, dar, curios, cum află despre ce era vorba, durerile îi trecură în întregime, pe loc, fără să ia antidotul și să urmeze restul tratamentului. „Ai moștenit, probabil, o imunitate ereditară. Străbunicul nostru ajunsese ca Mithridate. Asta e grozav pentru meseria noastră! Tu trebuia să te fi făcut farmacist în locul meu". conchise filozofic fratele lui Martin, bătîndu-l admirativ pe umăr.

La mijlocul anului următor, Neuhof întîlni — în fine — femeia vieții sale. Idila evoluă, ajungînd repede un amor pătimaș, împărtășit, așa încît data căsniciei fu fixată pentru 15 august, de Sfînta Maria, ziua onomastică a viitoarei mirese. Cum nu prea le

mai rămînea mult timp, logodnicii trebuiră să facă toate pregătirile necesare în mare grabă.

Totul merse perfect pînă cînd Martin voi să-şi scoată certificatul medical marital. Examinîndu-i buletinul de analiza sîngelui, faţa medicului se lungi, privirile lui întîrziară pe hîrtie ; mascînd, nu prea dibaci, o vizibilă încurcătură, el voi să ştie dacă Neuhof şi-a mai controlat, în ultima vreme, sănătatea. La răspunsul negativ al acestuia — şi, auzind ce scop are analiza, îl sfătui pe Martin să mai consulte un medic şi-i scrise o adresă.

Omul nostru părăsi tulburat cabinetul, cu capul plin de gînduri negre. Ajuns acasă, consultă un dicţionar enciclopedic medical, pe care-l păstra ca amintire de la tatăl său. Numărul globulelor sale albe era 456 000 mm^3, şi, în dreptul cifrei 500 000 citi cuvîntul sinistru LEUCEMIE. Nu dormi toată noaptea şi dimineaţa, la prima oră, se prezentă doctorului căruia îi fusese recomandat. Acesta privi buletinul de analiză, clătină din cap şi-l trimise pe Neuhof cu un bilet către laboratorul sanatoriului pentru nişte cercetări suplimentare. Îi ceru să revină a doua zi neapărat. „Va trebui să urmaţi, probabil, un tratament, să faceţi nişte transfuzii“ — cu aceste preveniri vagi îl conduse la uşă.

Neuhof mai petrecu o noapte, fără să închidă ochii. Nu avu curaj nici măcar să dea un telefon viitoarei sale consoarte, tot proiectul căsniciei îi apărea acum o himeră.

În ziua următoare, sosind la vizită, îl găsi pe medic consternat : „Cine ţi-a făcut, domnule, analiza asta primă idioată ?“ fu luat în primire de cum deschise uşa cabinetului. Neuhof se grăbi să dea toate

lămuririle necesare. „E de necrezut — mormăi doctorul — acolo sînt oameni serioşi şi cu răspundere ! Cum naiba au ieşit acum numai 200 000 ? Veniţi mîine pentru încă o analiză, vreau să o supraveghez personal, nu mîncaţi, vă rog, nimic“.

Neuhof plecă, de data asta, cu ceva mai mult curaj. Analiza următoare arăta 50 000 de globule albe. Medicul, perplex, îl întrebă dacă a avut vreo infecţie, pe care şi-o tratează, luînd antibiotice. „Da' de unde !“ protestă Neuhof.

Atunci, îi ceru să rămînă internat în sanatoriu. „O singură noapte — insistă — ca să repetăm analiza.“

Rezultatul fu 7000 de globule albe. „Perfect normal“ — exclamă doctorul spre bucuria lui Neuhof, dar nu şi a examinatorului său, care sucea buletinele de analiză şi se uita la ele, nevenindu-i să creadă. „Asta e ceva miraculos ! Nu înţeleg nimic. Fă-ne favoarea — îl rugă — mai stai aici cîteva zile să-ţi facem un examen general. Poate asta să ne lămurească“.

Neuhof era prea bucuros ca să nu-şi dea consimţămîntul. Examenul avu loc în amănunţime şi cu aparatura cea mai modernă ; nu scoase însă la iveală mai nimic. Medicii luară cunoştinţă de un organism sănătos, fără nici o anomalie, cu excepţia hipertrofiei pronunţate a glandei pineale, fapt considerat fără nici o semnificaţie.

Neuhof îşi serbă cununia, aşa cum plănuise, de Sfînta Maria. Soţia sa se dovedi o femeie foarte simpatică, veselă, ataşată, dar cam cheltuitoare. Avea imaginaţie şi gust de mereu alte lucruri costisitoare, iar bietul Neuhof verifică temeinicia proverbului care spune că foamea vine mîncînd. Tre-

bui să plece de la Societatea de Asigurare și se lansă în afaceri pe cont propriu.

Cunoștea destui inși care lucrau în lumea bancară și aranjă, cu ajutorul lor, cîteva mici speculații de bursă. Își petrecea, ca urmare, o bună parte a timpului pe la ghișeele instituțiilor de credit. Așa se întîmplă că un „hold-up“ sîngeros îl prinse în clădirea Băncii Imobiliare din Linz. Casierul apăsase cu piciorul pe o sonerie de alarmă, și jefuitorii, speriați, fugind, trăseseră la nimereală. Fură înhățați curînd, dar lăsară în urma lor o baltă de sînge. Din ea, poliția culese opt morți și unsprezece răniți.

Cu Neuhof, interveni iar ceva extraordinar. Toată lumea credea că e pe lumea cealaltă, fiindcă zăcea fără suflare, dar se ridică singur atunci cînd polițiștii ajunseseră lîngă el. Avea hainele găurite vizibil în față și spate ; cel puțin două gloanțe păreau să-i fi străpuns, unul pieptul și celălalt abdomenul. Neuhof declară că simțise o lovitură năprasnică, de pe urma căreia își pierduse cunoștința. Peste vreun sfert de ceas, cînd sosi și Salvarea, nu-l mai durea nimic. Dezbrăcat, spălat de sînge (părea să fi curs din el gîrlă), controlat cu atenție, era într-adevăr nevătămat. Nici o urmă de zgîrietură măcar, deși oricine ar fi jurat că încasase în plin niște gloanțe. Cu totul inexplicabilă era prezența sîngelui său (așa cum reieșise la analiză) pe hainele și cămașa perforată.

Anchetatorii avură destulă bătaie de cap ca să reconstituie împrejurările în care se săvîrșise exact jaful, pentru că autorii lui primiseră ajutorul cuiva din rîndurile personalului băncii. Drept urmare, lămurirea chestiunii „împușcatului fără rană“ — cum scriseseră ziarele — trecu pe al doilea plan, și, pînă

la urmă, inspectorul șef, plictisit de prea multe enigme, o făcu, pur și simplu, uitată.

Amănuntele acestea din biografia lui Neuhof ar fi rămas necunoscute, dacă personajul nu ajungea să intrige foruri superioare și să devină obiectul unor investigații secrete, foarte minuțioase. Prima o întreprinse detectivul cel mai iscusit al *Societății de Asigurare Municipale Vieneze* (Wiener Städtische Versicherung), Joseph Kienzl. Lui i se păru suspectă o tranzacțiune întreprinsă de Neuhof. Acesta vînduse polița asigurării sale pe viață la W.S.V. cu 50 la sută din valoarea ei. Cota era avantajoasă, dar cui îi convenea să avanseze atîția bani gheață unui om, relativ tînăr și sănătos, pentru o scadență, după toate probabilitățile, foarte îndepărtată.

Prin interpuși, dibaci aleși, Kienzl, abil, îl trase de limbă pe cumpărător. Acesta știa sigur că Neuhof mai avea maximum un an de trăit ; cam atîta îi lăsa speranța o hepatită acută. Diagnosticul îl pusese însuși fratele achizitorului poliței de asigurare, medic internist experimentat care, ca nu cumva să se înșele, făcuse și un consult, apelînd la încă doi colegi.

Kienzl îl urmări discret pe Neuhof și fu uimit să constate că arată înfloritor (netinînd seama de funestul verdict, mănîncă și bea cu poftă, fără a suferi ceva). Detectivul obținu, uzînd de o șiretenie, reexaminarea medicală a celui care urma să-și dea curînd obștescul sfîrșit. Cum bănuia, Neuhof nu avea nimic și ficatul lui putea stîrni invidia unui bou.

Descoperi, în plus, că falsul muribund mai contractase înainte alte opt asigurări pe viață și le cedase polițele, la fel, încasînd anticipat jumătate din

valoarea lor. Fusese găsit bolnav de diferite maladii mortale, cu deznodămînt grabnic, inevitabil : lymfosarcom, infarct miocardic cu șoc cardiogen, anevrism disecant al aortei, nefrită acută infecțioasă etc.

Neuhof nu avea, după cîte rezulta, nici pe dracu. Îi mergea foarte bine și izbutise să împlinească o serie de visuri ale ambițioasei sale soții. Perechea își cumpărase o vilă cochetă aproape de Innsbruck, schimbă Volkswagen-ul pe o Lancia sport, ultimul model, petrecu o vacanță în Corsica și alta la St. Tropez.

Escrocherie, fără îndoială, era convingerea lui Kienzl. Dar, cu toată experiența pe care o cîștigase în astfel de cazuri, nu putea să-și explice cum proceda Neuhof. Începu să adune cît mai multe date în legătură cu el, nădăjduind ca astfel să descopere trucul.

Curînd, trebui să admită, vrînd nevrînd, că medicii care-l examinaseră pe Neuhof erau competenți și de bună-credință, ba, culmea, lucru incredibil, diagnosticele lor fuseseră exacte. Făcu apel la un expert și cercetă împreună cu dînsul toate buletinele de analiză, radiografiile, tomografiile, electrocardiogramele. Descusu personalul medical care le executase. Nici o neregulă, oamenii lucraseră extrem de conștiincios și erau cunoscuți prin corectitudinea lor morală, exemplară.

Răscolind biografia lui Neuhof, Kienzl dădu și peste povestea cu atacul Băncii Imobiliare din Linz. Cercetă încă o dată atent dosarul clasat, își băgă propriul deget prin găurile hainei și cămășii „împușcatului fără rană“ (amîndouă pline de sînge în-

chegat rămăseseră păstrate la arhivă). Avu o lungă convorbire cu inspectorul care instruise afacerea. Acesta îi declară, după vreo oră, văzînd ce-l interesează îndeosebi pe Kienzl ; „Dragul meu, cu povestea asta, mi-am crăpat și eu capul să o dezleg. Pînă la urmă, m-am convins că e mai sănătos să o las așa, încurcată. Altfel trebuia să sfîrșesc prin a crede în minuni. Dacă dumneata ești dispus, dă-i înainte, dar eu l-am văzut cu ochii mei pe Neuhof ăsta, gol-pușcă, scos de sub duș și fără măcar o zgîrietură pe corp — te asigur. N-am în privința aceasta cel mai mic dubiu. Cum au apărut găurile alea în haina și cămașa lui ? Dumnezeu știe —și eu cu astfel de persoane simandicoase nu mă ocup !“

Pe Kienzl, mirosul de copoi bătrîn îl duse și la cazul leucemiei vindecate miraculos. Aici, doctorul o ținu categoric : „Prima analiză a fost greșită ; se întîmplă și la case mai mari !“

În raportul său, Kienzl menționă că doctorul nu izbutise să-l lămurească de ce analizele celelalte nu ieșiseră din capul locului bune, ci succesiv, globulele albe scăzînd treptat pînă atinseseră cifra normală. Era posibil oare ca simptomele bolilor lui Neuhof să fi fost simulate ?

În dosarul constituit de Kienzl figurează scrisorile a patru eminenți patologi care, solicitați să-și dea avizul, exclud o atare ipoteză.

„Există mijloace de provocare artificială a unei insuficiențe cardiace. Chiar și rezultatele anumitor examene, de pildă prin ultrasunete, sînt manipulabile, dacă au avut loc influențe asupra funcționării corecte a computerelor. Este cu neputință însă de simulat un lymfosarcom“ — afirma răspicat prof.

dr. Hermann Wolf Meidinger, directorul Centrului de cercetări oncologice din Heidelberg.

„Analizele, repetate pe o perioadă mai lungă de timp, elimină riscul unor diagnostice eronate. Simularea își reduce, în asemenea cazuri, șansele de reușită aproape la zero“ — preciza prof. dr. Thomas Lawrence, Anacrobics Center Dallas.

„Indiferent pe ce cale au fost provocate, dacă examenele medicale, corect executate, le certifică, boli ca infarctul miocardic sau leucemia sînt instalate în organism. Acesta poate poseda uneori, desigur, forțe de autoapărare imprevizibile, cum s-a constatat. Dar e vorba atunci de cu totul altă problemă“ — era părerea prof. dr. imunolog Samuil Glücksmann din Mannheim, premiul Nobel în 2185.

„Boli ca nefrita infecțioasă ori hepatita acută se lasă identificate precis. Nu există aici îndoială, dacă pacientul a fost supus tuturor probelor și examenul a decurs în condițiile specifice prevăzute“ — susținea și prof. dr. Jerome Lévy-Brice, șeful serviciului de radiologie al Institutului Curie.

În raportul său, Kienzl considera, prin urmare, indiscutabilă autenticitatea bolilor lui Neuhof.

„Două probleme se ridică, însă, de aici încolo — ținea să atragă atenția bătrînului detectiv.

Prima : cum și-a provocat Neuhof aceste maladii grave, fiind clar că sînt opera lui, întrucît au avut o țintă comună, vînzarea avantajoasă a polițelor de asigurare pe viață : de asemenea, numărul mare al afecțiunilor, contractate una după alta, într-o perioadă relativ scurtă, conduce către o concluzie identică“.

În privința aceasta, Kienzl, reputat pentru prudența sa, avusese iarăși grijă să verifice bine pe ce

bază putea susține că așa stau lucrurile. Dosarul conținea încă o serie de declarații ale unor specialiști care, toți, confirmau posibilitatea provocării maladiilor respective. Cele de natură virotică sau microbiană erau ușor contractabile prin simpla contaminare sau infectare deliberată. Altele, ca hepatita acută, puteau fi iscate, consumînd anumite substanțe toxice pe cale alimentară. Și punerea în primejdie mortală a inimii era realizabilă cu ajutorul unor eforturi fizice de suprasolicitare.

Existau, așadar, mijloace ca Neuhof să-și fi cauzat singur bolile care-i permiseseră să vîndă ușor polițele de asigurare pe viață, conchidea Kienzl.

Făcea rezerve doar în cazurile leucemiei și împușcării cu ocazia tentativei de prădare a Băncii Imobiliare. Întîiul nu-i aducea lui Neuhof nici un avantaj, dimpotrivă îl împiedica să se căsătorească, așa cum — după toate aparențele — o dorea. Celălalt intervenise fără să fie prevăzut și putea crea încurcături, fiindcă risca să dezvăluie niște combinații financiare nu prea curate.

Cea de-a doua problemă rămasă nelămurită, Kienzl o formula prin următoarea întrebare : „Cum reușea Neuhof, după ce-și provoca diferite maladii mortale, să se vindece rapid de ele ?“

Detectivul mărturisea, în raportul său, că nu găsise la această chestiune-cheie un răspuns satisfăcător. Își îngăduia numai să enunțe o presupunere :

„După toate probabilitățile, Neuhof posedă o imunitate naturală împotriva unor tulburări ale organismului, mortale în scurtă vreme la alți inși. Din datele adunate de mine, rezultă că mai sus-pomenitul nu-și cunoștea, inițial, această însușire, dar a

descoperit-o, datorită anumitor experiențe pe care le-a trăit. El s-a îmbolnăvit efectiv de leucemie și împrejurările i-au dat prilejul să constate că organismul său a înfrînt cu mijloace proprii maladia, în chip miraculos.

Cîtă eficacitate și promptitudine au aceste puteri defensive și-a dat seama — cred — abia după „hold-up"-ul de la Banca Imobiliară din Linz, căci acolo am convingerea că un glonte i-a străbătut efectiv plămînul și altul pîntecele. Sistemul de imunitate a intrat fulgerător în acțiune și a realizat oprirea hemoragiei, absorbția ei și refacerea țesuturilor, dată fiind urgența intervenției spre a împiedica moartea organismului.

Ulterior, Neuhof, descoperind ce facultăți autovindecătoare posedă și experimentîndu-le, poate, în secret, o vreme, a imaginat escrocheria cu polițele de asigurare pe viață. Nu e de mirare că i-a venit o asemenea idee, ea răsărea din experiența lui în acest domeniu.

Procedeul ar fi, în linii mari, următorul :

Neuhof contractează o asigurare importantă pe viață, vîrsta și sănătatea sa permițîndu-i să o realizeze ușor. Își provoacă apoi o boală, nevindecabilă, cu sfîrșit funest apropiat și are grijă să obțină certificarea ei medicală. Negociază pe urmă polița de asigurare, iar, după ce o vinde, obține o însănătoșire rapidă. Bănuiesc că a găsit o cale prin care își declanșează sistemul de imunitate atunci cînd vrea, neputînd însă a-i ține în loc funcționarea peste un anumit termen primejdios. Toate malversațiunile săvîrșite s-au desfășurat în intervale de timp relativ foarte scurte, înainte ca maladiile respective să poată provoca ravagii ireversibile în organism.

Nu am reușit să aflu cum face aceasta, problema depășind, în fond, competența mea.

Țin să închei, în schimb, prezentul raport cu următoarele remarci practice :

Tranzacțiile lui Neuhof sînt, indiscutabil, frauduloase, dar ele nu lezează interesele companiei noastre nici ale altor societăți similare. Înșelați rămîn doar cumpărătorii polițelor și reclamațiile lor au determinat, în ultimă instanță, ancheta mea.

În orișice caz, semnalmentele lui Neuhof ar trebui comunicate tuturor agențiilor de asigurare, pentru a-l împiedica pe individ să-și continue escrocheria.

Avînd în vedere facultățile aproape incredibile, care au format obiectul anchetei mele — sfîrșea raportul întocmit de Kienzl — socotesc utilă prevenirea și altor foruri, mai înalte. N-ar fi exclus ca lui Neuhof să-i dea prin cap și unele lucruri care pot afecta securitatea publică, pe plan internațional chiar.

E, apoi, de o importanță capitală pentru omenire să afle cum se produce vindecarea radicală și rapidă a atîtor maladii, rămase pînă astăzi flageluri umane teribile.

Socotesc, prin urmare, o necesitate publică de prim ordin supravegherea îndeaproape a lui Martin Neuhof."

De aici încolo, dosarul conține procese-verbale, expertize, note confidențiale și alte documente cu mențiunea *Top secret*.

Afacerea Neuhof intră în raza de investigații a organelor securității naționale și, curînd, cele mai înalte foruri politico-administrative și militare îi acordară o însemnătate prioritară.

Numele personajului fu asociat unor acte grave de spionaj. Cineva reuşise să sustragă o bucată de oţel imperforabil şi să vîndă preţiosul material părţii care nu-l poseda, provocînd astfel revizuirea acordului Sarg 16 şi înlocuirea lui cu altul nou (Sarg 17), abia după largi şi laborioase tratative.

Bănuielile se îndreptară către Neuhof din următoarele motive : baza unde se făceau experienţele cu oţelul rar era înconjurată de un cordon radioactiv, lat şi foarte puternic ; cum răpitorul nu folosise căile controlate (existau indicii că trecuse printr-o zonă ucigătoare), numai cineva dotat cu o imunitate fără pereche ar fi fost în stare să săvîrşească acest act şi să rămînă teafăr. În plus, Neuhof se aflase, la data furtului, pe acolo, după unele mărturii. Ce să mai spunem de faptul că veniturile bănuitului porniseră să crească vertiginos, cam din acele momente, conform rapoartelor secrete primite ? Personajul avea cîteva depozite mari de bani în diferite bănci elveţiene, engleze şi americane, cumpărase terenuri întinse pe coasta Mediteranei, deţinea acţiuni importante ale unor companii internaţionale de asigurare (şi aceasta reţinuse atenţia, cunoscută fiind branşa în care lucrase Neuhof)...

Individul trezi curînd şi suspiciunile părţii care — se credea — intrase în posesia mostrei de oţel furate. Un matematician ilustru care era tocmai pe cale să-i furnizeze o metodă nouă, senzaţională, de calcul probabilistic, capabilă a mări preciziunea prognozelor, pînă aproape de exactitate (98,7%), decedă subit, în împrejurări ciudate şi nimeni nu mai putea (cel puţin momentan) continua

lucrările lui. O gripă virotică mortală, rezistentă la orice antibiotic, îl dăduse gata în cîteva zile. I-o transmisese o balerină cu care trăia. Ea însă făcu o formă mult mai slabă, deşi încă foarte greu tratabilă. Balerina adora pisicile şi una dintre ele suferise cu puţin timp înainte de aceeaşi boală. Agenţii serviciului secret aflară că animalul contractase boala cam odată cu un copil din vecini. Amîndoi scăpaseră uşor. Băiatul obişnuia să se joace cu pisica. El bătuse, în ziua anterioară, mingea pe terenul de foot-ball din cartier şi fusese aplaudat pentru nişte „goal"-uri magistral marcate. Admiratorul era o persoană adultă, care-i oferise o băutură răcoritoare (avea sticla la el şi consumase numai un sfert dintr-însa). După toate semnalmentele, suporterul părea să fi fost Neuhof însuşi.

Specialiştii apreciară că boala se transmisese printr-un virus necunoscut, cu însuşirea de a-şi multiplica fantastic nocivitatea şi rezistenţa la antibiotice, pe măsură ce străbătea mai multe medii vii.

Dispariţia matematicianului stîrni furia unor grupuri de state şi satisfacţia altora, rivale. Echilibrul mondial, iarăşi ameninţat, se păstrase totuşi. Daunele aduse unei părţi conveneau celeilalte şi realizau între ele o anumită compensaţie reciprocă. Cum Neuhof avusese grijă să împartă aproximativ egal necazurile şi bucuriile, îşi asigura astfel şi o relativă imunitate politică.

Patru agenţi secreţi de primă mînă pieriră încercînd să-l răpească. Forţele adverse îl vegheau îndeaproape — cum se vădi — şi interveniră prompt. Cînd acestea din urmă îi întinseseră o cursă, la rîndul lor, reprezentanţii părţii care căutase să-l cap-

tureze îi dezvăluiră primejdia și luară locul apărătorilor dinainte.

Neuhof deveni, în consecință, obiectul unor tentative repetate de lichidare și totodată o ființă ocrotită discret, dar foarte eficace, și mai strașnic ca oricare alta.

De numeroase atentate îl salvă și misterioasa lui imunitate naturală. Ieși nevătămat din șase explozii care s-ar fi jurat că-l făcuseră bucățele. Rezistă la cincizeci și trei de otrăviri. Scăpă de o gazare provocată și întreținută aproape două zile. Fiecare tentativă de asasinat eșuată atrăgea note diplomatice în termeni foarte drastici. Pe rînd, părțile bănuite a fi pus la cale acțiunile se amenințau, după împrejurări, pînă acolo încît să-și atragă atenția că o eventuală suprimare a lui Neuhof ar putea constitui un „casus belli"

Mai interveni ceva : pe măsură ce imunitatea personajului nu mai lăsa loc la nici o îndoială, ideea că aflarea secretului său ar oferi omenirii șanse asemănătoare cîștiga teren. Distrugerea lui Neuhof ar fi anulat această formidabilă speranță.

Ideal era ca individul, rămînînd în viață, să poată fi supus, fără încurcături diplomatice, unui studiu științific atent.

Așa se păși pe calea *Tratatului de la Neuhof.*

Tatonări, sondaje, nenumărate conferințe, și apoi două întîlniri la nivelul cel mai înalt sfîrșiră printr-un acord. O comisie mixtă, formată din reprezentanții părților interesate, căpătă însărcinarea să organizeze examinarea metodică și amănunțită a lui Neuhof, rezultatele cercetării urmînd a folosi deopotrivă tuturor, fără a privilegia pe cineva.

„Organul astfel constituit — se prevedea în acordul realizat — va beneficia de mijloacele necesare pentru a-și putea îndeplini misiunea. La îndemîna lui vor sta orice date culese în legătură cu Neuhof, spre a fi verificate și confruntate. Experților de cea mai înaltă calificare li se va oferi posibilitatea să studieze problema „pe viu". Toate hotărîrile rezultate din cercetare sau reclamate de ducerea ei înainte vor fi luate numai prin asentiment unanim."

Martin Neuhof fu ridicat în ziua de 16 August 2198 și transportat „undeva pe insula Gotland", la o reședință special amenajată ca să poată permite investigațiile prevăzute și păstrarea secretului lor. Cercetările efectuate asupra prizonierului cu ajutorul razelor Röntgen și al ultrasunetelor nu constatară nimic anormal, în afară de cunoscuta hipertrofie a glandei pineale. Mute rămaseră și analizele de tot felul. Nici o indicație în plus nu putu fu smulsă unui șir întreg de biopsii.

După două săptămîni, cercetătorii se aflau exact acolo de unde porniseră. Investigațiile lor nu făcuseră decît să confirme că, într-adevăr, organismul lui Neuhof își apăra buna funcționare împotriva oricărei modificări patologice cu o eficacitate extraordinară. Pe ce cale ? Specialiștii, oameni de știință reputați, nu puteau să înțeleagă. Vindecarea avea loc prin resursele organismului însuși, fără vreun recurs la substanțe externe. Apăreau anticorpii, fagocitele, atoxinele, dar într-o proporție uriașă. Cum se petrecea aceasta ? Nimeni nu găsea încă o explicație plauzibilă.

Straniu era că reacțiile salvatoare cunoșteau viteze diferite în cazuri identice. Același microb introdus în organism fu distrus, o dată, după cîteva

secunde ; altă dată, abia peste o zi. Probabil, formulară presupunerea specialiştii, Neuhof posedă facultatea de a comanda, între anumite limite, ritmul desfăşurării reacţiilor salvatoare.

Un test îi lăsă pe examinatori perplecşi. Ei implantară un corp străin în ţesuturile lui Neuhof. Cum iniţial, locul unde fixară obiectul nu stînjenea nici o funcţionare vitală, radiografiile arătară că acesta fusese, pur şi simplu, izolat complet. Ulterior, alegîndu-se o poziţie primejdioasă (în rinichi), organismul elimină corpul străin ca pe un calcul, executînd dinăuntru o adevărată intervenţie chirurgicală. Dar incizia abia putu fi urmărită ; rana pe unde avu loc expulzarea obiectului se închise şi dispăru fără urme, după cîteva secunde.

Comisia ţinu o serie nesfîrşită de şedinţe care dădură prilejul participanţilor să bată bine apa în piuă. La un moment dat, cineva făcu o propunere genială prin evidenta ei simplitate imbecilă :

„De vreme ce nu putem afla secretul lui Neuhof şi, deci, nădejdea de a-i utiliza aptitudinile în folosul omenirii e vană, hai să-l curăţăm, că tot ne-a pricinuit pînă acum destule buclucuri. Riscul unui accident, în timpul experienţelor, a fost prevăzut".

Discutarea acestei luminoase propuneri dură alte două săptămîni (ca să mai fie lăsat răgazul necesar încă unor teste suplimentare şi să se obţină acordul fiecărui guvern).

La 15 septembrie, Comisia hotărî în unanimitate lichidarea lui Neuhof.

A doua zi, dimineaţă, se întîmplă, însă, ceva senzaţional. După anestezierea lui Neuhof, chirurgul şef vru să verifice încă o dată că întreaga echipă care-l asista ştie ce are de făcut. „Aşadar, domnilor,

spuse el, pe un ton uşor solemn, oprim inima pacientului şi o împiedicăm să mai bată pînă constatăm moartea clinică. E vorba, să fim înţeleşi, tot de o experienţă, măsurarea rezistenţei la „stopul cardiac".

Atunci, pe corpul gol al lui Neuhof, apăru brusc o eczemă. Erau nişte pete de roşeaţă, dar se observă imediat că aveau o simetrie perfectă şi alcătuiau un bizar arabesc. Peste cîteva secunde, acesta îşi modifică desenul, păstrîndu-i, însă regularitatea uimitoare. Mereu alte modele se succedară sub feţele înlemnite ale chirurgilor şi personalului ajutător. Corpul lui Neuhof pîlpîia ca o reclamă luminoasă. „Sînt niş... nişte semnale", reuşi să articuleze cineva, cu glasul gîtuit de emoţie.

Sărea în ochi că aşa era, drept care toată lumea conveni ca execuţia lui Neuhof să fie oprită. Comisia, alertată, sosi la faţa locului ; jocul fascinant al eczemelor-arabescuri continuă sub ochii ei.

O şedinţă fulger, ţinută pe loc, revocă (iarăşi în unanimitate) hotărîrea anterioară, deşi aceasta tăia, ca să spunem aşa, nodul gordian cu decizia lui Alexandru Macedon. (Se pare însă că omenirea e condamnată să prefere soluţiilor simple, procedurile complicate, de unde desfăşurarea neprevăzută a istoriei).

Sosi la Gotland, chemată urgent, o întreagă armată de lingvişti, semioticieni şi logicieni. Pînă ajunseră ei, se filmă cu grijă succesiunea arabescurilor. Măsura îşi dovedi înţelepciunea curînd, fiindcă semnele încetară, de îndată ce efectul anesteziei porni să dispară şi Neuhof îşi recăpăta conştiinţa.

Lingviştii, semioticienii şi logicienii lucrară ajutaţi de cele mai perfecţionate calculatoare electronice aproape o lună şi jumătate. La 3 decembrie comunicară că reuşiseră să descifreze limbajul arabescurilor şi să traducă mesajul transmis pe această cale cu totul neobişnuită.

Erau doar cîteva propoziţii repetate într-una, dar cînd membrii Comisiei le aflară, făcură nişte mutre lungi.

Mesajul (specialiştii explicară că, dată fiind natura absolut ieşită din comun a limbajului ideografic folosit, traducerea, fatal aproximativă, era oarecum telegrafică) suna cam aşa :

„OPRIŢI ASASINARE NEUHOF, CONTRAR FABRICĂM VIRUS NIMICITOR. PIERIŢI TOŢI CA GORINO *. DACĂ NE LĂSAŢI ÎN PACE, NU VĂ FACEM NICI UN RĂU".

Mesajul era lipsit de orice semnătură. Cei care-l emiseseră — apărea clar — ţineau să rămînă anonimi.

După primirea mesajului, dezbaterile comisiei deveniră furtunoase, specialiştii consultaţi nereuşind să se pună de acord tocmai asupra răspunsului la întrebarea-cheie : cine lansase ameninţarea ?

Secretul cercetărilor încetă ; faptele deveniră de domeniul public. „Sînt prea grave — hotărîră guvernele — pentru ca lumea să le ignore". Apărură numeroase ipoteze şi o vastă literatură pe marginea lor. Îi vom scuti pe cititori de ea (deşi a ocupat multă vreme locul principal în atenţia publică),

* Era numele matematicianului mort în urma gripei virotice.

ne vom rezuma doar la menţionarea presupunerilor celor mai serioase.

Să precizăm că în timpul nesfîrşitelor dispute, experienţele asupra lui Neuhof fură complet suspendate. Tratat regeşte, el rămase totuşi la Gotland şi se amenajă în jurul insulei un scut izolator care împiedica orice contact al lumii cu punctul geografic primejdios. Personalul de serviciu, specialiştii, membrii comisiei, ca şi întreaga populaţie localnică erau sortiţi sacrificiului, dacă teribila ameninţare ajungea cumva să fie tradusă în fapt. Legăturile între ei şi restul omenirii se păstrau strict pe calea undelor.

Revenind asupra ipotezelor, prima, foarte populară, aparţinea faimosului astrofizician Rudolf Miels. El o împărtăşi publicului printr-un interviu, reprodus de aproape toate ziarele mari din lume, susţinînd o opinie — ca să spunem aşa — la mintea cocoşului. Mesajul s-ar datora unor făpturi extraterestre, dotate cu inteligenţă şi instalate în trupul lui Neuhof, al cărui organism constituind pentru ele spaţiul lor vital, înţelegeau să facă tot ce puteau spre a-l apăra.

Iată explicaţia fantasticei imunităţi fizice a „împuşcatului fără răni" — preciza savantul. „*Neuhofienii*, să le spunem deocamdată aşa, cîtă vreme nu ştim mai mult despre ei, (termenul se impuse) stăpînesc o tehnologie foarte avansată, în multe privinţe superioară celei umane, dovadă fiind sintezele biofizice şi operaţiile ultradificile pe care le execută fulgerător. E drept că o fac *din interiorul corpului omenesc* şi graţie micimii lor pot interveni direct la faţa locului, ceea ce favorizează simţitor condiţiile de lucru". O altă concluzie pentru

Miels privea dimensiunea „neuhofienilor". Ei trebuie să fie sigur nişte făpturi ultramicroscopice, probabil, chiar sub mărimea virusurilor, de aceea pot să ajungă fără nici o dificultate în orice punct al organismului pe care şi l-au ales ca sediu. Numai datorită micimii lor au rămas neobservabili la examenele radioscopice şi au scăpat chiar analizelor chimice, ferindu-se să intre în vreo picătură de sînge extrasă din corpul lui Neuhof."

„Cum au pătruns însă acolo ? — suna o întrebare a celui care-i luase savantului interviul. Şi de ce l-au ales tocmai pe Neuhof ?" insista reporterul.

Miels avea răspunsul său la aceste chestiuni. Extratereştii descinseră în universul nostru printr-un „nod al spaţiului", venind dintr-o lume paralelă. „Ştiţi ce sînt *punctele de răspăr* ale curbelor ? Imaginaţi-vă acum aşa ceva în spaţiu — adăugă savantul. Fireşte, spus foarte simplificat, ca să înţeleagă toată lumea. E probabil că, undeva, la un moment dat, în trupul lui Neuhof a apărut o astfel de poartă punctuală."

„De ce atunci invadatorii nu părăsesc corpul cu pricina, ca să ocupe altul, cînd primul riscă să piară ? — nu se lăsă jurnalistul.

Aici Miels era mai puţin categoric, dar găsea şi pentru această nedumerire o explicaţie. „S-ar putea — răspunse el, cu obligatoria rezervă pe care i-o dicta dubiul ştiinţific — ca neuhofienii să nu poată trăi decît în interiorul unei fiinţe vii şi să moară de cum ar părăsi-o. Gîndiţi-vă — îl invită pe interlocutor, surîzînd înduioşat, savantul — la dimensiunea lor. Pentru ei a parcurge distanţa între două trupuri e o problemă grea, ca o călătorie a noastră pe altă planetă."

Miels furniză încă o explicaţie posibilă : n-ar fi exclus ca Neuhof să aibă anumite particularităţi anatomo-fiziologice, care să-l facă *singurul* spaţiu habitabil pentru fiinţele instalate în trupul său. Ca exemplu, cita hipertrofia glandei pineale. Poate că numeroase asemenea expediţii au eşuat, pînă cînd au găsit terenul prielnic. „Dar asta — adăugă modest savantul — ar putea să o lămurească mai bine ca mine anatomo-patologii".

Teza lui Miels întîmpină obiecţii serioase din partea bătrînului genetician Aram Kimurdjian. El şi le expuse cu ocazia unei conferinţe de presă televizate şi transmise pe tot globul, prin sateliţi.

„Distinsul meu coleg Rudolph Miels se lansează într-o ipoteză hazardată, atribuind inteligenţă — şi încă una superioară — unor făpturi microscopice, îşi începu cuvîntul geneticianul. Materia cerebrală sau orice altă substanţă capabilă să preia funcţiile ei, continuă dînsul, după ce-şi potoli tusea, care-l îneca, presupune o anumită dezvoltare dimensională apreciabilă. Ne-o dovedeşte întreaga evoluţie a vieţii pe pămînt. Dar, şi aşa, neuhofienii, fiinţe inteligente, dacă au ajuns la o tehnologie atît de înaltă, trebuie să fi făurit şi o civilizaţie corespunzătoare. Unde sînt atunci uzinele, laboratoarele, maşinile şi vehiculele lor, căci nici un aparat al nostru nu le-a observat ? În ce văgăună invizibilă din corpul lui Neuhof stau ascunse ?"

Kimurdjian tuşi iarăşi îndelung ca să reia apoi raţionamentul întrerupt : „Pe urmă, ipoteza onoratului meu coleg lasă neexplicate relaţiile micilor făpturi cu găzduitorul lor. Dacă ar folosi organismul său doar ca spaţiu vital, nu le-am fi surprins împlinindu-i dorinţele, pînă la un anumit punct.

Cum reuşeşte Neuhof să se facă ascultat de minusculii lui oaspeţi ? Şi de ce, dacă ei au asemenea puteri, lucrurile nu se petrec invers ?"

Kimurdjian sugeră la rîndul său o explicaţie. După el, neuhofienii erau doar nişte bacterii sau virusuri mai speciale, rezultate dintr-un accident genetic. Habitus-ul lor natural era organismul unde luaseră naştere şi se puteau înmulţi mai departe. Altundeva nu aveau condiţiile necesare. Particularitatea acestor microorganisme ar consta într-o facultate de receptare şi transmitere a anumitor informaţii. Ca urmare, bacteriile sau virusurile cu asemenea însuşiri permit teleghidarea lor dintr-un centru care ar afla astfel orice se întîmplă în corpul lor Neuhof, avînd şi posibilitatea de a interveni aproape instantaneu peste tot.

Rolul diriguitor îl joacă, probabil, glanda pineală hipertrofiată. Cine ştie ce funcţiuni miraculoase posedă ? Oricum — căută să se facă mai bine înţeles Kimurdjian — ea lucrează ca un mare atelier formidabil utilat şi care-şi trimite imediat echipele de depanare înzestrate cu ustensile ultraperfecţionate, acolo unde apare vreo avarie.

„Cred că foloseşte pentru informaţiile de afară chiar creierul lui Neuhof ; de aceea îi şi execută, în anumite condiţii, comenzile prin forţa instinctului de conservare. Neuhof a descoperit că poate exercita un fel de şantaj asupra glandei sale pineale. Refuzînd, bunăoară, să mănînce şi punîndu-şi astfel în primejdie viaţa, hotărîre care ar declanşa presiunea instinctului de conservare.

În orişice caz, totul vine de la acelaşi ins cu o constituţie anatomică aparte. Mesajul îi aparţine

pur şi simplu lui Neuhof, care a găsit, în ultimă instanţă, această cale originală, ca să se apere de moarte. Grav este că nu glumeşte şi poate într-adevăr să-şi exercite ameninţarea, organismul său putînd realmente să producă virusuri de necombătut".

Alt savant reputat, Harry Maclood, se declară, într-o bună măsură, de acord cu Kimurdjian. Cum sînt receptate şi transmise informaţiile, acesta era calul de bătaie al parapsihologului din Philadelphia. Comunicarea între centru şi vectorii teleghidaţi trebuie să admită undele „psi". Şi, dacă e vorba de ele, bacteriile sau virusurile speciale nu mai sînt neapărat necesare. Neuhof ar poseda doar un al şaselea simţ, poate datorat glandei pineale hipertrofiate, oricum bazat pe o foarte înaltă frecvenţă a amintitelor unde. Altfel zis „subiectul" reuşeşte să vadă clar şi amănunţit tot ce se petrece în interiorul corpului său. Dar nu numai atît. Undele „psi" îi permit să şi intervină oriunde în acest spaţiu privilegiat, eliminînd repede cauzele dezordinilor. Cum o face ? Foarte simplu ! Tot printr-o mobilizare a resurselor defensive naturale, dar reacţiile respective sînt amplificate şi accelerate enorm pe calea concentrării psihice.

„N-ar fi cu desăvîrşire exclus — adăuga Maclood, dînd şi el dovadă de o prudenţă ştiinţifică sănătoasă — ca Neuhof să dicteze observaţiile iniţiale făcute asupra sa. Altfel zis, el să pară atins de grave maladii fără a avea nimic, examinatorii pacientului suferind o influenţă hipnotică. Nu nişte oameni au făcut, pînă la urmă, toate constatările, chiar folosind aparate complicate ? se întreba retoric Maclood. Şi atunci, continua dînsul, e oare

imposibil ca Neuhof să-i fi silit să vadă ceea ce el însuşi le sugera? Ba chiar faimosul mesagiu, ce ne garantează că nu a fost o halucinaţie colectivă?"

Susţinătorii acestor teorii contradictorii fură invitaţi să şi le expună la o „masă rotundă" televizată. Ea stîrni un imens interes, ba chiar prilejul opiniei publice mondiale să fie martora cîtorva incidente jenante.

Astfel, Miels îşi exprimă surpriza că ilustrul său coleg genetician habar n-are de existenţa tranzistorilor micronizaţi (asta în legătură cu mărimea neuhofienilor!). Şantajul asupra glandei pineale i se pare, să fie scuzat pentru expresie, cam „ridicol". Nu e mai uşor imaginabil ca Neuhof să şantajeze el microfiinţele inteligente exact în acelaşi chip?

Cît priveşte undele „psi", îşi declina orice competenţă în materie de telepsihokinetică, spiritism, ocultistică şi alte asemenea „bazaconii".

Afirmaţia ultimă, Maclood o consideră dovada analfabetismului la care pot ajunge, datorită unilateralităţii, chiar oameni de ştiinţă celebri. În plus, ţinu să specifice că „expansiunea universului", „găurile negre", „quasarii" şi alte produse ale imaginaţiei astrofizicienilor nu i se par mai plauzibile ca undele „psi".

Miels îl întrebă dacă Neuhof a hipnotizat şi aparatele de filmat. Kimurdjian voi să ştie de ce nişte fiinţe inteligente, care izbutesc să refacă instantaneu viaţa organică perturbată violent, nu pot străbate fără a pieri distanţa între doi inşi? Sau ce-i împiedică să folosească pentru o atare deplasare... cum să zic — se încurcă el şi tuşi iarăşi — contactele naturale, fizice, ale lui Neuhof, cu soţia sa măcar?

În ciuda împunsăturilor reciproce, participanţii la masa rotundă se înţeleseră perfect asupra unui punct: indiferent ce sînt neuhofienii, ei îi conferă adăpostitorului lor o imunitate de a cărei putere extraordinară lumea ar face bine să ţină seama, fiindcă altfel riscă să piară. Paralel cu agitaţia publică întreţinută pe această temă de presă, radio, televiziune, diverse întruniri şi manifestaţii, se desfăşura şi o febrilă activitate secretă, la nivel diplomatic înalt. Avură loc nenumărate consultaţii între guverne; se examinară tot felul de sugestii şi propuneri în vederea prevenirii unor pericole care ar putea surveni. Comisia din Gotland primi pe calea undelor ordinul să înceapă tratative cu neuhofienii, respectînd strict instrucţiile superioare.

Dificultatea principală părea să fie însăşi înfiriparea unui dialog cu ei, dar problema se rezolvă mult mai uşor decît îşi închipuise cineva: Martin Neuhof află în linii generale, dar fără echivoc, cam ce doreau interlocutorii săi de la el. La pronunţarea cuvîntului „tratative", eroul nostru intră brusc într-o stare de somnolenţă, asemănătoare unei anestezii uşoare. Pe faţa lui reapărură arabescurile. Omul fu dezbrăcat, culcat în pat, iar semnalele, extinse asupra întregului trup, fură filmate cu grijă şi transmise computerilor pentru traducere.

Rezultă o singură invitaţie, formulată răspicat: SPUNEŢI CLAR: CE VREŢI? CE OFERIŢI? (Se verifică astfel că neuhofienii nu-şi identificau interesele cu cele ale persoanei care le dădea adăpost, întrucît înţelegeau să trateze menţinînd-o oarecum inconştientă. Aveau — rezulta — şi posibi-

litatea să-i utilizeze creierul, de vreme ce receptară direct limbajul omenesc).

Tratativele durară peste doi ani, fură anevoioase și dramatice. Interveniră pauze, datorate întreruperilor pentru consultări. (În multe din pactele internaționale trebui introdusă o clauză nouă, specială, botezată M.N.). Nu o dată, discuțiile degenerară în amenințări, luară forma imprecațiilor, cunoscură viclenii exprimate sub forme onctuoase. Clar era însă ca bacteriile teleghidabile, undele „psi" sau microființele inteligente nu aveau alte pretenții fundamentale decît să-și mențină viu și sănătos teritoriul lor — adică trupul-gazdă. Împărtășeau și ideea de a împiedica pe viitor ca Neuhof să înfăptuiască acte imorale sau primejdioase pentru echilibrul politico-militar al omenirii. Cereau, însă, și asigurări foarte concrete că nimeni nu va mai căuta să-și subordoneze ființa care constituia patria lor sau să atenteze la securitatea și independența acesteia.

Tratatul de la Neuhof fu semnat în primăvara anului următor. Insula Gotland, scoasă de sub carantină, primi pe înalții oaspeți care căpătaseră din partea întregului glob mandatul iscălirii importantului act.

Cel după care neuhofienii își purtau numele era, firește, și el prezent, binedispus și în mare ținută. Nu lipsiră nici presa și radioteleviziunea. Pentru protectorii săi invizibili semnă Neuhof ca împuternicit al lor, așa cum stipulase acordul. Stilourile cu care istoricul document a fost parafat se păstrează și astăzi în muzeul Skansen din Stockholm.

Iată și textul Tratatului, redactat în principalele limbi de circulație mondială.

„Prin prezentul oamenii și neuhofienii se angajează solemn să păstreze relații pașnice între ei și să nu-și provoace nici un fel de daune, sub orice formă.

Pentru aceasta vor fi respectate strict, de ambele părți, următoarele zece puncte :

1. Martin Neuhof va fi protejat de toate autoritățile din lume, luîndu-se măsurile cuvenite ca să nu sufere din partea cuiva vreo lezare fizică sau morală.

2. El este liber să se stabilească oriunde vrea, să călătorească după plac, fără a suferi cea mai mică stînjenire. De asemenea poate desfășura orice îndeletnicire dorește.

3. Nimeni nu va încerca vreo constrîngere asupra lui prin persoane intermediare (soție, copii, părinți, frați, surori).

4. Toate actele susnumitului vor respecta strict legile în vigoare, precum și principiile morale umane, avînd grijă a nu le ocoli cumva grație unor însușiri proprii speciale.

5. I se fixează lui Martin Neuhof o rentă viageră anuală de două milioane dolari, neimpozabilă, sumă pe care are dreptul să o întrebuințeze cum vrea.

6. Sînt interzise complet și vor fi pedepsite cu o maximă asprime tentativele de a spiona sub orice pretext organismul susnumitului.

7. Neuhofienii se vor abține să întreprindă orice încercare de a ieși din hotarele teritoriului lor, stabilit prin măsurile antropometrice și radiografiile anexate.

8. Ei se obligă a nu pune în circulație nici un fel de microorganism (bacterie, virus, vibrion etc.) sau produs chimic, necunoscute oamenilor, și în consecință, constituind o amenințare la existența lor.

9. Prezenta înțelegere bilaterală va fi reînnoită obligator la fiecare șapte ani sau, mai curînd, dacă progresul științei o reclamă, impunînd modificări corespunzătoare.

10. Tratatul intră în vigoare, începînd de astăzi 3 Martie 2200, ora 11,30.

Martin Neuhof trăiește și acum. Arată exact așa ca la semnarea Tratatului, n-a îmbătrînit nici un pic. A respectat riguros cele zece puncte, dovadă că neuhofienii, orice ar fi ei, se bucură de o autentică autonomie și au posibilitatea să-și facă ascultată voința.

Dar toate speculațiile pe tema lor au încetat, ca să nu cadă sub rigorile unor legi draconice cu acest obiect.

Tratatul a fost reînnoit de repetate ori, fără greutăți ; are în prezent vîrsta respectabilă a peste două secole.

Totul e în regulă. Numai că lumea nutrește o teamă crescîndă ; ea e efectul ideii vechi, a unui filozof pesimist : nu cumva Martin Neuhof să se sinucidă cîndva, plictisit de prea multă viață.

LA WINNIPEG, UNDE NU NE VOM ÎNTOARCE NICIODATĂ

O DILEMĂ

E înțelept sau nu să perfecționăm necontenit fabricarea androizilor ?

Aceasta a devenit, azi, o dilemă serioasă pentru întreaga noastră societate. Că avem nevoie de cît mai multă calificare profesională spre a răspunde cerințelor economice și sociale contemporane, e un lucru în afara oricărei discuții. Nu putem satisface acest imperativ fără a scoate androizi cu o dotare mereu superioară. Exemplarele care izbutesc să lucreze nestînjenite de nici o tulburare fizică sub regimul imponderabilității au provocat un adevărat salt tehnologic. La fel și cele în stare să calculeze tot așa de repede ca mașinile electronice. Ne-am bucurat pe drept și cînd am trimis în uzine „supraveghetorii cu o mie de ochi".

Dar realizările ingineriei genetice au și reversul lor, care le-a făcut să inspire teamă din capul locului. Androizii sînt ființe loiale și nu au cauzat pînă acum nici un rău oamenilor. Dimpotrivă, putem spune, cu toată franchețea, că le-au ușurat și înfrumusețat substanțial existența.

Va fi păstrată însă această situație fericită și în viitor ? Nu există oare primejdia ca androizii, dotați cu anumite însușiri superioare omului, să fie

ispitiţi a-i lua locul? Se vor mulţumi ei să aibă şi mai departe acelaşi statut social?

E adevărat că, oricîte înzestrări le-ar dărui ingineria genetică, androizii continuă să fie construiţi după legile 1 şi 3 ale roboticii *, înscrise în codul lor cromozomic, aşa cum le-a formulat pentru întîia oară, acum opt sute de ani, Isaac Asimov.

A căzut însă de trei secole legea numărul 2! Am acceptat aceasta, toţi oamenii de bine, la vremea respectivă, şi ne amintim că nu a fost lucru uşor. S-a vorbit atunci de abolirea „celei de-a doua sclavii". Androizii sînt fiinţe care se reproduc pe cale naturală, trăiesc printre noi, au nevoile şi simţămintele noastre, doar codul lor genetic suferă modificări în urma unor intervenţii deliberate umane.

Se vor resemna oare androizii să accepte veşnic tutela oamenilor — astăzi, s-o recunoaştem, foarte blîndă şi prevenitoare?**

* Pentru cititorii noştri care au uitat cum sună ele exact, le reproducem mai jos:
Legea numărul 1. Robotul (citeşte androidul) n-are voie să pricinuiască vreun rău omului sau să îngăduie, prin neintervenţia sa, să i se întîmple ceva rău unei fiinţe umane.
Legea numărul 3. Robotul (citeşte androidul) trebuie să-şi apere existenţa, dar numai atunci cînd grija de sine nu contrazice legea numărul 1.

** Tot pentru acei cititori care nu sînt la curent cu problema, rezumăm statutul androizilor, aşa cum a fost stabilit, după suprimarea în operaţiile executate asupra codului genetic a *legii robotice numărul 2:* Robotul (citeşte androidul) trebuie să asculte poruncile omului, dar numai atunci cînd ele nu contrazic legea numărul 1. Cetăţeni pe deplin liberi, androizii au aceleaşi drepturi şi datorii ca oamenii, cu singura obligaţie suplimentară, a supunerii, atunci cînd ajung apţi pentru procreaţie, operaţiilor genetice preconizate de regulamentele în vigoare la data respec-

Ultima prevedere e foarte severă, incontestabil. Dar se justifică, întrucît priveşte însăşi schimbarea statutului androizilor şi constituie o acţiune sediţioasă împotriva întregii ordini umane.

Revenind la oile noastre, sîntem îndreptăţiţi să ne punem, totuşi, întrebarea: nu există primejdia ca androizii să fie tentaţi a-şi modifica statutul, pur şi simplu, prin refuzul respectării măsurilor cărora trebuie să le dea ascultare?

E uşor de întrevăzut ce perturbări grave ar suferi producţia într-un asemenea caz şi cum s-ar repercuta ele asupra ansamblului vieţii sociale.

Nu ne plac prorocirile alarmante, dar prudenţi avem datoria să fim.

Dacă facultăţile androizilor, în unele direcţii, *mai ales cele de ordin intelectual*, ar întrece prea mult pe ale oamenilor, ne-am asuma riscuri foarte mari. E oare exclus ca, atunci, ei să capete gustul supremaţiei? Ce i-ar putea împiedica să o instituie efectiv şi noi să fim victimele lor? Ne mulţumim să formulăm, fără nobile ameţeli morale, deocamdată aceste întrebări, dar seriozitatea lor credem că nu scapă nimănui.

Adam Sponde
„Nord West Magazine", nr. 9 din
26 februarie 2753

tivă precum şi tuturor măsurilor decurgînd din asigurarea respectării lor. Androizii pot să exercite orice profesiune, primesc pentru serviciile prestate salariile plătite fiinţelor umane, le este garantată întemeierea de familii şi averea personală, dobîndită prin muncă. Votează şi sînt eligibili în toate forurile reprezentative, fără nici o discriminare. Li se interzice, însă, strict, schimbarea identităţii sub orice motiv şi pot deveni pasibili chiar de pedeapsa capitală pentru acest delict.

...„Dl. Adam Sponde plutește în generalități vagi și, practic, toarnă apă-n vin. Mai la obiect ar fi fost dacă spunea că, de pe acum, majoritatea cadrelor noastre universitare o alcătuiesc androizii. În Facultatea din Montréal, unde studiez, am numărat 17 din cei 25 cu care avem de-a face. De la un văr, știu că nici la Vancouver lucrurile nu stau mai bine. Personalul didactic universitar cuprinde 30 de inși, dintre care 18 sînt androizi. La Toronto, Institutul de fizico-matematici numără doar 9 oameni. (12%). Așa ne ducem de rîpă ascunzînd lucrurile grave, cum face dl. Adam Sponde.“

Paul Courchay
student
Universitatea Montréal, Facultatea de Matematică

Articolul editorialistului nostru Adam Sponde „O dilemă“ a stîrnit un interes extrem de viu printre cititori. La redacție, am primit peste 40.000 de scrisori, dovadă că problema ridicată este reală, ba am spune chiar „fierbinte“.

Volumul neobișnuit al intervențiilor ne silește să reproducem, săptămînal, la rubrica noastră „Cititorii au cuvîntul“, pasaje esențiale din cele mai semnificative opinii exprimate :

...„Scrisoarea D-lui Paul Courchay deformează grosolan realitatea, recurgînd la niște cifre statistice inexacte. În rîndul „cadrelor universitare“, el înglobează și personalul ajutător, preparatori, programatori ai mașinilor electronice și simpli calculatori la ele.

Numărul androizilor, profesori titulari în Facultatea noastră, este de 2 din 14. După informațiile pe care le dețin, la Vancouver există un singur android. Institutul fizico-matematic din Toronto, specializat in calcule meteorologice foarte laborioase, numără într-adevăr numai 9 oameni. Aici însă o dotare absolut specială a impus folosirea cu precădere a androizilor.

Nu e o bună reclamă pentru Facultatea noastră ca un student al ei să calculeze atît de prost. Înclin să cred, însă, că statisticile au fost trucate intenționat, datorită anumitor resentimente față de androizi, prezente încă, din păcate, la unii inși, printre care se numără — pariez — și Dl. Courchay. Regretabilă e persistența acestei mentalități în rîndul a nu puțini tineri, chemați să slujească o disciplină bazată pe adevăruri riguros demonstrabile“.

Prof. dr. John Paddington
Decan al Facultății de Matematică
Universitatea Montréal

...Cu cît avem o perspectivă mai limitată, cu atît, se pare, opinia bună despre noi înșine crește. Așa e și în veșnic discutata „problemă" a androizilor.

Nu-mi voi da niciodată asentimentul la discriminarea barbară între ființe nedeosebite prin nimic esențial. Pentru ce androizii să aibă alt regim decît noi ? Fiindcă posedă, de multe ori, talente și aptitudini egale, ba chiar superioare oamenilor ?

De fapt, ar trebui ca toți să ne supunem voluntar operațiilor genetice, spre a asigura speței noastre o dezvoltare viitoare rațională și prin aceasta net superioară surprizelor anarhice naturale."

Charlotte Roby
Inginer electronist
Seattle

CÎTEVA REMARCI

..."Sînt constrîns să observ că pînă și manifestările cele mai imparțiale în aparență ascund o mentalitate humanocratică. De exemplu, articolul D-lui Adam Sponde, din nr. 9 al revistei „Nord West Magazine" pe care o urmăresc cu mult interes. Deși se străduiește să înfățișeze datele problemei cît mai obiectiv, editorialistul d-voastră folosește un limbaj care arată că, inconștient sau nu,

vede în androizi niște făpturi inferioare. De cîte ori face referințe la nașterea noastră, întru nimic diferită practic de a oamenilor, împrumută cuvinte din sfera producției industriale. Sîntem numiți ființe (merçi !) dar în realitate rămînem, pentru el, obiecte. Dl. Sponde vorbește de „fabricarea" androizilor ; se declară pentru „scoaterea" lor sub forme cît mai „dotate", ca și cum ar fi în discuție niște tipuri noi de vase comerciale.

O modificare a statutului androizilor e privită exclusiv prin prisma eventualelor perturbări aduse de ea „producției". Ce însemnătate capitală ar avea-o faptul pentru condiția noastră morală îl lasă pe Dl. Sponde rece.

Autorul articolului se referă la abolirea, „celei de a doua sclavii" și are grijă să adauge că actul nu a fost ușor. Iarăși meritul ar fi — sîntem invitați să credem — doar al oamenilor, dovedind încă o dată sufletul lor simțitor. Oare lucrurile s-au petrecut chiar așa ? Nu cumva necesitățile aceleiași „producții" i-au împins pe semenii D-lui Sponde să suprime, acum trei secole, *legea robotică numărul 2* ? Și puțini androizi au plătit cu sînge îndeplinirea acestui act istoric generos ?

Apreciez la Dl. Sponde strădania nobilă de a nu părtini pe nimeni. Vedeți însă că, pînă și „oamenii de bine" — așa cum se autointitulează cu multă mîndrie editorialistul d-voastră — păcătuiesc printr-o mentalitate humanocratică, adînc înrădăcinată într-înșii".

Marc Eponimus
Android. Comandantul balenierei
Mobby Dick

...„Am găsit articolul d-lui Sponde interesant. Într-adevăr, majoritatea zdrobitoare a androizilor este formată din ființe loiale și respectă legile. Dar nici excepțiile nu lipsesc.

Cum prin slujba mea sînt în măsură să cunosc mai bine situația, aș vrea să arăt, pe cît e cu putință, cum stau lucrurile efectiv, sub acest raport.

Infracțiuni din partea androizilor la obligația de a nu încerca să-și schimbe identitatea au fost înregistrate destule pînă acum. Ele constă, mai cu seamă, în falsificări de acte, prin care se urmărește dobîndirea unei origini umane. La centrul unde lucrez, am descoperit, anul trecut, 64 asemenea cazuri. De remarcat înmulțirea lor, în ultima vreme. În 2748 a existat un singur delict. Anul următor, au fost 3, în 2750 am avut 11, apoi 23 și actualmente 64, pînă astăzi, cum spuneam. Oricine poate vedea că proporția actelor de infracțiune crește îngrijorător. Există și tentative de ocolire a reglementărilor genetice, prin prezentarea la centru, după actul reproductiv, împerecherea cu oameni și alte subterfugii.

Numărul acestor delicte a sporit de asemeni, cu toate că sînt foarte greu de săvîrșit datorită controlului atent pe care-l exercităm grație unor metode bine puse la punct și, mai ales, arhivelor noastre riguros ținute.

Jiri Dussek
Șef al serviciului populației
A (androizi), Fort Albany

...„E o rușine să se publice un articol ca al D-lui Adam Sponde. Sîntem indignați că asemenea murdării pot vedea lumina tiparului. Autorul vorbește de o tutelă „blîndă și prevenitoare“ a oamenilor asupra androizilor. E ignorant sau minte cu sfruntare?

Se face a nu cunoaște sau chiar n-a auzit de legile draconice prin care orice android care încearcă să-și schimbe statutul riscă să sufere obnubilarea psihică sau chiar să fie exterminat?

Revista d-voastră afirmă într-o notă redacțională că androizii au dreptul să exercite orice profesiune. Atîta ipocrizie provoacă scîrbă.

Chiar articolul în cauză se referă la reglementările genetice. Nu știe redacția revistei „Nord West Magazine“ că aptitudinile unui android sînt programate în funcție de cerințele economiei și fără nici o consultare a părinților care-l aduc pe lume? Cum să exercite el orice profesiune, cînd se naște cu preferințe marcate doar pentru cea reclamată de plan?

Inegalitățile între oameni și androizi rămîn flagrante și toate frazele înșirate de Dl. Sponde privitor la înaltul simț moral omenesc sînt fățărnicie ordinară.

Vom milita împotriva legilor robotice 1 și 3, pînă la desființarea lor și exercitarea operațiilor genetice numai asupra voluntarilor !“

Comitetul de solidaritate cu lupta pentru emanciparea deplină a androizilor. (C.S.L.E.D.A.)
Renate Webster — medic psihiatru
Victor Lévy-André — publicist
Steven Ross — arhitect
Aline Desanti — institutoare

O, TEMPORA !

...„Sînt un om bătrîn, am apucat epoca androizilor neperfecționați, nici măcar după modelul 0 X 3 ca să nu vorbesc de ultimele exemplare 0 X 7 și 0 X 8. Vă asigur că lucrurile mergeau, pe atunci, mult mai bine. Poate nu existau atîtea comodități, dar nici nu ajungeam să fim pensionați la 40 de ani. Ne erau și necunoscute temerile de astăzi ; oamenii cu memorie bună găseau ușor slujbe numeroase și gras plătite.

Chiar androizii aveau, cred, mai puține probleme. Își vedeau de muncile lor simple și brute, fără să le simtă greutatea. Erau foarte devotați oamenilor, manifestau față de ei o afecțiune sinceră, le purtau respect și îi salutau cînd se întîlneau cu vreunul. Androizii model 0 X 2 nu-și cheltuiau, în

copilăria mea, banii ca să facă la psihanalist tratamente împotriva sentimentelor de frustrare. Are dreptate Dl. Jiri Dussek. Androizii neperfecționați de altădată nu comiteau delicte, erau cetățeni model.

Veți spune că sînt tentat să idealizez trecutul, ca toți bătrînii. Nu-i adevărat ! Vorbesc în cunoștință de cauză ; la ferma tatălui meu, am crescut printre androizi ; doi se ocupau cu gunoitul pămîntului și întreținerea curățeniei animalelor. La poștă, unde am lucrat 30 de ani, majoritatea personalului inferior o alcătuiau tot ei. Clasau și împărțeau corespondența, executau comenzile videotelefonice, făceau reparații. Pot să spun că-și îndeplineau sarcinile acestea în mod exemplar. M-am înțeles întotdeauna perfect cu ei ; nu aveau ambiții să revoluționeze sistemul de comunicații, să lase atîția oameni pe drumuri și nici nu le intraseră în cap gărgăuni politici.

Acum o săptămînă am suferit o jignire din partea unei androide care ar fi trebuit să aibă măcar puțin respect pentru părul meu alb. Îi împărtășeam cam aceste gînduri amicului meu Fred, pe o bancă, în parcul din fața casei noastre. M-a auzit o fată care ședea lîngă noi. Trebuie să fi fost sigur o androidă, pentru că ne-a făcut ramoliți și reacționari.

Așa ceva nu s-ar fi petrecut pe vremea mea.“

Aloysus W. Collins
pensionar
Edmonton

...„O anumită presă, care vrea să fie considerată cu orice preţ liberală, întreţine legenda că opinia publică ar înclina către abrogarea sistemului de reglementare genetică.

Trebuie ca lumea să ştie adevărul : ne aflăm în faţa unei minciuni neobrăzate. Gruparea politică a D-lui Camille Piernet, *Comitetul de prevedere publică*, este în plină ascensiune. La ultimele consultări electorale a obţinut un spor de douăsprezece locuri în Adunarea Legislativă. În alegerile parţiale din districtele Saskatchewan şi Franklin a cucerit uşor ambele mandate. Numărul aderenţilor la *Comitetul de prevedere publică* a crescut în ultimii ani cu peste 38% ; zilnic primim scrisori prin care lupta noastră este încurajată.

Vă amintim că Dl. Camille Piernet preconizează interzicerea fabricării androizilor perfecţionaţi şi revenirea treptată la tipul 0 X 2. Tot mai mulţi oameni conştienţi îşi pun speranţele în Dl. Camille Piernet, socotindu-i spiritul cel mai realist şi mai curajos din epoca noastră. Pălăvrăgelile sentimentale n-au dus la nimic bun niciodată. A fabrica în continuare androizi de tipul 0 X 8, ba chiar 0 X 9 şi 0 X 10, cum există proiecte, înseamnă A NE SINUCIDE. Aceasta ar fi curată inconştienţă, IMBECILITATE GENERALIZATĂ, după cuvintele D-lui Camille Piernet, care nu se teme să spună lucrurilor pe nume."

Comitetul de prevedere publică (C.P.B.)
Secţia St. John

...„Vă cer permisiunea ca prin revista d-voastră să mă adresez oamenilor de bunăcredinţă, ameninţaţi să cadă, din ignoranţă, victime demagogiei.

Semănătorilor profesionişti de idei sediţioase inutil le-aş vorbi, ei îşi urmăresc interesele lor tenebroase, fiind agenţi ai unui complot vast împotriva temeliilor ordinii noastre sociale.

Domnilor, care cereţi abolirea reglementărilor genetice, nu vă lăsaţi îmbătaţi de cuvinte mari şi principii înalte. Sînteţi gata să renunţaţi la condiţiile d-voastră avantajoase de viaţă şi să lucraţi iar patru sau, poate, cinci zile pe săptămînă şi nu două, ca în prezent ? Acceptaţi şi desfiinţarea concediului trienal de şase luni ? Vă dă mîna să munciţi, cu capul în jos, cinci ore fără întrerupere ? Sînteţi dispuşi să reluaţi îndeletnicirile pe care le-aţi părăsit cu totul din cauza monotoniei lor abrutizante : calculul prognozelor meteorologice, asigurarea releelor video-fonice prin sateliţi, operaţiile statistice de orice fel, ca să amintesc doar cîteva ocupaţii nu prea căutate ?

Aş vrea să fiţi conştienţi că, fără aceasta, renunţarea la reglementările genetice nu e posibilă. Prosperitatea şi stabilitatea economiei noastre se bazează pe producţia planificată de androizi perfecţionaţi. A agita idei radicale în acest domeniu, ignorînd cum stau lucrurile, revine la a face un joc periculos. Oricine se declară împotriva reglementărilor gene-

tice sau contra fabricării androizilor perfecţionaţi sapă, cu sau fără voie, mormîntul civilizaţiei noastre.“

Dir. Barenson Percy jr.
Diamond Trading Company

Credem că aici şi-ar găsi locul şi textul următor, pe care l-am primit la redacţie. E un reportaj ? E o operă de ficţiune ? E un act deghizat de delaţiune ? Greu de spus, pentru că autorul nu ne-a dat nici o lămurire în plus şi s-a abţinut să-şi divulge numele (N. Red.).

...„Amicul meu Lyonel mi-a istorisit zilele acestea o chestie formidabilă. N-aş fi crezut un cuvînt din tot ce a îndrugat, dacă era altul în locul lui. Ştiu însă că Lyonel se dă pe faţă imediat cînd încearcă să mintă şi, în plus, e lipsit de orice imaginaţie.

Îmi zice : „Noi trăim în oraşul ăsta mare şi habar n-avem de ce se petrece sub nasul nostru“. „Cum adică ?“ am întrebat eu. „Uite aşa — mi-a trîntit-o scurt Lyonel. Tu ai auzit că există aici secte şi organizaţii secrete ale androizilor ?“. „Fugi de-aici, i-am replicat eu, basme de-astea le răspîndesc golanii lui Piernet ca să-i voteze proştii în alegeri“.

— Nu e chiar aşa, zice Lyonel. Iată ce mi s-a întîmplat săptămîna trecută. Ştii că-mi place să mă plimb prin cartierele populate pînă noaptea tîrziu. Spectacolul străzii mă amuză extraordinar. Intru şi prin Snack-bar-uri, poate se lipeşte de masa mea vreo figură mai interesantă. Nici nu-ţi poţi închipui cît e de instructivă pălăvrăgeala persoanelor singuratice.

Joi seara umblam aşa. E un local chiar în faţa Gării de Nord, cînd te îndrepţi spre intrarea principală. M-am aşezat la o masă, era lume ; trei bărbaţi şi două femei făceau o gălăgie teribilă alăturea de mine, sărbătoreau ceva, după cîte am înţeles. Mai încolo era o pereche ; întorceau pe rînd fiecare capul, el şi ea, vizibil enervaţi de zgomot, dar nu spuneau nimic, păstrîndu-şi o ţinută demnă, ofensată. La altă masă, un beţiv, părea absent, scufundat în gîndurile lui. Mai erau, în fund, doi inşi. Unul mînca tăcut şi celălalt îl toca la cap, fără întrerupere. Mutul înfuleca însă imperturbabil. Deodată, apare un tip lîngă mine şi mă întreabă dacă-i dau voie să ia loc la masa mea. Eu, bineînţeles, atîta aşteptam. Cam pletos, altfel corect îmbrăcat ; avea o figură uscăţivă şi o privire inteligentă. A cerut să bea şi a intrat îndată în vorbă. Dinspre masa ălora gălăgioşi de alături s-a auzit la un moment dat expresia : „android scîrbos“. Cel care o rostise a repetat-o de cîteva ori, ca argument hotărîtor, probabil, în istorisirea lui : „Android scîrbos, ce vrei ? asta e, un android scîrbos !“.

Tipul din faţa mea mi s-a adresat direct, fără vreo introducere : „D-ta ce crezi despre androizi ?“ Eu i-am spus cîteva fraze banale, dar el insista, voia să-mi cunoască părerea *à fond*.

În fine, am ajuns să întoarcem subiectul ăsta pe faţă şi pe dos ; interlocutorul meu îşi asumase rolul de avocat al diavolului ; sărea în ochi că nu are nici o antipatie faţă de androizi, ba dimpotrivă, părea să fie chiar unul dintre ei.

În discuţie pleda însă contra lor, curios, nu cu tezele vulgare arhicunoscute, ci folosind argumente extrem de subtile. Era, neîndoios, un om cult, avea

cunoştinţe superioare de logică, dar se ferea să invoce teorii sau nume cu autoritate în materie. Voia să lase impresia că ceea ce-mi spune sînt reflecţii personale, de bun simţ, uşor inteligibile, adesea figurate ca să fie mai pertinente, în maniera filosofilor antici. Am prins repede că mă încerca într-un fel, ţinea să se convingă pînă la capăt de opiniile mele asupra androizilor. De aceea făcea pe avocatul diavolului, ca să verifice orice umbră de prejudecată aş fi păstrat. I-am spus, la un moment dat, că menţinerea legii robotice numărul 1, în codul genetic al tuturor androizilor, exclude din partea lor vreo primejdie pentru oameni şi toată agitaţia pe această temă e o demagogie politică greţoasă.

— Eşti chiar atît de sigur? m-a întrebat el, cu o subtilă lucire vicleană în ochi. Află domnul meu, a continuat sarcastic, că există căi de eludare a legii robotice numărul 1.

— De unde ai scos-o şi pe asta? l-am întrerupt batjocoritor eu, ca să nu mă creadă gata să ascult toate bazaconiile, cu credulitatea unei cumetre.

— Din simplul fapt — mi-a răspuns el calm — că oricare android *iniţiat* (şi a apăsat anume asupra ultimului cuvînt), iniţiat — a repetat — în puţină logică modernă — şi avem azi destui de aceştia — poate să raţioneze astfel; ce înseamnă pînă la urmă: „a face rău oamenilor"? Dacă ei plănuiesc să restrîngă însuşirile androizilor, îşi vor pricinui greutăţi, lipsuri, necazuri, cu alte cuvinte, vor suferi, Dar tot după legea roboticii numărul 1, androidul nu are voie să îngăduie, prin intervenţia sa, „să i se întîmple ceva rău unei fiinţe umane". Milioane de oameni vor pătimi, dacă iniţiatorii acestei acţiuni ar avea putinţa să

o ducă la îndeplinire. Deci indivizi ca Dl. Camille Piernet şi acoliţii săi trebuie împiedicaţi să-şi realizeze intenţiile, asta cu orice mijloace, chiar violente. Androizii sînt perfect îndreptăţiţi să-i facă pe asemenea inamici potenţiali ai oamenilor, inofensivi. Fie şi prin constrîngere fizică. Excludem asasinatul, bineînţeles, căci, deşi ar avea, în cazurile la care mă refer, o perfectă justificare, pentru androizi, reprezintă un act cu neputinţă de înfăptuit. E o contrazicere a legii roboticii numărul 1? Deloc. Urmărind să provoace suferinţe grave umanităţii, inşi de teapa D-lui Piernet îşi doresc răul. Altfel zis, cauzîndu-li-l, androizii le fac un bine şi se supun din toate punctele de vedere legii robotice numărul 1, dar ea — cum vezi — nu prea mai are sens.

— Asta e sofism curat — am exclamat eu.

— Domnule, nu-i dispreţui pe sofişti — mi-a replicat bizarul meu partener de discuţie. Unii dintre ei au contribuit, ca nimeni alţii, la dezvoltarea logicii. Aristotel a susţinut că toate paradoxurile lui Zenon sînt sofisme. Dar ştiinţa modernă nu i-a dat dreptate stagiritului decît în cazul cursei dintre Achile şi broasca ţestoasă. Cîndva, un logician, care profesa xenofobia cea mai radicală şi se pretindea totodată creştin ortodox, pînă în vîrful unghiilor, a fost întrebat cum poate împăca îndemnul la ură nimicitoare împotriva străinilor cu porunca evanghelică: „iubeşte-l pe aproapele tău ca pe tine însuţi". Filosoful a răspuns: „Ce înseamnă, conform doctrinei creştine, a mă iubi pe mine însumi? A-mi dori mîntuirea, a lucra din toate puterile pentru cîştigarea ei. Dar aceasta presupune tocmai distrugerea a tot ce mă

leagă de viața trupească pentru cîștigarea existenței veșnice. A-i suprima pe alții înseamnă a le grăbi trecerea pe tărîmul fără moarte, unde nu există durere și suferință. Sau, cu alte cuvinte, a le arăta practic o iubire mai mare decît față de mine însumi". Sofism, vei zice d-ta. De acord. Dar asta nu i-a împiedicat pe foarte mulți să judece așa, participînd senin la masacre și considerîndu-se buni creștini... Avem azi nenumărați androizi cu studii de fizică superioară. Cum să accepte ei principiile mecanicii cuantice sau teoria transfiniților, rămînînd la logica aristotelică ? Și atunci, de ce n-ar ajunge să-și dovedească nulitatea legii robotice numărul 1, contrazicătoare în înseși prevederile ei ? În numeroase situații, respectarea primei părți e imposibilă, fără călcarea celei de a doua, și invers. Prin urmare, legea, neputînd fi urmată integral totdeauna, încetează a avea o valabilitate universală, oricînd și oriunde. Și ce înseamnă asta ? Nu e lege, domnul meu, ci o simplă deprindere, modificabilă prin educație."

Individul se aprinsese, îi luceau mereu mai tare ochii. Uitase că pledează ca *avocatus diaboli*, trăda o credință pătimașă, fanatică, în ceea ce susținea.

— Și mai cunoști mulți alții care gîndesc ca d-ta ? l-am întrebat.

Aici parcă s-a trezit dintr-o stare de transă, a devenit brusc prudent, mi-a răspuns evaziv, a schimbat vorba. După ce am mai băut cîteva pahare, eu insistînd, cu ocolișuri întîi, apoi mai curajos, și-a dat drumul. Mi-a mărturisit că face parte dintr-o grupare secretă, *Egalitatea deplină*. E. D. numără printre membrii ei oameni și androizi. Se

întîlnesc pe ascuns, după reguli conspirative, bine puse la punct și respectate cu strictețe. Acei care luptă, pe căi legale, în comitete de solidaritate cu androizii, sînt niște căcăcioși, zicea. Ei, „ediații", prin gruparea lor, încurajează și sprijină direct nerespectarea prevederilor genetice, apără pe cei vinovați de asemenea acte, ajutîndu-i să-și ascundă culpa. Cu concursul oamenilor, lucrul e mult mai ușor — am înțeles. Răspîndesc doctrina „egalității depline", adică biruirea prin autoeducație și exerciții a „legilor robotice". E un fel de yoga, pentru ei, fiindcă se bazează pe o autodepășire spirituală, cu efecte fizice, în fine... Recrutează aderenți. Mi-a propus și mie, pînă la urmă, să mă raliez lor ; nu l-am refuzat, dar am cerut timp de reflecție. Există mai multe grupări. De la străinul meu interlocutor am aflat că își duc o activitate susținută cîteva zeci : F. A. *(Frații adevărați)* ; A.P.G. *(Adversarii planificării genetice)* ; P.A.L.N. *(Prietenii androizilor la nevoie)* ; E.F.C. *(Era ființelor cosmice)* și altele. Unele, cum sînt *Iluminații* sau S.G.D.J.S. *(Sufletele gata de jertfa supremă)*, *Renăscuții* etc. seamănă cu niște secte religioase. S-au născut din constatarea că autoeducarea, prin care pot fi biruite legile robotice înscrise în codul genetic, e extrem de dificilă, presupune antrenamente continue, eforturi intelectuale peste puterile comune și nu creează reacții prompte, ci întîrziate, abia după o lungă reflecție. Practic, rezultatele obținute sînt mai mult teoretice. Accentul e pus în ultimele grupări pe *sentiment*. Cei care le alcătuiesc cultivă o ură fanatică contra oricăror discriminări între oameni și androizi, sperînd să anuleze prin forța ei irațională, reflexul legilor robotice. Rezul-

tatele sînt și în această direcție relative și, oricum, nesigure. Doar în grup, la o anumită exultanță colectivă, experiența reușește; cînd insul rămîne însă singur, nu prea are succes, frînele codului genetic paralizîndu-l de cele mai multe ori. De unde și tendința către o contopire comunitară, pînă la pierderea identității, printre *Iluminați* sau *Renăscuți*.

Informațiile acestea mi-au fost servite odată cu diverse istorii senzaționale: cum se întîlnesc *Sufletele gata de jertfa supremă*, ce rituri îndeplinesc, care e gimnastica logică recomandabilă pentru a înlătura frînele legilor genetice etc.

Se făcuse foarte tîrziu și nu-mi veneam în fire după cîte auzisem. Am cerut scuze pentru ca să mă duc la toaletă și am băgat acolo capul sub robinetul cu apă rece. Am lipsit foarte puțin. Dar cînd m-am întors, tipul de la masa mea se evaporase. Sub paharul lui era pus un bilet împăturit. L-am deschis. Scrisese, n-ai să mă crezi, următoarele. Îți repet textul cuvînt cu cuvînt: „Dacă vrei într-adevăr să ne cunoști mai bine, dovedește-ți întîi sinceritatea prieteniei. Trimite certificatul tău de naștere pe numele Abraham Lincoln la Post restant (era indicat numărul). Anunță apoi pe cale oficială că ai pierdut actul și cere altul nou. Te vom găsi". Nici o semnătură.

Am băgat biletul în buzunar la timp, căci doi inși cu mutre de agenți secreți (ăștia se recunosc întotdeauna de la o poștă) au intrat pe ușa localului și au început să cerceteze foarte insistent fețele consumatorilor, ca și cum ar fi căutat o cunoștință cu care și-au dat întîlnire. Apoi au plecat.

Dacă nu se întîmpla asta, aș fi zis că ascultasem invențiile unui nebun. Dar așa, am pornit spre ușă tulburat. N-am dat curs îndemnului din bilet. Sînt un om liniștit și ocolesc aventurile. Îmi place doar să mă aflu în preajma lor și le trăiesc ispita. E acesta un cusur? Poate.

II.

Marc avea emoții. Conducea distrat cu viteză mare și nu lipsise mult să intre într-un stîlp de semnalizare, la o depășire.

Era o curată aventură. Știa bine asta, îi fusese însă cu neputință să dea îndărăt. Lavinia avea o figură descompusă cînd spusese: „Nu mai putem continua așa. Scapă-mă de aici, altfel înnebunesc. Se uita la el, parcă nu l-ar fi văzut, cu priviri pierdute, de cîine bătut. Nu mai suport minciunile, toată comedia asta zilnică pe care trebuie să o joc... eu, nu tu. Pînă obțin divorțul trebuie să fug de aici... și foarte curînd... pentru că simt, cu cît trece timpul, am tot mai puțin curaj. Singură, tu mă cunoști, n-o să fiu în stare niciodată..."

Se dusese lîngă fereastră. Rămăsese înțepenită acolo cu spatele la el și nu-i mai vedea fața. Putea paria însă că își mușcă buzele pînă la sînge, cum avea obiceiul, atunci cînd trebuia să recunoască în fața altora cît era de neajutorată.

Comiteau o mare prostie. Își dăduse perfect seama, din prima clipă. Oamenii cu scaun la cap nu procedează așa. Părăsirea domiciliului avea să îngreuneze divorțul. Femeile sînt imprevizibile însă, n-ai ce să le faci. De cînd a început legătura lor, el a tot insistat pe lîngă Lavinia să aibă o explicație cu Herbert și, ca oamenii civilizați, să hotărască

despărțirea. N-a obținut nimic. „Mi-e peste puteri... n-am tăria... cum să încep? Bine, îți promit, voi discuta neapărat lunea viitoare... trebuie să pregătesc terenul...; acum nu e momentul potrivit... Herbert are necazuri profesionale... am încercat, dar n-am fost în stare...; ai răbdare...; parcă eu nu vreau...; ție ți-e ușor". Toate răspunsurile astea, la stăruințele lui, le știa pe dinafară; ar fi putut să spună și în ce împrejurare anume îl auzise pe fiecare, cum Lavinia încerca să schimbe mereu discuția, șireteniile ei puerile... Și acum, dintr-odată, scena de alaltăieri.

Autostrada nu era prea aglomerată. Ușoara ceață se risipise de tot. Puteai distinge înainte, după o întindere nisipoasă, presărată cu niște barăci dărăpănate, liziera unei păduri dese de arțari. Nori subțiri, ațoși, cerul albastru spălăcit. Un panou mare: PATROUILLE, sus, și jos: PATROL, iar la mijloc între cele două inscripții o siluetă de avion antediluvian. Apoi, în lungul autostrăzii, panouri fără sfîrșit: RICHMOND-MILOMIXTURE, TRAVELMASTER INTERNATIONAL, SPERGY GIRARD-PERRIGAUX. „Ce-o fi un SPERGY GIRARD PERRIGAUX? O băutură? Nu, o marcă de ceasuri, își aduse aminte. „E o adevărată nebunie — își repetă Marc. Cine mai acționează astăzi așa, sub imboldul unui impuls de moment? Vom avea o grămadă de necazuri". Ținea însă prea mult la Lavinia și era gata de orice, ca ea să rămînă numai a lui: „Am s-o fac fericită" — se consolă și citi mașinal o altă inscripție cu litere uriașe: TOYOTA CRESSIDA.

Era, totuși, o minte rece, altfel n-ar fi ajuns niciodată un chirurg excelent. O prinsese de umeri pe Lavinia, o întorsese blînd de la fereastră și-i

spusese: „Bine, fac tot ce vrei tu. Plecăm poimîine și nu ne mai întoarcem niciodată aici în Winnipeg".

Fără să lase vreo clipă impresia că acționează altfel decît sub imperiul unei duioșii nemărginite (Lavinia nu l-ar fi iertat în vecii vecilor dacă trăda măcar o umbră de ezitare), sugerase, cu multă prudență, un plan. Îl elaborase instantaneu, precizîndu-i fiecare detaliu, ca la o operație grea, care cere asemenea decizii bruște, dar bine cîntărite.

„Pleci joi, după masă, cu acceleratul de 18,45, îți iau eu biletele. N-ai nevoie să lași nici o explicație. Fără scrisori. (Știa de ce spune asta). Aranjăm după aceea. Comanzi un taxi, te duci pînă la gară și-ți ocupi locul în compartiment. Cobori la St. Arthur. Acolo, am să te aștept eu și restul mă privește. E simplu?". „Da", îngînă Lavinia, fericită că nu va trebui să-și motiveze plecarea și că singurul lucru care-i rămînea de făcut era o simplă călătorie cu trenul. El, însă, hotărîse să ia măsurile de prevedere elementare.

Anunțase la spital că o chestiune familială îl obligă să lipsească patru-cinci zile. Nu lăsase nici o adresă. Altfel, erau în stare să-i telefoneze și să descopere minciuna. Va chema el de acolo — explicase — să n-aibă nici o grijă, vor ști cum poate fi găsit, la nevoie. Luase cu el o sumă de bani serioasă. O scosese din bancă și umpluse cu pachetele de bancnote o valiză mică. Nici o semnătură pe cecuri! La hotelul din St. Arthur rezervase o cameră pentru Dl. Paul Freneau și D-na. Avea intenția să rămînă acolo numai două nopți, pe urmă își fixase o întreagă rută, foarte întorto-

cheată, schimbînd mereu localitățile pentru popasuri scurte. Și asta trebuia să aibă un rost după socotelile sale ; îi dădea răgazul să o convingă pe Lavinia că e în interesul ei ca relațiile lor, cît va ține acțiunea de divorț, să păstreze o maximă discreție. O să fie greu, asta o știa Marc, dar nu imposibil. Dacă Lavinia găsește curajul să facă acest prim pas, după aceea lucrurile vor merge mai ușor. Poate va accepta să se stabilească, provizoriu, undeva, la Noranda, de pildă. Acolo are rude. Și dînsul ar putea să se mute prin apropiere ; Profesorul Simmon i-a propus de mult să treacă în clinica lui. O să găsească o explicație pentru cei de la spital. Văzînd și făcînd...

În ciuda acestor gînduri liniștitoare, nu reușea să-și stăpînească o nervozitate crescîndă. Aprinse o țigară. O mașină galbenă trecu grăbită pe banda cealaltă a autostradei. Aceasta îl făcu să privească la ceas, ca și cum ar fi fost în întîrziere, deși Lavinia urma să sosească abia seara. „Și dacă nu vine ?". Temerea aceasta o purtase în sine, nevoind să și-o mărturisească. Era, probabil, adevăratul motiv al nervozității sale, căci altul nu avea. Respinse iritat ideea, ca pe o muscă sîcîitoare, care, gonită, revenea mereu și-i zbîrnîia pe la nas. Nu se poate, prea fusese categorică Lavinia. Ca niciodată. Adună automat în minte cifrele numărului mașinii din fața lui. Din copilărie păstrase obiceiul acesta stupid : consulta oracole improvizate și mizere. Dacă, reducînd zecile, cifrele adunate dădeau un număr peste cinci, sorții îi erau favorabili. Cu cît se apropia de zece, șansele creșteau. Astfel de calcule făcuse la mai toate examenele grele, în liceu. Parcă nu și la trepanația de luna trecută ?

Și cînd și-a luat inima în dinți să înceapă discuția aceea despre păstrăvi cu Lavinia, acum doi ani. 35.1.68.8. „Patru ! Ce prostie !". Ca să-și alunge senzația neplăcută deschise aparatul de radio al mașinii și încercă să asculte ce spune. Niște reclame muzicale vesele tocmai se terminau și, acum, postul transmitea scurte știri. Ploi abundente în nord. Primejdii de inundații. S-au trimis mijloace de reducere, pe cale chimică, a densității precipitațiilor pe metrul pătrat. În cinci pînă la șase ore — evaluează experții — situația va fi ameliorată simțitor. Discuții, la nivelul cel mai înalt, în legătură cu exploatarea subsolului Antarcticii. Președinții ambelor continente americane vor fi oaspeții localității Santa Fé. Se prevede că lucrările vor începe foarte rapid. Toate proiectele sînt gata de mult, a lipsit numai un acord financiar. Proteste și manifestații împotriva noilor măsuri de planificare genetică, Matsys acuză guvernul că se lasă intimidat de campania lui Camille Piernet. Liga *Amicii androizilor* a chemat pe mîine populația la o mare demonstrație. Întreaga peninsulă Labrador a resimțit ieri noaptea un cutremur cu epicentrul în localitatea Fort Mc. Kenzie. Seismul a avut loc la orele 05 și 24 de minute și a cunoscut gradul maxim de 6 ½ pe scara Mercalli. Nu au fost pagube, nici victime omenești. Timpul probabil...

Marc nu mai asculta. În stînga lui apăru un camion, citi pe el scris cu litere mari verzi, NORDIKA. Le numără automat : șapte. Lavinia o să vină !

III.

Trenul sosise de patru minute. Acum pleca. Marc așteptase, tot mai sperînd, pînă se puseseră în miș-

care vagoanele. Nu coborîseră mai mult de opt-nouă pasageri și el fusese extrem de atent, rotindu-și ochii pe peron și tresărind la orice siluetă feminină. Nici urmă de Lavinia.

Nu-și dădea seama încă de proporțiile catastrofei ; deocamdată era pradă nehotărîrii. Ce să facă ? Să plece, nu-i venea, crezînd obstinat într-un miracol. Dar ce rost mai avea să umble bezmetic de-a lungul peronului ? Cît o să-l măsoare așa de la un capăt la altul ? Dacă ar fi coborît și n-o văzuse — e, totuși, exclus — trebuia să fie prin gară. N-avea unde să se ducă. Dădu o raită rapidă prin sala de așteptare. Nimic. Se învîrti vreo cinci minute în fața gării, la intrare, unde trăgeau mașinile și autobuzele. Reveni pe peron. Era pustiu. Un impiegat trecea cu un bidon de vopsea. Acum începea să capete realmente conștiința faptului întîmplat. *Lavinia nu venise.* Întîrziase și luase trenul următor ? Greu de crezut. Pe Lavinia, un asemenea accident ar fi descurajat-o cu desăvîrșire. Nehotărîtă cum era totdeauna... Marc decise să aștepte oricum al doilea tren, deși era convins că e zadarnic. Dar în deznădejdea care-l cuprindea, orice mortificare îi făcea bine. Se învîrti ca un maniac o oră și jumătate pe peronul gării ; construi în acest timp zeci de ipoteze consolatoare. Ajunsese chiar să-și spună că, poate, așa era mai bine... Fuga asta nepregătită ar fi compromis toată dragostea lor. Dar un gînd revenea și căpăta mereu mai multă certitudine în conștiința lui : *Lavinia nu-și va părăsi soțul și casa niciodată.*

Cînd trenul plecă, lin, aproape fără zgomot, Marc se îndreptă spre cabina telefonică, urnindu-și greu picioarele. Parcă voia să prelungească momentul care avea să-i confirme convingerea deprimantă.

Putea spune dinainte ce va auzi. Așa și fu : „Da, Marc, n-am fost în stare... Iartă-mă... Nu mă disprețui... Tu ești bun, te iubesc..." și, pe ultimele cuvinte, un hohot de plîns.

IV.

Ferestrele hotelului erau luminate ; coborîse seara fără ca Marc să bage de seamă. Primul său impuls era să urce în cameră, să-și facă valiza, să plătească nota și să pornească spre Winnipeg, „acolo unde nu ne vom întoarce niciodată". Asta suna ca un refren de cîntec vechi, idiot și sentimental. Era în Marc o durere ascuțită, persistentă și sfredelitoare, dar și mînie. „Acum ai să alergi ca un cățel să o consolezi... N-are, săraca, măcar atîta curaj... Și pe tine te fierbe așa de doi ani". Își dădea singur răspunsuri acre, sarcastice, cu o satisfacție flagelantă. „În fond, faptul că nu poate să o rupă odată pentru totdeauna cu Herbert arată limpede cît ține la tine... Poate nici eu n-am știut să-i dau destulă încredere... Da, fugi acum și cere-i iertare !... Și ce-ai să spui la spital ? — Că a fost o falsă alarmă ? Ar trebui să inventezi o poveste mai convingătoare". Marc simți o silă nemăsurată să facă apel la imaginație pentru a-și ascunde mizeria sentimentală. Orice efort de construcție mintală, în condițiile acestea, îl umilea. Mai curînd ar conduce opt ore în șir, fără oprire, cu orice altă țintă, decît să-și stoarcă mintea ca să găsească o minciună convenabilă. Așa va și face. Dar aiurea, departe, numai la o distanță cît mai mare de Winnipeg, „acolo unde nu ne vom întoarce niciodată". „Uite, acuma se și potrivește". Marc simțea o nevoie de sleire fizică. Să facă ceva care să-l obosească pînă la istovire totală. Să nu-i mai treacă nici

un gînd prin cap ; să se trîntească în pat frînt și să doarmă buștean opt, nouă, douăsprezece ore. Ca după ce realizase transplantul acela de cord și lucrase cu toți nervii întinși șase ceasuri neîntrerupt.

Făcu un duș, își strînse lucrurile. Voia să ia și să arunce și florile, cu care umpluse camera de hotel. Renunță în ultimul moment și le lăsă în pace. Coborî, achită nota. Întîlni privirile unei femei cu părul roșu sucit în sus ca o flacără ațîțătoare. Aștepta, probabil, un taxi, pe care-l comandase, fiindcă întorcea mereu capul nerăbdătoare către intrarea hotelului.

Marc ieși, deschise portiera mașinii sale, se instală la volan și porni. Fără vreun țel precis. „Oriunde e tot aia. Fiindcă la Winnipeg nu ne vom întoarce niciodată !".

V.

Pe la șase dimineața simți răcoarea brizei în nări, și trase concluzia că se apropiase de ocean. Călătorise în neștire, schimbînd drumul, ori de cîte ori avusese sentimentul că nu se îndepărtează destul de Winnipeg.

Începu să simtă, satisfăcut, cum oboseala pune treptat stăpînire pe el. Îi era foame și somn. Scoase planul ; nu-l consultase prea des, era — își dădu îndată seama — la o oră de Rupert House. Întîlni, nu după multă vreme, un motel chiar pe plaja golfului James.

Cu toată ora matinală, mesele de pe terasă erau în mare parte ocupate. După costumația sumară și foarte colorată, consumatorii, neîndoios vilegiaturiști, voiau să profite de soarele blînd și de apa albastră, liniștită. Bine dispuși, toți păreau să aibă o poftă de mîncare molipsitoare.

Marc comandă o omletă din patru ouă cu șuncă și o ciocolată fierbinte. Era în costumul de drum și simțea soarele, deși încă matinal, încălzindu-i spatele. Scoase haina, o așeză pe spătarul scaunului de lîngă el, își desfăcu și cravata. În cămașă, era mult mai bine ; briza îi răcorea ceafa. La intrarea în motel, vis-à-vis de masa pe care o ocupase era instalat un chioșc de ziare. Marc se ridică, trecu pe lîngă mai mulți consumatori, străbătînd terasa, și se întoarse cu „New York Times", „Canadian Mirror" și „Le Québecois" sub braț. Tocmai sosi și omleta. Marc o dădu repede gata, cu o poftă grozavă și bău două sticle de bere. Oboseala îi urca plăcut în oase ; am să dorm cel puțin zece ore, își spuse, atacînd ciocolata, care-i păru delicioasă.

Ciudat, nu se mai simțea prost dispus, dar îl deranja, de cînd revenise la masă, o senzație neplăcută, prea vagă ca să poată spune în ce anume consta și cine i-o iscase. Oare, fiindcă-și văzuse, întorcîndu-se cu ziarele, chipul într-o oglindă (așa avusese o secundă impresia) și nu arăta prea faimos ? Întîlnise niște priviri fixe-pînditoare, o față anxioasă, cu obrajii nerași.

Cînd fu sus, în camera pe care și-o luase, se grăbi să verifice dacă așa era, la oglinda din baie. „Trebuie să fi fost tare înfometat". Imaginea din oglindă nu arăta acum chiar atît de jalnică. Privirile îi erau liniștite, mai degrabă somnoroase. Și nici barbă deasă, de pușcăriaș, nu părea să aibă. Senzația neplăcută se risipi ca să facă loc unei pofte imperioase de somn. Nu apucă nici să răsfoiască ziarele cumpărate. Adormi imediat și se trezi peste vreo zece ore, așa cum prevăzuse.

Era încă lumină. Mai avea chef să zacă în pat, luă cu un gest leneș ziarele risipite pe jos și își opri privirile asupra primei pagini din „Canadian Mirror". Îl izbi numele Winnipeg într-un titlu, ale cărui litere mari groase ocupau frontispiciul primei pagini : GRAVE TULBURĂRI LA WINNIPEG, REGINA, EDMONTON ȘI CALGARY. Curînd află știrile de care erau pline și celelalte ziare. Citi înfrigurat și alarmat : *Androizii și susținătorii lor se dedau la acte de vandalism. Centre de planificare genetică incendiate în numeroase orașe. Autoritățile au fost nevoite să facă uz de forță pentru a restabili ordinea* („Canadian Mirror"). *Manifestații care degenerează în acte de violență. Peste zece mii de androizi ieșiți în stradă ieri după masă la Calgary și Edmonton. Îngroșați cu membrii ligii „Amicii androizilor", demonstranții au luat cu asalt centrele genetice, care au fost devastate complet, aici și în alte localități importante din țară. Forțele polițienești au deschis focul la Winnipeg și Regina, unde mulțimea nu s-a supus somațiilor. Sute de morți și răniți. Ordinea a fost restabilită. Guvernul a decretat starea de urgență în provinciile Alberta, Columbia britanică și Manitoba.* („New York Times").

Efectele catastrofice ale unei politici nechibzuite era titlul editorialului din „Le Québecois". „Toleranța arătată agitației pe care o desfășoară de multă vreme elemente iresponsabile în rîndul androizilor și-a spus cuvîntul. Abandonarea de către guvern a proiectelor 0 X 8 și 0 X 9, precum și publicarea noilor cifre de planificare genetică au fost folosite ca pretext pentru o adevărată rebeliune. Nu numai androizii s-au dedat la dezordini grave, dar și oameni amestecați printre ei. Acum, prea tîrziu, guver-

nul recurge la ceea ce trebuia să facă de mult. Arestează, în fine, pe semănătorii ideilor turbulente. Le aplică tratamentul meritat trădătorilor intereselor umanității. De ce nu mai au curajul să deschidă gura cei care trîmbițau peste tot că orice primejdie din partea androizilor este exclusă ? Unde sînt batjocoritorii avertismentelor repetate rostite de Dl. Camille Piernet ? Nu au fost loviți și aduși în nesimțire mai mulți paznici ai centrelor de planificare genetică ? Ce încredere mai putem avea în legile robotice, dacă androizii au ridicat mîna asupra oamenilor ? La Winnipeg și Regina s-a tras asupra autorităților. Nu am asistat la preludiul unei răscoale generale ? Trebuie să așteptăm ca ea să izbucnească sau să luăm în ceasul al doisprezecelea măsurile cuvenite ?".

Cam același era tonul majorității comentariilor. Chiar acolo unde se deplîngeau vărsările de sînge (masacrul androizilor la Winnipeg și Regina) nu lipseau motivările lor. „Slăbiciunea în această problemă poate fi mortală" — scria „Canadian Mirror".

„New York Times" publica și o scrisoare, menționînd că nu-i împărtășește conținutul, dar ține să respecte toate opiniile, „pînă și cele mai discutabile".

„...Ar fi de dorit să se lămurească măcar un lucru — începea timid textul, după ce dezaproba vandalismele săvîrșite. Așa cum au afirmat chiar autoritățile, la tulburări au participat și o grămadă de membri ai Ligii *Amicii androizilor*, oameni ca și Dl. Camille Piernet, oricît i-ar displace d-sale o asemenea comparație. Cine poate jura că nu ei au săvîrșit actele de agresiune împotriva paznicilor ? Ce dovedește atunci că androizii au călcat legile robo-

tice? Sînt în afară de orice discuție noile măsuri genetice pe care le-a luat guvernul? Mulți oameni luminați și competenți și-au exprimat în împrejurări mai calme rezerve față de ele. Să trecem cu buretele peste atari opinii, din cauza momentului foarte încordat actual?

E justificată prigonirea în masă a androizilor? La Edmonton au fost trimise împotriva lor trei camioane cu polițiști. Cei peste zece mii de manifestanți îi puteau nimici numai în cîteva clipe. S-a întîmplat însă exact contrariul; polițiștii au scăpat neatinși, iar mulțimea androizilor a fost risipită la primele focuri de armă, lăsînd pe stradă numeroase victime. În toate orașele, unde au fost distruse arhivele genetice, se desfășoară în prezent reconstituirea lor, aproape fără nici un incident. Androizii vin și își recunosc singuri identitatea, declarînd ce cifru genetic au avut. Foarte puțini, de ordinul sutelor, par să fi fugit și încearcă să reziste dispozițiilor prezentării la reînscriere. Cum vor reuși neprezentații să se descurce fără acte, să treacă de controalele severe executate peste tot?

A ațîța lumea în aceste condiții contra androizilor, așa cum o fac nu puține capete înfierbîntate, consider că este o mare greșeală. Mii de alți androizi care-și duc liniștiți activitatea zilnică pot intra în alertă. Cine are interesul să provoace o gravă și păgubitoare tensiune socială, decît pescuitorii în apă tulbure?".

Tot „New York Times" publica un reportaj amănunțit, cu fotografii, unde, după ce stabilea strict faptele petrecute, încerca să tragă unele concluzii, care se impuneau:

1. Hotărît, nu era vorba de o simplă izbucnire spontană. Indiferent dacă folosise manifestația doar ca o împrejurare favorabilă, o acțiune concertată, cu țintă precisă, avusese loc.

2. Se urmărise — ceea ce la Winnipeg, Regina, Edmonton și Calgary, reușise — anularea posibilității distingerii androizilor de oameni. Fuseseră incendiate arhivele de identificare. În orașele menționate, au avut aceeași soartă și birourile de înregistrare civică, umană, pentru ca operația să-și atingă realmente scopul și să nu rămînă zadarnică.

3. Acțiunea subversivă se bucurase de sprijinul unor grupări politice clandestine care mobilizaseră nu puțini oameni sub firma ligii *Amicii androizilor*.

La Winnipeg și Regina, așa cum poate vedea oricine pe fotografiile publicate și au relatat ulterior numeroși martori oculari, fuseseră organizate arderi comune de acte, prin azvîrlirea demonstrativă a documentelor personale în ruguri improvizate adhoc. Oameni și androizi au cîntat și dansat în jurul focului.

4. Cu excepția cîtorva cazuri izolate, care pot fi într-adevăr datorate concursului uman, n-au avut loc acte de agresiune criminală împotriva oamenilor. S-a reușit astfel, relativ ușor, împrăștierea mulțimii, dar numai după ce polițiștii au tras și au căzut destui androizi.

5. Grație măsurilor energice și rapide ale guvernului, cea mai mare parte a arhivelor distruse a fost restabilită. Androizii, somați să se prezinte la verificarea actelor și la înregistrare, au făcut-o în număr covîrșitor, fără rezistență.

6. Există o minoritate rebelă; unii dintre componenții ei au fugit din localitățile unde s-au produs

dezordinile ; sînt însă pe cale să fie prinşi, datorită cordoanelor de control create. Dispoziţiile legii de urgenţă fac culpabile persoanele care dau, sub orice formă, asistenţă androizilor rebeli".

Alte informaţii, notiţe şi cursive conţineau amănunte suplimentare : Noile măsuri genetice prevedeau o scădere a numărului androizilor perfecţionaţi (destinaţi muncilor intelectuale) cu 64%. Niciodată pînă acum nu se prevăzuseră asemenea cifre joase, fluctuaţiile coborîtoare într-o curbă mereu ascendentă netrecînd de obicei peste 3,2%. La Vancouver nişte androizi fuseseră insultaţi, bătuţi şi izgoniţi dintr-un local. Incidente similare erau semnalate şi în alte localităţi. La Toronto, Ottawa şi Sudbury, grupuri mici de androizi, însoţiţi de cîţiva oameni, defilaseră cu pancarte pe care stătea scris : „Să înceteze represiunea !" ; „Libertate arestaţilor fără vină din Winnipeg, . Edmonton, Regina şi Calgary !" ; „Opriţi vînătoarea barbară a androizilor fugiţi !" ; „Amnistie !". Manifestanţii fuseseră însă huiduiţi. În cîteva locuri, s-a aruncat asupra lor cu pietre ; din fericire n-au fost victime.

Marc termină lectura ziarelor cu un sentiment copleşitor de greaţă. Nu se interesase niciodată, în mod special, de „problema androizilor". Îi privise dintotdeauna ca şi pe ceilalţi oameni, fără nici o deosebire. Avusese un coleg de Facultate android foarte dotat care-i inspirase o enormă stimă ; ba, dacă e să fie foarte sincer, de cîteva ori chiar, îl invidiase.

La spital existau vreo şaptesprezece androizi, erau foarte căutaţi, mai ales pentru personalul medical auxiliar, datorită conştiinciozităţii extreme. Şi despre anestezistul lui se spunea că ar fi... „Ce importanţă avea însă, Dumnezeule ! Şi acum, toată povestea asta dezgustătoare, oribilă, ca în urmă cu sute de ani... Şi chiar în Winnipeg, acolo unde nu ne vom întoarce niciodată". Refrenul suna de astă dată sinistru.

VI.

„Mă întorc mîine dis-de-dimineaţă acasă" hotărî Marc. Supărarea pe Lavinia îi trecuse. Se pomeni, dimpotrivă, că-l inundă un soi de tandreţe miloasă. „Trebuie să fie foarte speriată ! Prin cîte a trecut..."

Se rase, făcu un duş, îşi schimbă cămaşa şi coborî. Îi era sete. Se opri la bar şi ceru o sticlă de bere. Era bună, rece şi o termină repede. Mai ceru una. Voi să plătească, băgă mîna în buzunarul interior de la piept, dar constată surprins că-i lipseşte portofelul. „O fi căzut cînd m-am dezbrăcat şi e pe undeva în cameră." Îi explică barmanului, rîzînd, ce-a păţit. „Nu face nimic — primi asigurarea — trecem consumaţia în contul dumneavoastră. Camera 64, nu ?, dacă ţin bine minte". „Ba cred că te înşeli, amice, 118" — îl corectă Marc, după ce scoase cheia din buzunar, ca să verifice că acesta este numărul exact. Barmanul rămase o clipă descumpănit. Îl privi intrigat, apoi fu iarăşi numai zîmbet. „Am încurcat-o, zise. Iertaţi-mă, ce să-i faci, se mai întîmplă !" Marc avu şi el o senzaţie de jenă. „De ce m-o fi măsurat ăsta aşa, din cap pînă în picioare ?" Cu toate că nu dăduse la început nici o importanţă accidentului cu portofelul, acum se grăbi să urce în cameră. Căută peste tot, răscoli aşternutul, mişcă scaunele din loc, cercetă atent şi în baie, dar nu găsi nimic. Examină, din scrupul, şi celelalte buzunare ale hainei, cu acelaşi rezultat. Ba nu ; avu încă o surpriză, îi lipseau şi cheile de

la maşină. „Asta-i bună, am fost buzunărit, fu silit să admită Marc. Dar cînd ? Mai mult ca sigur, atunci cînd m-am dus să cumpăr ziarele şi am lăsat haina pe spătarul scaunului — căpătă această convingere după o reconstituire mentală a tuturor momentelor de cînd ajunsese la motel. Atunci s-a întîmplat, fără îndoială — îşi spuse, fiindcă am rămas cu ceea ce aveam în buzunarele pantalonilor. Nenorocirea nu-i chiar atît de mare — raţionă repede, cum era obişnuit în împrejurări dificile. Portofelul nu conţinea decît banii pentru micile cheltuieli curente. Grosul era din fericire intact în valiza pe care o luase cu sine sus... Rămînea maşina... Nu era plăcut, fireşte, dar o să apară ea pe undeva, după ce va reclama furtul. O să aibă plictiseli... Ştia cum merg treburile astea. O găseşti într-un hal fără hal, trebuie reparată, dar bine că achitase de curînd asigurarea. În sfîrşit, se poate întoarce la Winnipeg şi cu trenul. Să anunţe însă mai întîi poliţia. Nevoia de a face o reclamaţie îl paraliză dintr-odată. Toate eforturile lui pentru păstrarea incognito-ului se duceau astfel de rîpă. Dar — îşi reveni la fel de repede — cîtă vreme Lavinia n-a venit, prevederile erau absolut inutile. „Exact aşa e. Nu mai au nici un rost". Şi simţi o mare uşurare. Pentru foarte scurtă vreme, însă, fiindcă privirile i se opriră asupra ziarelor risipite pe pat. Brusc îşi aminti de toate lucrurile citite, iar, dintre ele, unul revenea acum în mintea lui ca şi cum ar fi fost scris cu litere mari aprinse pentru a-l avertiza : „LA WINNIPEG E STARE DE URGENŢĂ. NIMENI NU POATE CIRCULA ÎN REGIUNE FĂRĂ A I SE CONTROLA SEVER IDENTITATEA. SÎNT CĂUTAŢI PESTE TOT ANDRO-

IZII REBELI, CARE AU FUGIT. N-AU PUTUT AJUNGE DEPARTE FĂRĂ ACTE".

Dar el e om, pentru ce s-ar teme ? Acesta e un fapt incontestabil liniştitor, îşi spuse Marc. Îndoiala, însă, cu o umbră de îngrijorare, ba chiar de teamă, reveni. Toate bune, dar va trebui să arate că e om şi nu un android care se ascunde. Iar cîtă vreme îi lipseşte orice act doveditor, cine să-l creadă ? Apoi, povestea cu înscrierea la hotel sub nume fals o să stîrnească suspiciuni. Şi în plus, nu poate spune, sub nici un motiv, de ce-a făcut-o. La spital, de asemenea, se ştie că a plecat pentru o cu totul altă destinaţie. O să fie nevoie de o poveste bine pusă la punct, care să ţină. „M-am tîmpit" — se smulse din temerea paralizantă Marc, redevenind omul de acţiune. N-o fi el singurul care a păţit aşa ceva. Oricînd se pot lua relaţii despre dînsul la Winnipeg, unde e o persoană cunoscută, îl ştie atîta lume, colegii de spital, prietenii, portăreasa imobilului... Şi ajuns aici cu raţionamentul liniştitor, îşi aduse aminte brusc de comportarea ciudată a barmanului. Şi la fel de fulgerător, memoria îi furniză alt fapt, peste care trecuse uşor, dar care acum căpăta o gravitate excepţională. Cînd sosise la hotel, dimineaţa, zărise un chip, crezuse că e al său reflectat într-o oglindă. Dar avea ceva străin, *unheimlich*, cum spun tratatele de psihiatrie. Era figura unui om hăituit, de aceea nu o mai recunoscuse, examinîndu-şi faţa apoi în baia din camera unde urcase. Barmanul fusese convins că locuia la nr. 64. Există aşadar altcineva care-i seamănă leit. N-o fi fost chiar el autorul furtului ? Mai mult ca sigur, de vreme ce îl zărise cînd se dusese după ziare şi lăsase haina pe spătarul

scaunului. Era şi singurul căruia îi puteau folosi de minune actele, datorită asemănării uluitoare. „Atunci totul se încurcă urît — raţionă Marc. Simţea că-l apucă de-a binelea frica. Nu e cu putinţă, asta aduce a literatură ştiinţifico-fantastică, pur şi simplu". Ideea pe care încerca să o izgonească i se instalase însă solid în minte şi refuza să plece. Marc ştia ceva şi lucrul acela făcea parte chiar din cîmpul lui de cunoştinţe profesionale. Se puteau, pe cale de inginerie genetică, fabrica dubluri, tripluri (teoretic şi multipluri *n*) de persoane. Avuseseră cîndva loc şi nişte experienţe, limitate iniţial, sporite ulterior, datorită reuşitelor uimitoare, iar pe urmă, întrerupte definitiv, pentru că riscau să dea naştere la situaţii monstruoase. Statutul juridic al unor asemenea fiinţe multiplicate, cu neputinţă de stabilit în mod cert, avusese ultimul cuvînt — îşi amintea Marc. Pe atunci, găsise faptul acesta cam comic. „La dracu! — se corijă acum îngrozit. Nici amprentele digitale nu diferă. Dar de ce mi s-ar întîmpla aşa ceva tocmai mie? Ar fi prea de tot". Oricine era în teorie expus — şi asta ţinea minte. Toată lumea trebuia, conform prevederilor legale, să se supună unor analize ale sîngelui, la eliberarea certificatului de naştere. Ce eprubetă era aleasă pentru experienţele de multiplicare decidea centrul genetic, fără să ceară încuviinţarea nimănui. Actul fusese, pe drept, considerat abuziv şi fabricarea „gemenilor perfecţi" încetase. Cîteva zeci sau sute au rămas, totuşi, după toate socotelile. „Să am tocmai eu, din atîtea miliarde de oameni, ghinionul ăsta fără pereche?" — se gîndi cutremurat Marc. La data sistării experienţelor, precauţiile pentru înlăturarea efectelor nocive pe care le puteau isca fuseseră înmormîntate, după nişte discuţii interminabile şi o serie de asigurări vagi. Fiind vorba de androizi (multiplii „modelului" iniţial) statutul lor — se spusese — e oricum precis controlat; primejdia substituţiei n-ar fi existat cîtă vreme rămîneau arhivele şi orice „produs" al centrelor genetice îşi păstra o identitate precisă, cifra „codului" său; numărul infim, apoi, al „multiplilor" probabilitatea persoanelor aproape de 0, etc., etc. Totul fusese lăsat în cele din urmă baltă, neştiindu-se, practic, nimic prea exact. „Dar cine naiba putea să-şi imagineze situaţia aceasta absurdă? *Să dovedeşti că eşti om!*" — reveni Marc la chestiunea care-l preocupa în chip vital. „Şi acum ce e de făcut?" Hotărî, pentru ca să nu procedeze cumva fără chibzuinţă şi să încurce treburile mai rău, să examineze încă o dată situaţia metodic, cu spirit ştiinţific, obiectiv. Îşi ordonă datele, pe puncte, în minte:

1. A rămas fără acte şi, în împrejurările actuale, poate fi uşor luat drept un android rebel care a fugit din zona tulburărilor şi evită contactul cu autorităţile.

2. Nu e exclus ca, la Winnipeg, altcineva să se dea drept doctorul Marc Esquirol şi momentul nepropice face grea, dacă nu imposibilă, redobîndirea, fără mari riscuri, a identităţii sale pierdute.

3. Există un control destinat depistării androizilor fugiţi şi are, pînă una-alta, toate motivele să se ferească de el.

4. Dispune de suficiente mijloace materiale ca o vreme să nu păţească nimic, dacă evită regiunile unde au avut loc tulburările şi păstrează o maximă prudenţă.

Cît timp însă poate duce existenţa asta ? — fu întrebarea care începea să problematizeze analiza. Şi aici, trebui să conceadă Marc, lucrurile nu erau chiar atît de clare. Le luă pe rînd, iar, sistematic. Întîi Lavinia. Cîte zile va socoti ea că doar orgoliul lui masculin lezat îl face să nu o caute ? Cum se ştia vinovată, e posibil să aştepte cam o săptămînă ; după aceea, socotind că a trecut timpul supărării, îl va căuta dînsa. Şi ce avea să se întîmple atunci ? Dacă n-are să-l găsească, va intra în panică şi, pierzîndu-şi capul, poate săvîrşi un act nesăbuit. În al doilea rînd, şi cei de la spital vor sfîrşi prin a fi intrigaţi ; de ce nu le dă nici un semn ? Asta s-ar mai aranja cu o convorbire videofonică sau cu o telegramă. Dar, oricum, absenţa prelungită peste o anumită limită va isca întrebări. Şi Laviniei i-ar putea scrie sau telefona. Dacă însă... Şi aici îi răsări în minte iarăşi gîndul acela nebunesc, ca un semnal roşu : stop ! pericol de moarte. Dacă individul care i-a luat actele şi maşina e la Winnipeg ? Şi nu cumva s-a instalat în apartamentul său, al lui Marc ? Ba, cu atîta tupeu, e în stare să şi opereze acum la spital. Iar semnul pe care i-ar da el Marc, de oriunde, ar stîrni stupoare, provocînd poate, chiar punerea lui sub urmărire, a unui ins, foarte suspect, fiind lipsit de orice acte şi pretinzînd că are identitatea altcuiva. *Şi cum ar dovedi că e om şi nu un android fugit ?* Apoi, însăşi Lavinia... Dacă îl va căuta şi va nimeri, în lipsa lui, peste necunoscut ? Din aceasta poate ieşi iarăşi o catastrofă. Tot eşafodajul logic al lui Marc se clătina, ca zgîlţîit de o violentă mişcare seismică. Singura concluzie rezonabilă care părea să rămînă în picioare era aceea că trebuie să verifice un fapt : cine se află

acum în apartamentul său din Winnipeg ? Ridică receptorul aparatului de lîngă pat şi formă numărul. După cîteva secunde îşi auzi propria-i voce : „Allo". Închise şi rămase încremenit, deşi se aştepta oarecum la aşa ceva. Realitatea era însă mult mai greu suportabilă decît ipoteza ei. „Poate mă autosugestionez, îşi spuse, continuînd să spere că lucrurile nu stau chiar atît de prost. Trebuie neapărat să am certitudinea". Îşi făcu rapid un plan. Coborî, ieşi din motel şi căută o cabină telefonică prin apropiere. Luă vreo trei pastile dezodorizante în gură şi rechemă. Aceeaşi voce. „Cu doctorul Marc Esquirol", rosti abia stăpînindu-şi bătăile puternice de inimă. „La telefon — răspunse glasul de la celălalt capăt al firului. Cu ce vă pot fi de folos ?". „E vorba de o consultaţie, dacă aveţi timp, pentru mine", băigui Marc. „Sigur, răspunse vocea, fără nici o ezitare. Un moment, să consult agenda. Poimîine dimineaţa, la ora 9, vă convine ?". „Da", mormăi Marc. „Vă aştept atunci la spitalul Ursulinelor. Veţi fi îndrumat acolo către cabinetul meu. Numele dumneavoastră, ca să-l notez..." — continuă imperturbabilă vocea. „Esquirol veritabilul, exact aşa cum auziţi" nu se putu reţine şi strigă Marc, scuipînd din gură pastilele şi trîntind în furcă receptorul, cu consolarea mentală : „Măcar să-l treacă şi pe el fiorii cîteva minute".

Acum ştia, în orice caz, cum stăteau lucrurile. Dezastruos, dar măcar nu mai avea nici o îndoială. Simţi o uşurare curioasă, în nefericire. „Trebuie să-mi fac urgent un plan amănunţit de acţiune" — decise îndreptîndu-se către motel. Urcă iar în camera lui şi — după nu prea multă meditaţie — constată că trebuie să tranşeze o dilemă fără ie-

șire. Cea mai sigură șansă de a-și restabili identitatea era să revină cît mai curînd la Winnipeg Acolo, lumea îl cunoștea, existau o mulțime de mijloace spre a dovedi că el e adevăratul Marc Esquirol. Dacă întîrzia, „dublul lui" își putea lua tălpășița și nu mai era ușor să-l găsească. Cine atunci să creadă povestea lui abracadabrantă ? Totul se va complica îngrozitor... Dar, dacă nu vrea să cadă în mîna autorităților care caută androizi fugari, trebuia să pună cît mai mulți kilometri între el și Winnipeg. Știa cum merge treaba în astfel de situații. Ca în anecdota aceea cu iepurele care o luase la goană, fiindcă se castrau elefanții. Pînă să dovedești că nu ești elefant... Cu dînsul era ceva foarte asemănător, deși exact invers. *El trebuia să facă dovada că este om.*

Cel puțin o bucată de vreme, fiind atent, putea să ocolească un asemenea examen la care supunîndu-se, nu prea avea șanse să reușească în împrejurările actuale. Cine știe ? Mai tîrziu nu e exclus să apară cumva vreo soluție de reintrare în viața normală. Agitația se va calma... Riscuri mari îl pîndeau, dacă încerca să ajungă la Winnipeg... Așa... folosind banii (care nu-i lipseau) cu ajutorul unor prieteni... să-i caute, să le ceară concursul... Pînă la urmă, poate, va reuși într-un fel să DOVEDEASCĂ, TOTUȘI, CĂ ESTE OM. Optă pentru această a doua cale. Din puțină lașitate, desigur (nu voia să recunoască, o numea prudență), dar și condus de un secret imbold superstițios : LA WINNIPEG, ACOLO UNDE NU NE VOM ÎNTOARCE NICIODATĂ.

VII.

Peregrinările lui Marc, timp de peste șase luni, în lungul peninsulei Ungava și a coastei Labrador pînă chiar la Terra Nova ar alcătui, istorisite, o adevărată odisee. Nu stătu mai mult de cîteva zile într-un loc ; își schimbă mereu numele sub care se înscria în cărțile de hotel (cheltui o mare inventivitate ca să evite repetițiile, își mobiliză memoria lecturilor din anii studenției, recurse nu o dată la anuarele telefonice), Sevard, Karrer, Nicholson, Teriers, Perier, Wesley, Anderson — își mai amintea doar o mică parte din aceste identități pasagere. Călători cu trenul, cu vase de plăcere, cu autocarul ; cu avionul nu îndrăzni ; de patru ori era cît pe aci să fie victima unor razii, dar avu noroc și scăpă ca prin urechile acului. Dobîndi, cu timpul, o adevărată dibăcie în această direcție, presimțea pericolele de la distanță și găsea repede mijloacele să le ocolească.

Lunile de vagabondaj îi întăriseră convingerea că procedase înțelept, neîntorcîndu-se la Winnipeg. Auzi tot felul de istorii sinistre. Androizii care-și aruncaseră actele în foc, nu mai reveniseră acasă, după ce dăduseră ascultare ordonanțelor și se prezentaseră la centrele de inginerie genetică spre a fi reînregistrați. Circulau zvonuri macabre în legătură cu ei. Umblau vorbe că fuseseră transportați pe stațiile spațiale de reeducare, unde erau expediați *asocialii* ; acolo se lucra permanent în condiții de imponderabilitate și nimeni, neprogramat anume din născare pentru așa ceva, nu rezista mai mult de trei ani fără să facă o boală mortală. Alții susțineau că androizii, rămași fără identitate, sînt tri-

mişi să colonizeze un satelit al lui Saturn, cu condiţii de viaţă asemănătoare celor de pe Pămînt. Dar povestea asta se inventase pentru ca ei să nu afle ce-i aşteaptă într-adevăr. Erau îmbarcaţi pe o aşa-zisă navă — în realitate, o *maşină de vaporizat*. Perfect pusă la punct şi cu un mare randament. Nu rămînea absolut nimic dintr-înşii. — pretindea cineva că verificase faptul, după ce asistase la o asemenea curăţătorie în masă. „Iese doar un fel de fum galben şi nişte ventilatoare foarte puternice îl risipesc imediat în văzduh". Cum de pe sateliţii lui Saturn ştirile urmează să sosească doar peste vreo zece ani, nu există reclamaţii. Marc refuză să creadă astfel de grozăvii. Lumea avea imaginaţia excitată de răscoala eşuată a androizilor. În ziare şi la radio răzbătuseră numai foarte puţine informaţii vagi, voalate, despre pedepsele prea aspre aplicate autorilor dezordinilor. Nimic precis însă, formule goale, „încălcarea instrucţiunilor guvernului", „acte abuzive", „măsuri represive exagerate" etc. Rarele accente de protest căpătaseră însă prompt dezminţiri oficiale drastice. În schimb, acuzaţii ca, „elemente iresponsabile", „inşi care au pierdut instinctul defensiv elementar uman", „decăzuţi din rîndul oamenilor" circulau tot mai des prin presă. Liga *Amicii androizilor* fusese dizolvată. Să sprijine public ideile ei, nu prea mai îndrăznea cineva, fiindcă risca să i se spargă uşor capul. Opiniile favorabile androizilor erau împărtăşite pe şoptite, în strictă intimitate, fără martori.

Cîteva întîmplări, trăite de Marc, păreau să dea dreptate celor care-şi păzeau pielea. Nu reuşise să obţină ajutor de la aproape nici un prieten. Trei, cu care izbuti, după multe stratageme, să intre în

contact, cînd auziră despre ce este vorba, păliră şi invocară pe loc diverse motive ca să spele grabnic putina. Unul, jenat, îl sfătui să plece cît mai departe, spre nord. Acolo, peste paralela zece — susţinea el — centrele de înregistrare genetică sînt foarte rare şi se putea trăi fără mari riscuri. Cu timpul, probabil, — adăugă, scărpinîndu-şi nervos ceafa — lucrurile se vor tasa. Atunci ar fi de încercat ceva... Să introducem o acţiune printr-o persoană versată, ştiu eu cine, dar acum n-o să vrea să mişte nici un deget, e prea primejdios. Tu să ai răbdare şi să te păzeşti... O să am eu grijă să te anunţ, la momentul potrivit. Să păstrăm legătura. Îmi scrii, vorbeşti de „afacerea cu vulpile argintii" — avu grijă să precizeze conspirativ.

La Wakaham găsi un individ care se lăuda că a salvat doi androizi fugari, făcîndu-le rost de acte. Asta i-o spusese în mare secret, după ce consumase o cantitate apreciabilă de gin. Era — pretindea — în relaţii strînse cu cineva care lucra la serviciul deceselor, avea acolo o slujbă importantă şi putea aranja o substituire de identitate. Mortul devena androidul fugar, care lua locul răposatului, cărîndu-se din localitate cu hîrtiile lui. Mai are un prieten în stare, pentru o anumită sumă, să retuşeze cît trebuie fotografiile ca să semene. Marc făcu imprudenţa să declare că ar fi şi el amator de aşa ceva, ba chiar gata să ofere banii îndată. Individul îi făgădui marea şi sarea. Curios, dintr-odată nu mai păru atît de turtit cum lăsase impresia. „Stai — spuse — mă duc chiar acum să-i dau un telefon tipului de la decese." Întîrzie cam mult pentru o convorbire şi reveni însoţit de doi inşi cu mutre patibulare, exact atunci cînd Marc, trezit

în ultimul moment, părăsea localul printr-o ieşire dosnică.

Cel mai mult îl impresionă o întîlnire în faţa clinicii doctorului Moreno din Charlottetown. Îi trecuse la un moment dat prin minte că ar putea strînge diferite mărturii, în număr destul de mare, ca autorităţile să dea crezare, provizoriu măcar, poveştii lui. Şi cum în clinică îl cunoştea multă lume, pentru că lucrase cîndva acolo, merita să încerce.

Tocmai reflecta la cine să apeleze întîi cînd trei camioane traseră în faţa intrării. Fu deschisă poarta şi, din curtea clinicii ieşi un convoi de inşi care mergeau liniştiţi doi cîte doi ; înaintau cu paşi clătinaţi, bălăbănind docil capetele, fără să scoată vreo vorbă. Stîrneau o senzaţie grotescă şi în acelaşi timp oribilă, fiindcă aveau nişte mişcări maşinale de roboţi. Doi însoţitori îi urcară pe rînd în camioanele care, odată umplute, plecară imediat. Marc avu totuşi timpul să distingă cîteva chipuri şi să întîlnească acolo acele priviri inexpresive, pe care, ca om de meserie, le cunoştea prea bine. Erau rezultatul extracţiei pe cale chirurgicală a aşa-numiţilor „centri cervicali agresivi". La această operaţie se supuneau nebunii furioşi, maniacii sadici, degeneraţii mintali cu instincte asasine. Ieşeau de sub bisturiu total inofensivi, arătînd însă ca nişte zdrenţe care mai păstrau doar o palidă înfăţişare omenească. Ascultau supuşi tot ce li se poruncea şi executau ordinele întocmai, cu gesturi de păpuşi dezarticulate. Lui Marc îi treziseră, de cîte ori întîlnise asemenea cazuri, repulsie şi spaimă. Nişte făpturi umane, devenite automate. Operaţia era practicată foarte rar, numai pe bază de sentinţe

judiciare fără apel şi nu puţini chirurgi, printre care şi el, considerau că este o adevărată barbarie. Marc o socotea treabă de călău şi îşi dispreţuia confraţii care acceptau să o execute. Surprinzător era numărul foarte mare al celor care fuseseră scoşi pe poarta clinicii şi urcaţi în camioane. Aproape o sută de inşi, apreciase Marc. Atîtea cazuri într-o clinică mică, fără legătură cu spitalul penitenciar al localităţii, unde nici acolo nu aveau loc, de obicei, mai mult ca trei-patru asemenea intervenţii anual, ieşeau complet din cursul firesc al lucrurilor.

...Şi adunaţi toţi, aşa, laolaltă, într-o turmă mută, informă, te umpleau de groază.

Simţi un gust acru de vomă în gură şi, plecînd grăbit din faţa clinicii, părăsi definitiv proiectul adunării mărturiilor.

Altă întîmplare pe care nu putea s-o uite o trăi într-un autobuz, călătorind către Battle Harbour.

Doi poliţişti ocupau locurile din faţa lui. Marc utiliza trucul acesta „psihologic" : ori de cîte ori putea, se aşeza prin preajma reprezentanţilor autorităţii, dacă zărea vreunul pe aproape. De astă dată erau doi. Observase el, după atîtea experienţe, că metoda cea mai sigură ca să nu pari suspect este să te bagi în ochii cui caută asemenea inşi.

Unul dintre poliţişti, o namilă roşcovană, cu peri albiţi pe piept (avea cămaşa udă de năduşeală, desfăcută larg, i se vedea şi pîntecul) era foarte vorbăreţ. „Păcătoşii ăştia — continuă el o conversaţie cu colegul său — şi-au făcut rost cei mai mulţi de acte false. Există şi o grămadă de nemernici, oameni ca noi, care ne fac viaţa grea. Unii şi-au distrus înadins actele, alţii le-au dat

androizilor, pur și simplu. Acum vin și inventează tot felul de povești. Cică și-au uitat portvizitul undeva și nu l-au mai găsit, cînd s-au întors să-l caute. Că — Marc tresări — le-a fost furat, împreună cu toate hîrtiile, la o înghesuială. Stai și crede-i, fugi la locul respectiv, verifică, fă cercetări, dă telefoane... Și instrucțiunile... păi nu poți să te joci cu ele. Altfel trebuie să meargă treaba cînd e vorba de oameni, chiar dacă ei nu știu asta. Cu androizii, ascultă-mă pe mine, e simplu. Cum punem mîna pe vreunul, poate să spună ce vrea, îi facem foile de drum pentru *tratamentul special* și acolo, la spital, îl aranjează cît ai zice pește. Iese ascultător ca un mielușel, nu mai îndrugă nici o minciună, își ține gura și execută orice-i comanzi. Dar trebuie o mare grijă să nu nimerească și niscai oameni pe acolo, că o încurcăm urît. Nici măcar unul cumva, a spus să ne băgăm asta bine în cap, șeful : „Să nu contați pe mine, dacă faceți o asemenea dobitocie. Vă privește personal. Eu v-am dat ordin atît, să respectați strict legea. De la mine n-ați auzit nimic altceva. Și n-o să-i fie deloc ușor cui va trimite vreun om la loboctomie. Îl asigur de asta".

— Eu — se lăuda roșcovanul — am fabricat o *cursă de șoareci*. Totul e *să-ți pui un pic la contribuție bila*. Era o expresie care-i plăcea foarte mult și o repeta mereu, rîzînd satisfăcut și gutural : Hă, hă, hă ! La punctul de pe șosea, unde fac controlul, toată lumea coboară. Oricine o fi, fără excepție. Coboară și prezintă actele. Și acum, fii atent : las o mașină de-a noastră goală, cu ușa deschisă și motorul neoprit, zece pași după punctul unde ne-am oprit. Punem o scîndură pe niște lăzi, cutii,

butuci, ce găsim, și asta e *biroul* nostru mobil. Circulația se suspendă. Nimeni nu o poate lua nici îndărăt, nici înainte. Toată lumea — cum ți-am spus — trece prin fața *biroului*. Și cuvîntul acesta îi plăcea, pentru care motiv îl repeta și sublinia, rîzînd iarăși : hă, hă, hă ! Birou în toată regula, n-are importanță că e în aer liber. Și pe birou, fii atent, las așa, ca din întîmplare, lîngă cel care controlează actele, o rangă solidă. La îndemîna oricui. Poți să o înhați într-o clipă. Cu o lovitură în capul celui de la birou ești imediat la mașină și ai luat-o din loc. Acolo unde avem, cît de cît dubii, ăla care examinează actele spune : „Hîrtiile d-voastră nu prea sînt în regulă. Rămîneți aici și lămurim noi chestiunea la clinică..." E cuvîntul miraculos. Un android nu pune mîna pe rangă, chiar dacă-l așteaptă scăparea la cîțiva pași. Așa sînt ei fabricați, ne-a explicat șeful. Funcționează *legile roboticii* — preciză, savurînd tehnicitatea expresiei. Pe un om nu l-ar ține în loc, dar căcăcioșilor ăstora de androizi le taie orice curaj. Rămîn ca paralizați și atunci ne-am lămurit, umflarea și expedierea la repararea creierului. Și să vezi ce frumușei îi scoate. Nici nu mai apuci să le spui ceva, te înțeleg din ochi mai repede ca un cîine dresat.

VIII.

După șase luni de vagabondaj, Marc citi în ziare un comunicat care fu publicat cîteva zile de-a rîndul. Între timp atmosfera se calmase. Curios, se gîndea foarte rar la Lavinia. Își amintea de ea uneori, ca și cum ar fi aparținut altei lumi stinse, așezate, din *romanele psihologice*, scrise în secolul XVIII și fără nici o legătură cu existența hăituită

pe care o ducea el. Ştiri despre „chestiunea androizilor“ apăreau tot mai rar. Comunicatul era în acelaşi spirit :

„Guvernul a hotărît să amnistieze pe oricine a fost amestecat în tulburările din martie, de la Winnipeg, Regina, Edmonton, Calgary şi alte localităţi.

Toţi oamenii sau androizii rămaşi, indiferent datorită căror motive, fără acte, sînt insistent sfătuiţi să se prezinte cît mai curînd în faţa autorităţilor, spre a-şi restabili identitatea şi a recăpăta situaţia legală.

Oricine va da curs prezentei dispoziţii, de bunăvoie, pînă la 15 octombrie a.c., nu va suferi nici o sancţiune.

În schimb vor fi consideraţi rebeli şi trataţi ca atare toţi cei găsiţi fără acte după data specificată mai sus“.

Marc ezită vreo zece zile. Prea auzise multe şi îndeosebi nu putea uita ceea ce văzuse cu ochii lui la Battle Harbour. Tonul majorităţii articolelor din presă îl făcu să se decidă. Lucrurile intrau, după toate aparenţele, în legalitate. Se vorbea acum de agenţi ai ordinii publice, culpabili prin felul în care înţeleseseră să-şi îndeplinească sarcinile ; „Canadian Mirror“ vorbea chiar de „torţionari“ şi cerea pedepsirea lor exemplară. Apăruseră şi informaţii despre doi poliţişti arestaţi şi traduşi în faţa instanţelor judiciare, pentru că maltrataseră inşi nevinovaţi. „Le Québecois“ le lua apărarea, făcînd apel la clemenţă. Oamenii executaseră nişte ordine severe, aşa cum se pricepuseră, în împrejurări grele. E cazul să fie înţeleşi, oricine putea greşi etc.

Marc se predă la un post din Kenota, foarte aproape de Winnipeg. Fu încurajat şi de faptul că, pînă acolo, călători fără nici o dificultate ; controalele păreau să fi fost suspendate.

Explică ceea ce i se întîmplase unui tip chel, cu tenul măsliniu. Individul îl ascultă cu atenţie, părea binevoitor, îi ceru să pună totul pe hîrtie. Îl rugă, apoi, să aştepte puţin. Ieşi cu declaraţia şi lipsi vreo jumătate de ceas. Apoi se întoarse : „Cum spuneţi că vă numiţi ? — insistă. Medicul chirurg Marc Esquirol ? Şi aţi lucrat la spitalul Ursulinelor din Winnipeg ?“ „Da“, confirmă Marc. Individul ieşi iarăşi, lăsă uşa camerei unde intrase întredeschisă.

Se auzea ce vorbea cu altcineva dincolo. „La spitalul Ursulinelor au avut un Esquirol, pînă acum cinci luni cînd a plecat din Winnipeg. E dus la un congres în Europa şi a cerut, cu acest prilej, concediul trienal, ca să viziteze Italia. Am vorbit chiar cu directorul la telefon“. „Şi cine i-a preluat pacienţii ?“ — se auzi cealaltă voce. „Un coleg. I-am telefonat şi lui. Nimic neobişnuit. Esquirol şi-a văzut de treabă pînă în ziua plecării. Au operat împreună. I-a trimis o carte poştală, cu salutări amicale din, cum dracului zicea ?, S., Spezzia, dacă am înţeles bine“. Urmă o scurtă pauză, apoi o întrebare care nu se auzi. Şi iarăşi vocea chelului : „Da, portăreasa ştie şi ea. A primit o cheie de la apartament şi rugămintea să mai aerisească şi să deretice camerele. Are şi ea o carte poştală, cu turnul din Pisa“. „Ia trimite-l la tratamentul special ! — conchise sec vocea a doua. Să vadă ei ce-i în capul lui“.

Marc se ridică prompt. Cu un gest reflex porni, fără să mai privească înapoi, spre ușa pe care intrase. Se afla într-un coridor lung și își amintea că la capătul lui exista o sală mare, iar în ea pătrunsese din stradă. Străbătu în cîteva secunde distanța care-l despărțea de ușa din față. Nu greșise. Era sala mare, goală. Un singur polițist în picioare, la ieșire, își examina foarte preocupat vîrfurile bocancilor. Lîngă Marc, chiar în dreptul mîinii lui, deasupra primului birou, era agățată o centură cu un Colt uriaș. Îi fu necesară doar o clipă ca să-l apuce și să ajungă la doi pași de ieșire.

Polițistul ridică atunci privirile, tresărind. „Așa cum stă — raționă instantaneu Marc — un singur foc în burtă ar fi destul ca drumul spre ieșire să devină absolut liber". Zărea pe fereastră, în fața intrării, o mașină a poliției ; semnalul luminos i se rotea, motorul era, deci, în mișcare, portiera din dreptul volanului stătea întredeschisă. Într-o secundă ar fi fost înăuntru și dîndu-i drumul înainte, avea toate șansele ca să cîștige un avans serios și să scape.

„Cursa de șoareci", îi fulgeră în aceeași clipă lui Marc în minte, amintindu-și conversația din autobuzul cu care călătorise către Battle Harbour. „Metoda roșcovanului a căpătat extindere — după cîte se vede — ba chiar și sprijinul guvernului și al presei. E foarte dibace și simplă ; verifică imediat cine e om. El, tocmai asta umbla de atîta vreme să dovedească și acum avea prilejul. Trebuia să găurească burta cuiva cu un glonț și demonstra fără putință de tăgadă că e om în toată puterea cuvîntului. Nimic mai simplu ; avea doar de apăsat pe

trăgaci, mustăciosul, din fața ușii s-ar fi frînt ca o păpușă de cîrpă. Atîta numai și lucrurile erau lămurite definitiv. „Cursa de șoareci" funcționa impecabil pentru androizi.

Dar simți brusc, tot atît de rapid cum gîndise, un lucru grav. Tocmai *fiindcă era om* nu putea așa, pur și simplu, să-l curețe pe polițistul care, la doi pași de el, îl fixa cu niște ochi mari, îngroziți.

Atunci, îl aștepta intervenția chirurgicală. Va fi transportat și el de o dubă și preschimbat într-una din ființele acelea jalnice, cu capul tremurător și mersul dezarticulat. Da, fără îndoială. Nu putea, însă, ucide cu sînge rece o ființă umană dezarmată, fără nici o vină. Era ceva peste puterile sale.

Marc făcu încet cîțiva pași înapoi, puse pistolul pe birou, străbătu coridorul, reveni în camera de unde fugise și luă loc pe banca din fund, încovoiat, cu umerii ghemuiți, așteptîndu-și resemnat soarta.

Chelul intră și-i puse cătușe. Se întoarse în camera cealaltă și Marc îi auzi iar vocea prin ușa rămasă crăpată.

— Șefule, raportă chelul admirativ și lingușitor, a mers și de data asta formidabil. Nu-mi vine să cred. Aș vrea, dacă-mi permiteți, să vă întreb ceva. Cu tipul de dincolo, să vă spun cinstit, am avut emoții. Prea părea sigur de ceea ce afirma. Dacă era om și trăgea ?".

— M-am gîndit eu și la asta, fii liniștit, ripostă a doua voce, măgulită. He, he, trebuie să-ți pui numai puțin mintea la contribuție. Nu se întîmpla nimic grav. Ăla din dreptul ușii, îmbrăcat în polițist, e un împuțit de android. I-am promis să nu-l

trimit la „tratamentul special“, dacă execută întocmai ceea ce are de făcut. Şi se va găsi pînă la urmă un om adevărat care să-l curețe. Aşa o să mă țin şi de cuvînt.“

ROADELE UNEI DIPLOMAȚII CHIBZUITE

Arcadia era o planetă nu prea mare, situată în galaxia N.G.C.147 din Constelația Casiopeia. Atinsese un grad relativ înalt de civilizație şi cunoştea o prosperitate economică apreciabilă. Arcadienii nu difereau foarte mult de noi, doar că aveau două fețe, aceasta înțeles *literal*, mai exact spus, ei erau făpturi integral simetrice, adică şi în raport cu un plan care le-ar fi trecut prin cap, umeri, mîini şi picioare.

Fără să aibă instincte belicoase excesive (cam atîtea cîte vădeau şi semenii lor deşi puseseră la punct o tehnologie dezvoltată (întreprinseseră vreo optsprezece expediții spațiale, construiseră patru stații orbitale şi lansaseră o puzderie de sateliți artificiali), eradicaseră cancerul şi gripa, produceau filme tactile foarte amuzante şi simfonii kinestezice înălțătoare, nu izbutiseră să alunge din viața lor amenințarea războiului.

Se păstra — e drept — de peste nouă decenii, o pace clădită pe echilibrul militar al celor doi centri energetici coloşi care-şi împărțeau dominația planetei în emisferele ei, nordică şi sudică. Ca urmare, cursa înarmărilor continua, absorbind o imensă parte din resursele Arcadiei. Acordurile periodice,

o supraveghere strictă reciprocă, activități intense și neîntrerupte ale serviciilor de informații și contrainformații, mereu întărite și dotate cu alte „gadget"-uri, asigurau această stare nu prea fericită, dar oricum preferabilă unei conflagrații care ar fi avut efecte catastrofice.

Interveneau momente de criză ; totuși, atunci cînd confruntarea părea iminentă, apărea pînă la urmă o soluție salvatoare și răfuiala era amînată.

Ambii coloși energetici se detestau sincer, atribuindu-și unul altuia perversiuni inomabile, moravuri decăzute, ipocrizie, pofta de a domina întreaga planetă, (cruzimi săvîrșite împotriva animalelor, concepții politice obscurantiste, bădărănie, aroganță, fanatism ideologic etc.), dar întrețineau relații suspicioase cordiale.

Pentru rezolvarea crizelor grave care puteau pune în primejdie pacea se asigurase posibilitatea unui contact direct și rapid între factorii hotărîtori ai celor două părți.

Era o realizare deosebită, nu pe nedrept considerată o mare operă diplomatică și în egală măsură tehnică, o prevedere înțeleaptă împotriva tensiunilor cu tendințe explozive.

În asemenea cazuri, după cum stipulau și acordurile, conducătorii celor doi megacentri își puteau împărtăși fulgerător gîndurile, fără nici un ascunziș. Mijlocul îl constituia o descoperire foarte prețuită, putem spune, fără exagerare, epocală : așa-numita legătură telepatică nemijlocită, ininterceptabilă, integrală și în culori.

Ca să se înțeleagă mai bine lucrurile trebuie să venim cu cîteva lămuriri.

Arcadienii erau cam toți telepați, bineînțeles de calități diferite (nu toată lumea are o egală ureche muzicală). Ei își puteau deci comunica gîndurile într-o mai mică sau mai mare măsură. Facultatea era dezvoltată prin educație și exerciții, dar, firește, pentru a atinge o treaptă foarte înaltă, cerea și o înzestrare naturală aparte.

Între calitățile care decideau o carieră politică înaltă, intra neapărat și această însușire. Capacitatea telepatică, în forme superioare, era colorată (adică respectivul vedea reprezentările din mintea altuia), rămînea ininterceptabilă (o a treia persoană nu putea interveni, ca să zicem așa, pe fir), explora întreg cuprinsul conștiinței interlocutorului (altfel zis citea și gîndurile lui secrete, nimic neputîndu-i fi ascuns).

Trebuie să adăugăm încă ceva : ca toate comunicațiile telepatice, și cele de pe Arcadia presupuneau principiul „capră" — „oaie", respectiv distincția „emițător" și „receptor". Să ne amintim că locuitorii planetei din Constelația Casiopeiei aveau două perechi de ochi, două nasuri, două guri și patru calote cerebrale absolut simetrice. Inșii de rînd nu posedau însă niciodată ambele facultăți telepatice egal dezvoltate, unii erau mai mult „capră", alții mai mult „oaie". Aici apărea primul semn al vocației de șef. Telepații superiori întruneau amîndouă proprietățile, iar conducătorii supremi (asta era o calitate a lor foarte rară) le aveau egal de dezvoltate. Ei puteau, deci, comunica fără nici o dificultate în ambele sensuri, neapelînd la concursul altcuiva, ca restul arcadienilor. Personificarea puternică a legăturii o făcea ininterceptabilă. Era asemenea unei lungimi de undă foarte mari, practi-

cabilă numai pentru două minți care posedau forțe emițătoare și receptoare ieșite cu totul din comun. Ba mai mult, deținea și o facultate „analitică" excepțională, fiind în stare să scotocească instantaneu și inconștientul, surprinzînd dorințele și mobilurile inavuabile ale partenerului.

Legătura aceasta atît de importantă se realiza din orice punct. În birourile conducătorilor respectivi însă, ecrane special amenajate sporeau considerabil calitatea comunicărilor.

Reiese clar ce rol de seamă juca o atare legătură între emisfere. Nu se prea abuza, prin urmare, de ea, fiindcă spectacolul gîndurilor secrete și mai ales al celor refulate era greu suportabil. După o convorbire, partenerii îngrețoșați aveau nevoie de cîteva zile ca să-și regăsească buna dispoziție.

Legătura telepatică la nivelul cel mai înalt Nord-Sud pe Arcadia începea printr-o mîncărime a două din urechile unui conducător. Era o formă superioară, silențioasă, secretă, de apel telefonic. Cel chemat se „deschidea" ca și cum ar fi ridicat receptorul. Totodată, cu organul emițător, simetric, transmitea semnalul că e dispus să susțină dialogul. Acceptarea legăturii era resimțită de doritorul ei printr-o mîncărime la perechea urechilor sale receptoare. Se „deschidea" atunci și el, iar convorbirea putea avea loc fără nici o stînjenire.

Conducătorul emisferei sudice fu trezit din somn, la 15 august 2 261, de mîncărimea amintită. Era ora $3^1/_2$ noaptea. „Ce dracu s-o mai fi întîmplat ?" se întrebă căscînd ; își puse papucii, îmbrăcă grăbit peste pijama un halat și trecu în cabinetul său de lucru. Instalat la birou, mai așteptă cîteva clipe

intrigat (mîncărimea din urechi creștea nervoasă) și se „deschise".

Foarte curînd luă cunoștință de gîndurile omologului său din emisfera nordică. Erau, înainte de orice, foarte agitate, anxioase, nerăbdătoare. Rezumate și transcrise (firește, sub o formă simplificatoare care, fatal, nu le poate cuprinde toată bogăția nuanțelor precum și partea inefabilă), ar fi sunat cam așa :

— Sîntem victimele unei invazii spațiale, nu știm încă de pe ce planetă. Rețeaua sateliților noștri santinele semnalează deasupra oceanului boreal mai multe astronave, care nu vor să-și dezvăluie identitatea, în ciuda tuturor somațiunilor. Musafirii ăștia nepoftiți sînt grupați în formație de luptă și au intenții agresive indubitabile ; densitatea radioactivă a crescut considerabil în zona respectivă. Sîntem siliți să acționăm. Vreau să spun că trebuie să le-o luăm noi înainte.

— Vă înțelegem, răspunse președintele emisferei sudice.

— Cele mai calde mulțumiri ! Dar... ca să evităm orice risc... sîntem siliți să utilizăm... cum să spun... o armă specială. Știți, farfuriile alea zburătoare, O.Z.N.-urile, cum li se spune, și în jurul cărora au circulat atîtea legende, sînt niște nave spațiale de luptă foarte rapide. Ale noastre. Un fel de torpiloare cosmice... În fine... o să vă comunicăm după aceea principiul de zbor și planurile lor exacte. Am vrut doar să vă facem, în prealabil, cunoscute lucrurile, ca să nu provoace, la dumneavoastră, vreo alarmă... și... să nu se dea actului cine știe ce... interpretare.

Supertelepatul sudic citi în conștiința partenerului său nordic jenă (ca omul prins cu mîța-n sac), dar și teamă. Nici o intenție de înșelăciune în direcția aceasta; o teamă autentică, incontestabilă.

— Farfurii zburătoare, ziceați? De astea avem o grămadă și noi. Nu e nevoie să ne mai comunicați nimic. E în regulă! Dați-i drumul și succes! Informați-ne de rezultate! sună răspunsul așteptat cu atîta neliniște.

Supertelepatul nordic răsuflă ușurat.

— Încă o dată, mii de mulțumiri, apucă să zică grăbit și se „închise".

Patru ore mai tîrziu avu prilejul să reia legătura și să anunțe radios:

— Farfuriile noastre zburătoare au dat iama prin ei. I-am risipit și le-am făcut harcea-parcea peste treizeci de nave. Vin, probabil, după cît am putut afla pînă acum, de pe Orcus. Fugeau de le sfîrîiau rachetele propulsoare, dar s-ar putea să reîncerce atacul în altă parte, ținem să vă avertizăm.

Două zile mai tîrziu, prezidentul emisferei nordice trebui să-și întrerupă somnul. Omologul său sudic era, de astă dată, cu nervii zdruncinați rău, gîndurile i se învălmășeau în minte și nu știa cum să înceapă:

— Știți... secăturile alea de pe Orcus au reapărut, așa cum prevedeați. S-au strecurat, ticăloșii, prin rețeaua radio-observatoarelor noastre, pe ce cale nu pricepem bine. E cam groasă... cum să vă explic? Au reușit să debarce pe un platou din Lanțul Antarctidei. Chiar acum mi s-a comunicat. Vă dați seama cît de gravă e situația și pentru ce trebuie să recurgem la măsuri extreme.

— Firește, doar n-o să-i lăsați să facă în emisfera dumneavoastră un cap de pod! — încuviință mintea conducătoare din Nord.

— A, în privința asta, fiți fără nici o grijă, le venim noi de hac. Dar... (Și aici se deslușea bine telepatic o pauză fîstîcită). Vedeți... vom fi nevoiți să folosim puști laser. E ceva nou, foarte eficace. Am vrut să o aflați chiar din partea noastră, ca să... (iarăși o ezitare încurcată). Ca să nu ne-o luați în nume de rău. Cum se liniștesc lucrurile, primiți o piesă cu toate lămuririle necesare. V-o expediem chiar de acum, îndată ce dau ordinul pentru declanșarea atacului.

— E inutil să vă deranjați, aveți la ora asta necazurile dumneavoastră, interveni flegmatic supertelepaticul nordic. Puștile laser le cunoaștem de mult și am fabricat destule ca să înarmăm cu ele toată infanteria marină. Ocupați-vă de leprele alea!

— Mulțumim pentru spiritul comprehensiv de care dați dovadă. Lăsați pe noi, n-o să rămînă... nici măcar scrumul din ei.

Peste o oră, supertelepatul nordic află că invadatorii debarcați pe platoul Lanțului Antarctidei fuseseră nimiciți pînă la unul:

— I-am ras! îi comunică triumfător omologul său sudic. O să le treacă cheful, sînt sigur, să mai pună piciorul pe planeta noastră.

Greșea. Invadatorii aparțineau unei rase încăpățînate și nu-și dăduseră încă pe față toate cărțile. Mai dispuneau de alte arme neîntrebuințate pînă acum și erau neîntrecuți în a găsi noi trucuri, ca să-și înșele adversarii.

Grație unuia din acestea (împrumutaseră printr-o stratagemă foarte abilă înfățișarea arcadienilor), se infiltraseră în zona ecuatorială, unde exista un fel de „no man's land“ și, cînd ajunseră destui ca număr, printr-o săritură spectaculoasă, ocupară orașul Nordpol, important centru economic boreal.

Supratelepatul sudului fu alertat la ora prînzului și trebui să-și întrerupă masa, ca să se „deschidă“ imediat.

— Primejdie mortală ! află. Inamicii noștri au reușit să ocupe Nordpolul.

— Cum asta ? se miră sincer, cu ultima înghițitură rămasă încă în gît, supratelepatul Sudului.

— Au pătruns prin zona ecuatorială cîte unul-doi, îmbrăcați așa încît să-și acopere complet o jumătate longitudinală a corpului și să lase impresia că sînt arcadieni. Nordpolul e acum în mîinile lor, au scos din luptă forțele noastre aflate acolo. Controlează comunicațiile și lansează prin posturile de emisiune locală tot felul de informații derutante. Sigur că ați auzit și dumneavoastră ce neghiobii debitează și nu le dați nici o crezare. Sînt pe cale să-și instaleze o bază de debarcare. Nu vin de pe Orcus, cum am crezut ; patria lor e în altă galaxie. Arată monstruos, i-am văzut cu teleobservatoarele noastre. Închipuiți-vă nu sînt simetrici decît pe un plan ! Au o înfățișare dezgustătoare, numai doi ochi, două urechi, un singur nas și o singură gură. Dintr-o parte nu li se vede nici un fel de față, ci doar păr. Brr ! E oribil ! O să vă trimitem teleimagini urgent. Deocamdată, v-am deranjat ca să vă anunțăm... — și aici reapăru poticneala cunoscută — ... n-avem încotro... altfel ar însemna să distrugem orașul... am băgat în el atîția bani că-mi vine rău numai cînd mă gîndesc... în fine... puneți-vă în locul nostru... trebuie să aruncăm o bombă bacteriologică. Are o rază de acțiune strict limitată la zona respectivă. Sperăm ca asta să nu creeze nici un motiv de supărare între noi. Vă ținem la dispoziție formula ; o mostră și masca de apărare au și plecat către dumneavoastră. Franc vorbind, preferam să nu ajungem aici. Dar e singura ieșire...

— Neîndoios, veni după o mică pauză înaltul răspuns din Sud. Aveți, vasăzică, și bomba bacteriologică. Asta-i bună ! Nu ne lăsați să v-o luăm nici măcar cu un pas înainte. Bravo ! Spuneați că ne-ați expediat o mostră ? Fain ! O s-o comparăm cu bomba noastră. Dar măcar așa, sînteți siguri c-o să-i faceți pilaf ? (Formula nu prea diplomatică ținea de o fatală asociație culinară ; să nu uităm că înaltul personaj tocmai mînca, atunci cînd simțise furnicătura în urechi).

— Absolut ! îl asigură partenerul nordic. O să moară ca muștele. Și nu vom sparge nici măcar o fereastră la Nordpol. Ar fi fost și păcat. E un oraș atît de frumos, îl cunoașteți bine, am fost doar împreună acolo, acum cinci ani, cînd ne-ați făcut o vizită de curtoazie.

— Sigur, sigur ! Nu mai așteptați o secundă !.

Invadatorii fură într-adevăr stîrpiți cu totul din Nordpol. Planurile lor agresive nu se vădiră însă dezarmate de eșecurile suferite, îndărătnicia își spunea aici cuvîntul. Un an aproape repetară tentativele de cucerire a Arcadiei. Legătura telepatică nemijlocită, ininterceptabilă, colorată și „psihoanalitică“ funcționă pe parcursul acestei perioade mai

des ca în tot răstimpul care trecuse de la înființarea ei.

Sudul și Nordul fură siliți să-și comunice folosirea altor „mijloace de apărare extremă“ ca : bomba cu mezoni, racheta teleghidată, unda magnetică paralizantă, gazul Titan, solidificator instantaneu al sîngelui, ploaia infecțioasă, raza orbitoare, ultrasunetul care provoca o hemoragie bruscă cerebrală, oglinda parabolică ridicătoare a temperaturii la 3 500° etc., constatînd succesiv că nu le erau necunoscute nici una dintre aceste arme „netradiționale“.

Pînă la urmă, invadatorii își abandonară intențiile, fiind curățați de fiecare dată radical. (Chiar și încăpățînarea, în asemenea condiții, are limitele ei).

Arcadienii răsuflară ușurați. Legătura telepatică superioară între Nord și Sud reveni și ea la funcționarea normală. Supratelepații se felicitară reciproc pentru felul cum găsiseră căile potrivite spre a evita încurcăturile iscate de invazie și conveniră că e cazul să aibă neapărat o întîlnire, după o binemeritată odihnă. „Cît mai curînd“ — hotărîră ei referitor la proiectata întrevedere. Nu de alta, dar scoaterea la iveală a „noilor arme defensive“ reclama includerea lor în acordurile care asigurau echilibrul forțelor celor două emisfere.

DOAMNA BOVARY ÎN SECOLUL XXX *

...„*Cu cît lucrurile îi erau mai aproape, cu atît mintea ei se îndepărta de ele. Tot ce o înconjura — viața plicticoasă*“ din stațiile spațiale, programatorii de zboruri *imbecili*, „*mediocritatea existenței — i se părea ca o excepție, o soartă aparte, de care se simțea prinsă, pe cînd dincolo se întindea, cît vezi cu ochii, nemărginitul ținut al fericirilor și al pasiunilor.*

În dorința ei, confunda senzualitățile luxului cu bucuriile inimii, eleganța obiceiurilor cu gingășiile sentimentului. Oare dragostei nu-i trebuiau, ca și“ întîlnirilor de gradul IV (cu dublurile noastre din antimaterie), locuri anume pregătite și o protecție fizică specială ? *Suspinele* în stare de imponderabilitate, „*îmbrățișările prelungite, lacrimile*“ *care* plutesc peste „*mîinile lăsate în voia celuilalt, tot ce-i fior al trupului și sfîrșeală de dragoste nu puteau fi despărțite deci de*“ balcoanele micilor vile cosmice

* Celebrul roman al lui Gustave Flaubert a fost „adaptat“ cam de prin anii 2 700, ca mai toate operele literare clasice, spre a mai putea fi accesibile cititorilor și a nu reclama prea multe note explicative. Sînt reproduse aici cîteva fragmente din textul actualizat ; am folosit traducerea realizată de Demostene Botez, apărută la Editura „Cartea românească“. București, 1972. Pasajele care au mai păstrat forma inițială sînt marcate prin semnele citării.

vagabonde, *„în care-ți poți petrece timpul după plac, de un budoar cu storuri de“* uraniu transparent într-o singură direcție, *„de glastre pline cu“* plante șoptitoare, care născocesc și îngînă versuri languroase, *de-un pat* nerezemat nicăieri pe ceva și ținut în aer grație echilibrului a două cîmpuri magnetice opuse și nici de *scînteierea* rocilor cu paiete schimbătoare, precum și de uniformele somptuoase ale valeților automați, cu mișcări perfect programate, lunecătoare și total insonorizate.

Robotul pitic, *„care venea în fiecare dimineață“* de la serviciul *întreținere* să controleze și să alimenteze astronava lor veche, *străbătea coridorul cu* tălpile lui metalice butucănoase ; *avea bluza* de piele *găurită* și genunchii înfășurați în cîrpe slinoase, fiindcă îi fuseseră schimbate acolo niște piese și, negăsindu-se cele mai potrivite, i se puseseră ce se nimerise ; prin urmare uleiul cam mustea și trebuia împiedicat să se scurgă în întregime afară. *„Acesta era micul lacheu în pantaloni scurți cu care trebuia să se mulțumească. După ce-și isprăvea treaba“* robotul *„nu mai dădea pe acolo toată ziua ; căci Charles, cînd se întorcea“*, băga singur rabla în hangar, *îi scotea* racheta propulsoare, îi desfăcea magazia de combustibil, *„în timp ce servitoarea aducea un braț“* de baterii *„și-l azvîrlea, cum putea, înăuntru.*

În locul Nastasiei (care, în sfîrșit, plecă“ la recondiționare genetică, *„vărsînd șiroaie de lacrimi) Emma angajă o fetiță de 14 ani“*, o androidă *„cu înfățișare blîndă. Nu-i dădu voie să poarte“* chipiul cu insigna laboratorului terestru unde fusese concepută, *„o învăță să vorbească la persoana a treia să aducă“* bulinele de răcoritoare congelate *pe o farfurie*, să

emită un scurt refren muzical interogativ : la-la-la ?, înainte de a trece prin pereți, cînd voia să intre într-o cameră, să alcătuiască diferite rochii din raze izolante, consultînd zilnic buletinul meteorologic, să le asorteze lungimile de undă ca să scoată culori și desene armonioase, să se îmbrace, *„cu un cuvînt, vru să facă dintr-însa camerista ei. Noua fată în casă se supunea fără să crîcnească pentru ca nu cumva să o dea afară“* și să ajungă pe cine știe ce planetă sălbatică ; *„cum de obicei doamna lăsa cheia“* sintetizatorului de alimente și substanțe farmaceutice la îndemîna oricui, *Félicité* își comanda *„în fiecare seară o mică provizie de“* heroină, *pe care* o consuma *singură, în pat*, ca să aibă vise plăcute.

„Cîteodată, după amiază“, trecea pasarela blocurilor subterane și urca în garajul cartierului pentru a pălăvrăgi cu piloții aerobuzelor intersiderale. *Doamna* rămînea *în încăperile* ei de jos, la nivelul 561 ; *purta un capot* din raze infraroșii, *foarte deschis*, care făcea să i se vadă păstrate, pe unde umbla, formele trupului. Îmbrăcămintea aceasta fantezistă de casă popula încăperea cu umbrele ființei ei, multiplicate la infinit și răspîndite prin toate colțurile. *Își cumpărase* un aparat foarte sofisticat de radioemisie și recepție pentru distanțe mari, cu toate că nu avea de transmis nimic nimănui, întorcea comutatorul evacuatorului automat de praf din cameră, *„se uita în oglinda“* „Plurex“ care-i dădea putința să-și contemple simultan fața, profilul stîng și pe cel drept, ca și cîrlionții de la ceafă, lua un roman tranzistorizat, îl băga în scoica de ascultat, o ducea la o ureche ; *„apoi, visînd printre“* șirurile

de cuvinte murmurate, *„o lăsa pe genunchi. Avea poftă să călătorească“* în lumile paralele *„sau să se întoarcă și să trăiască“* în incubatorul natal de pe pămînt. *„Își dorea să moară și totodată să locuiască“* într-o supramegalopolis ca Parisul.

Prin ploi de meteoriți sau prin furtuni magnetice, Charles colinda galaxia cu racheta lui rebegită. *Mînca* alimente naturale, cîte o omletă de arheopterix *pe masa* vreunei căsuțe de pădurar dintr-o rezervație spațială, *„își vîra mîna prin paturi jilave, primea în obraz cîte o țîșnitură călduță de cîte ori“* schimba un rinichi uzat, *auzea oamenii*-broaște *horcăind, „cerceta ligheane, ridica în sus“* diverse organe de transplant *murdare ; „dar în fiecare seară găsea acasă căminul aprins“* laserul potrivit la culoarea domolită a jarului, *„o masă pusă, mobila comodă și o femeie într-o toaletă fină“* mereu inedită, surprinzătoare și *„mirosind a proaspăt, că nu știa de unde vine această mireasmă, dacă nu chiar din pielea ei, care-i parfuma și cămașa.*

Îl încînta printr-o mulțime de gingășii ; cînd cu un fel nou de a“ tăia mici desene fanteziste în obloanele plastice ale ecranelor de lumină din pereți, cînd cu un șnur de raze noi *„la rochie sau cu numele extraordinar pus unui fel de mîncare foarte simplu“* a cărui formulă *„fata în casă n-o nimerise, dar pe care Charles îl înghițea cu plăcere“*, fără să lase vreo tabletă în farfurie.

„Văzuse la Rouen niște doamne care purtau la ceasul“ electronic un ciorchine cu tot felul de animale nostime din regiunile exotice ale galaxiei, elefanți, rinoceri și girafe de cîțiva milimetri ; *„își cumpără și ea. Vru să aibă pe cămin“* doi hiperboloizi mari opalescenți, cu lichid mișcător hypnagogic *„și, puțin după aceea“*, o trusă de materie extensibilă cu cele trebuincioase pentru confecționat bijuterii sintetice, precum și *un degetar de* uraniu. *„Cu cît Charles înțelegea mai puțin aceste eleganțe, cu atît îl ademeneau mai mult. Ele adăugau ceva la plăcerea simțurilor lui și la farmecul casei. Erau ca o pulbere de aur presărată de-a lungul cărării înguste a vieții sale.*

Era sănătos, arăta bine ; reputația lui era bine stabilită.“ Locuitorii diverselor planete, pe care le colinda zilnic, *„îl iubeau fiindcă nu era fudul“*, făcea puțin caz de fizionomia lui umanoidă, nu se socotea superior pentru că avea numai doi ochi în loc de trei sau patru ca ei, pentru că nu purta coadă și nu-i creștea blană pe față. *„Mîngîia copiii“*, chiar dacă aparțineau spețelor de insecte inteligente, *„nu intra niciodată în“* localurile de streap-tease din porturile spațiale ; *„și, de altminteri, inspira încredere prin viața lui morală. Izbutea să vindece mai ales“* infarctele și cancerele. *„Temîndu-se foarte mult să nu-și omoare clienții, Charles, într-adevăr, nu prescria decît poțiuni calmante“* de L.S.D., din cînd în cînd o transfuzie generală, o baie radioactivă de picioare sau absorbții de bacterii teleghidate, reparatoare ale țesuturilor. *„Și asta nu pentru că l-ar fi speriat chirurgia, că doar“* executa transplanturi de inimi *cu toptanul*, ca și cum ar fi schimbat ciorapii găuriți, iar pentru extragerea tumorilor maligne *„avea o mînă teribilă.*

În sfîrșit, ca să se țină la curent, se abonă la «Ruche médicale»“, creierul electronic sanitar nou, al cărui prospect îl primise. Asculta informațiile

lui *„după masă, puțin însă, deoarece căldura apartamentului și digestia îl făceau să adoarmă după cinci minute, și rămînea acolo, cu bărbia sprijinită în amîndouă mîinile și cu părul împrăștiat ca o coamă“* peste receptorii audiovizuali prinși de ceafa sa groasă. *„Emma se uita la el ridicînd din umeri. De ce nu avea ea ca soț cel puțin pe unul dintre oamenii aceia harnici și tăcuți care“* stau toată noaptea cu ochii holbați deasupra ultramicroscoapelor *„și care, în cele din urmă“*, la 180 de ani, *„cînd vine vîrsta reumatismelor, au agățată o decorație cu două frigări încrucișate pe fracul prost croit“* din gunoi presat, flexibilizat, inodorizat și apretat ? *„Ar fi vrut ca numele acesta de Bovary pe care-l purta să fie celebru, să-l vadă lăfăindu-se“* în filmotecile științifice, apărînd mereu în jurnalele de televiziune, cunoscut de toată Calea Laptelui.

„Dar Charles nu era ambițios ! Un doctor“ venusian, *„cu care fusese nu de mult la o consultație, îl umilise întrucîtva, chiar la patul bolnavului, în fața rudelor adunate“* (erau niște scolopendre foarte înțepate). *„Seara, cînd Charles îi povesti pățania asta, Emma tună și fulgeră contra acelui confrate. Charles fu înduioșat, o sărută pe frunte, cu lacrimi în ochi. Emmei, însă, întărîtată de rușine, îi venea să-l bată“* ; deschise ușița hornului care lega apartamentul lor cu centrul de ventilație *„și trase adînc în piept aerul proaspăt ca să se liniștească.*

— Ce om de nimic ! Ce om de nimic ! repeta încet, mușcîndu-și buzele.

Dealtfel, Emma se simțea tot mai pornită împotriva lui. Cu vîrsta, dobîndise apucături grosolane“ ; la desert făcea figurine din suporturile moi

ale șervețelelor de masă ; *„după ce“* ronțăia tabletele de tocană, *își trecea limba peste dinți ; cînd* înghițea bulinele de supă *gogîlțiia* după fiecare *„și întrucît începuse să se îngrașe, ochii lui, și așa mici, păreau că se urcă spre tîmple prin pomeții puhavi.*

Cîteodată Emma îi vîra“ sub combinezonul de zbor marginea roșie a jiletcii Ordinului Medicilor, îi îndrepta insigna *„sau îi azvîrlea cît colo mănușile decolorate pe care era gata să și le pună ; și asta n-o făcea, cum își închipuia el, pentru dînsul ; o făcea pentru ea, din prea mult egoism, fiindcă o scotea din sărite. Uneori îi vorbea despre ceea ce citise“* ascultînd scoica, un episod dintr-un *roman*, de pildă, despre un nou musical sau despre *„o anecdotă din lumea mare“* auzită la televizor, în emisiunea cu cancanuri ; *„căci, oricum, Charles era totuși un ins, o ureche totdeauna dispusă să asculte, o aprobare dinainte știută. Ea făcea o mulțime de destăinuiri cățelușei“* care, prea tînără, nu învățase încă să vorbească. Le-ar fi făcut, de fapt, și laserului din cămin și computerului de măsurat timpul, din perete.

„În adîncul sufletului, Emma aștepta totuși să se întîmple ceva. Își plimba privirile disperate pe singurătatea vieții ei“, ca astronauții care caută în ceasul primejdiei pe cadranul navei ivirea unui semnal luminos, de undeva, din întunericul cosmic. Nu știa ce se va întîmpla, pe ce sistem solar necunoscut o va purta orbita deviată, cine o va întîmpina, dacă va fi o biată rachetă de serviciu, patrulînd prin cosmos ori o navă intergalactică, imensă, cu mai multe *„punți, încărcată cu adînci neliniști sau plină pînă în vîrful de fericiri netulburate. Dar în fiecare dimineață cînd se trezea, nădăjduia că va sosi în*

ziua aceea, asculta cel mai mic zgomot, se scula tresărind, se mira că nu o zărește ; apoi“, la sfîrșitul soarelui natural, „*din ce în ce mai tristă, dorea să fie a doua zi.*

Veni iar primăvara. În primele zile de căldură cînd“, autoreglîndu-se, instalația de aer condiționat bîzîia mereu, simțea că-și iese din sărite.

„*De la începutul lui iulie*“ privea întruna ceasul electronic ca să știe cîte săptămîni mai erau *pînă în octombrie*, nădăjduind că, poate, atunci, cu ocazia vizitei d-lui d'Andervilliers, inspectorul stațiilor spațiale regionale, va fi organizată o recepție în cinstea lui, sub cupola transparentă principală. „*Dar și luna septembrie trecu fără nici o*“ videotelegramă care să anunțe evenimentul, fără nici o invitație.

„*După această dezamăgire, inima-i rămase din nou goală și luă de la capăt lanțul zilelor monotone.*

Așadar, de acum încolo, aveau să urmeze tot așa, în șir, mereu la fel, nenumărate, fără să aducă nimic ! Alte vieți, oricît de serbede ar fi fost, aveau cel puțin perspectiva unui eveniment. O întîmplare neașteptată aducea cîteodată nesfîrșite peripeții și decorul se schimba. Dar ei nu i se întîmpla nimic.“ Iarăși o chemare grabnică a lui Charles ca să moșească vreo nevastă de scafandru delfin pe Vega. Iarăși un „gadget“ lansat cu surle și trîmbițe, ochelarii de citit fără lumină. Iarăși o invazie de cristale gînditoare, pornite să-și aservească toată materia organică din galaxie. Iarăși un *big-bang* cosmic. „*Dar ei nu i se întîmpla nimic, așa fusese voia loteriei solare, cînd Emma văzuse lumina zilei. Viitorul era un coridor întunecat de tot și cu ușa din fund bine încuiată.*“

Se lăsă de exercițiile Zen. *De ce să* le mai facă ? „*Cine s-o*“ privească uimit ? „*De vreme ce nu va putea niciodată, într-un*“ kimonou de mătase auriu, cu mîneci scurte, ținînd brațele goale încrucișate pe piept și păstrînd o muțenie desăvîrșită, să simtă, la un *party*, murmure de admirație plutind în jurul ei ca o adiere, nu mai avea nici un rost să se plictisească meditînd asupra principiilor ying și yang. *Lăsă* închisă și cutia cu bile translucide care-și schimbau culoarea și desenul interior după ritmul respirației privitorului și temperatura corpului său, compunînd astfel mișcătoare tablouri naive. La fel abandonă și micul clavecin pentru schimbat dispoziția pereților în apartament. „*La ce folosea ? La ce folosea ?*“ Cele o sută de canale ale televizorului o enervau. „Am văzut toate programele“ — *își spunea. Și-și petrecea timpul* jucîndu-se leneș cu laserul din cămin, mărindu-i sau scăzîndu-i intensitatea razelor, cînd nu privea prin periscopul apartamentului cum plouau pe cer meteoriții. „*Ce tristă era duminica, la ceasul cînd*“ începea emisiunea sonoră de reculegere generală. „*Asculta, într-o toropeală atentă, unul cîte unul*“ sunetele muzicii concrete destinate să înalțe sufletele. *Cîte o* himeră, „*alunecînd încet pe*“ tola protectoare a stațiunii, „*își încovoia spinarea la razele palide ale soarelui*“ albastru. *Vîntul* cosmic *ridica dîre de praf* stelar. „*Uneori, departe, se auzea urlînd un*“ dinozaur domestic ; și transmisiunea sonoră duminicală, „*în răstimpuri egale, își continua monoton dangătul care se pierdea în*“ subconștient.

Între timp, aruncîndu-și ochii pe fereastră, vedea *lumea* ieșind din cinematograful tactil. „*Fe-*

meile în saboți“ groși antigravitaționali, proaspăt *văscuiți*, lucrătorii de la serele cu alge, *„în bluze noi, copiii cu capul gol, zburdînd“* prin aer *„înaintea lor ; toți se întorceau acasă. Cinci sau șase“* inși de pe Alfa Ceti, *„întotdeauna aceiași, rămîneau pînă noaptea să joace «dopul»* cu unicul lor picior în fața ușii mari a barului marinarilor : *Lyra.*

„Iarna fu grea. În fiecare dimineață“ ochii periscoapelor erau aproape astupați de zăpadă cosmică *și lumina care străbătea prin* ferestrele apartamentului, *ca prin niște* geamuri *mate, se păstra așa neschimbată,* tulbure, *toată ziua. „Trebuia aprins“* soarele artificial din mercur incandescent, *„de la 4 după amiază“. „În zilele cînd era frumos“,* Emma urca pe terasa nivelului șase sute al stațiunii. *„Bruma lăsase“* pe algele serelor *„horbote de argint cu lungi fire străvezii, care se întindeau de la una la alta. Nu se auzea nici o“* navă uruind, *„totul părea că doarme“ :* scheletul caloriferelor mascat de ecrane mari, verzi și algele *„ca niște mari șerpi bolnavi, printre care, cînd te apropiai, vedeai tîrîndu-se sfoiegii“* paznici *„cu picioarele lor nenumărate“,* agitîndu-și aparatele minuscule de gazare și ucigînd orice gînganie strecurată în seră. În brădetul artificial de la capătul terasei, psihanalistul stațiunii, *cu* un *tricorn* antimagnetic pe cap, asculta eternele lui înregistrări. Avea o jumătate de față arsă și refăcută printr-o operație plastică, dar din pricina gerului crea impresia că *„un fel de rîie albă“* îi lăsase obrazul drept mîncat. *„Pe urmă, Emma“* cobora din nou în apartamentul ei, *„închidea ușa“,* dădea iar drumul laserului pînă înroșea căminul *„și, moleșită de căldura acestuia, simțea că o apasă mai tare plictiseala care-o năpădea. S-ar fi dus să stea de vorbă cu“* androida, *„dar nu se cuvenea.*

În fiecare zi, la aceeași oră“, telepatul din apartamentul de vis-à-vis *„dădea în lături obloanele“* ferestrelor, începînd să citească gîndurile tuturor locatarilor vecini, portarul imobilului trecea cu pistolul dezintegrator încins peste tunică. Seara și dimineața rachetele poștale străbăteau strada fiind cărate la revizie și alimentate cu combustibil solid — pentru curse lungi. Din cînd în cînd izbucneau, răcnite, refrene folk, de cîte ori se deschidea ușa vreunui snack și, cum se modifica puțin presiunea atmosferică, zăreai sclipind și închipuind mereu alte curbe bizare, apele marmorei care-i servea ca firmă geriatrului din colț și-i afișa numele transcris pe rînd cu caracterele celor mai variate alfabete.

Cabinetul *„mai avea ca podoabă o veche gravură“* cinetică din nisip, așezată în vitrină și bustul unui hermafrodit de pe Vega, cu părul liliachiu, ținut în viață de 816 ani, așa cum atestau documentele.

Iar geriatrul *„se plîngea că și-a ratat vocația, că nu are nici un viitor și, visînd“* o clinică într-un megalopolis *„cum ar fi Rouen, de pildă, în port, lîngă teatru, se plimba toată ziua posomorît între“* Sediul Computerului Central Administrativ și Institutul de Investigații Psihice Speciale, *„în așteptarea clientelei. De cîte ori doamna Bovary își îndrepta privirile către colțul străzii, îl vedea tot acolo, ca o santinelă în post“,* cu stetoscopul atîrnat de gît, în halatu-i bleu din fibre fine aseptice.

Uneori, *„după amiaza, apărea sub geamul Emmei un cap de bărbat pîrlit de soare, cu favorite negre“*

și cu un fir alb, ca o antenă, ridicîndu-se din păru-i creț, la fel de întunecat; „*surîdea alene cu un zîmbet deschis și blînd, arătîndu-și dinții*“ dubli de mutant. Îndată răsuna un rock îndrăcit și, sub efectul proiecției puternice de raze *psi*, se materializau în fața tuturor, pe malul unui bazin, niște dansatori cît degetul, „*femei cu turbane roz*“, tineri în bluzoane de piele neagră, maimuțe în fracuri argintii, domni în bermude vărgate galben și cafeniu, alb și verde, care țopăiau neosteniți printre fotoliile de paie, canapelele ce luau forma corpurilor și măsuțele nichelate ce se oglindeau în bazin. Omul își holba ochii, „concentrîndu-se“, uitîndu-se cînd în dreapta, cînd în stînga, cînd spre fereastră. „*La răstimpuri, dînd drumul unei lungi țîșnituri de scuipat negru*“ asupra porții ascensorului central își culca firul de păr alb, pieptenîndu-l cu palma, și muta plăsmuirea mai încolo, iar muzica, *din veselă și vioaie, devenea languroasă și tărăgănată*, umplînd de melancolie spațiul din jur. „*Erau melodii care se cîntau aiurea*“, prin dancinguri, în restaurantele de lux, pe marile planete, melodii „*după care se dansa seara sub*“ reflectoare cu lumini schimbătoare, roșu, indigo, oranj, *ecouri din lumea* largă *care ajungeau pînă la Emma.*

„*În capul* ei“ șerpuiau șiruri nesfîrșite de conga și, ca o taxi-girl într-un saloon, „*gîndul ei dănțuia odată cu notele, se legăna trecînd din vis în vis, din tristețe în tristețe*“. „*După ce*“ mutantul „*își primea* obolul *în șapcă, arunca* pe umăr *o pătură* roasă cenușie, făcea să dispară toată plăsmuirea ca trasă de o ață în buzunarul stîng, „*și se îndepărta cu pași greoi. Emma se uita după el.*

Dar mai ales orele cînd trebuia să stea la masă... Nu mai putea să rabde“ bucătăria complet automatizată, cuptorul cu zeci de cronometre, ca o etuvă de spital, sintetizatorul care-și aprindea lămpița roșie de neon în semn că a înregistrat comanda, apoi pe cea albastră, anunțînd terminarea operației, zgomotul lin, înăbușit al ușii glisante, pereții — oglinzi cu imagini tridimensionale care lărgeau iluzoriu spațiul încăperii, reflectînd grădini, parcuri, luminișuri de pădure, săli somptuoase; în sfîrșit, o înnebunea tăcerea lespezilor insonorizate; „*i se părea că-i servește soțului în farfurie toată amărăciunea vieții ei și*“ — din tabletele de carne — „*avea impresia că se ridicau aburi de rasol și, odată cu aceștia, din fundul sufletului ei, alte adieri deszgustătoare. Charles mînca încet; ea ronțăia cîteva*“ pastile de arahide „*sau, rezemată în cot, își trecea timpul trăgînd*“ pe fața de masă din plastic „*linii cu*“ cheia sintetizatorului. „*Își lăsă gospodăria la voia întîmplării și, cînd doamna Bovary-mama veni să petreacă*“ pe stațiune „*o parte din postul*“ de reîntinerire anual, „*se miră foarte mult de această schimbare. Într-adevăr, Emma, altădată atît de îngrijită și de spilcuită, stătea acum zile întregi fără să se îmbrace, purta ciorapi de*“ relon cenușii, ca androidele bătrîne, aprindea în camere doar cîte un ecran luminator. „*Spunea întruna că trebuie să facă economie, fiindcă nu sînt bogați, adăugînd că era foarte mulțumită, foarte fericită, că*“ stațiunea „*îi plăcea nespus de mult și alte asemenea fraze noi, care închideau gura soacrei. Dealtfel, Emma nu mai părea dispusă să-i urmeze sfaturile; o dată chiar, doamna Bovary încercînd să pretindă că stăpînii ar*

trebui să supravegheze“ opiniile politice ale servitorilor androizi, *„ea-i răspunse cu o privire atît de mînioasă și cu un zîmbet atît de rece, încît bătrîna nu se mai amestecă.*

Emma devenea greu de mulțumit, irascibilă. Își comanda“ la sintetizatorul de alimente anumite *„mîncăruri numai pentru ea, ca apoi nici să nu se atingă de ele ; într-o zi“* nu consuma decît buline de *„lapte gol, iar a doua zi“*, tablete de *„ceai cu duzina. Deseori se încăpățîna să stea în casă, apoi simțea că se înăbușă, deschidea“* complet cîțiva pereți, *„își punea o rochie subțire“* din radiațiuni ultraviolete. *„După ce trăgea cîte o săpuneală zdravănă“* androidei, *„îi făcea cadouri sau o trimitea în plimbare pe la vecini, după cum uneori arunca“* mutanților cerșetori toate cartelele pe terminate din casă, *„cu toate că nu era miloasă din fire și nici nu se lăsa înduioșată de necazurile altuia, ca cei mai mulți oameni de obîrșie“* terestră *„și care păstrau întotdeauna în sufletul lor ceva din asprimea mîinilor părintești.*

Spre sfîrșitul lui februarie, moș Ronault, în amintirea vindecării lui, îi aduse chiar el ginerelui“ un pui grăsan de pasăre Bum-Bum *„și rămase trei zile la“* ei. *„Charles fiind mereu pe la bolnavi, Emma îi ținu de urît.“* Bătrînul *fumă* trabucuri ieftine, inodorizate, *„scuipă pe“* cadranele cuptorului automatic, *„vorbi despre agricultură“*, înnobilarea solului cu ajutorul cristalelor gînditoare, fecundarea artificială a vacilor, creșterea viteilor gemeni, născuți prin pluriovulație, îngrășarea păsărilor colibri pînă la trei kilograme și activitatea *„consiliului municipal“ ; „așa încît, atunci cînd plecă, Emma închise ușa după el cu un sentiment de ușurare care-o surprinse și pe*

ea. Dealtfel nu-și mai ascundea disprețul pentru nimic și pentru nimeni ; și uneori se apuca să exprime păreri ciudate, defăimînd ceea ce apărau alții și aprobînd lucruri perverse sau imorale, ceea ce-l făcea pe Charles să holbeze ochii la dînsa.

Oare mizeria asta o să țină cît lumea ? Oare n-o să mai scape niciodată de ea ?“

CUPRINSUL

Lector : FLORIN MUGUR
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCĂNESCU

Apărut 1980. Bun de tipar 27.V.1980.
Format 16/54 × 84. Coli tipo 14. Coli ed. 9,03.

Tiparul executat sub comanda
nr. 828 la
Intreprinderea poligrafica
„13 Decembrie 1918“,
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

Lei 6,50